

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**1 NUMARALI TOKAT ŞER'İYYE
SİCİLİNİN ANALİZİ**

Gülten ALTINTAKAN

**YENİÇAĞ TARİHİ
BİLİM DALI**

MAYIS 2014

1 NUMARALI TOKAT ŞER'İYYE SİCİLİNİN ANALİZİ

Gülten ALTINTAKAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

MAYIS-2014

Gülten ALTINTAKAN tarafından hazırlanan "1 Numaralı Tokat Şer'iyye Sicilinin Analizi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı/ Yeniçağ Tarihi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Emine Feride Özlü
..... Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Başkan : Prof. Dr. Tufan Gündüz
..... Tarih Bilim Dalı Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye : Doç. Dr. Mustafa Alkan
..... Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Tez Savunma Tarihi: 28/05/2014

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Hikmet KAVRUK
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gülten ALTINTAKAN

28/05/2014

1 NUMARALI TOKAT ŞER'İYYE SİCİLİNİN ANALİZİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Gülten ALTINTAKAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Mayıs 2014

ÖZET

Bu çalışmada H.1186-1189/M.1772-1776 yıllarını kapsayan 1 Numaralı Tokat Şer'iyye Sicili'nin analizi yapılmıştır. Çalışmada belge özetleri yapıldıktan sonra, belgelerin mahiyetinden yola çıkarak, Tokat'ın söz konusu dönemdeki sosyal ve iktisadî yapısı, aile hayatı, müslim-gayrimüslim ilişkileri, cürüm-cinayet hadiseleri, eşkıyâlık hareketleri, vakıflar ve terekeler hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın ana kaynağını H.1186-1189/M.1772-1776 tarihli 1 Numaralı Şer'iyye Sicili oluşturmaktadır.

Bilim Kodu : 1161.6.033

Anahtar Kelimeler : Osmanlı Devleti, Tokat, Şer'iyye Sicili, Tereke, Vakıf

Sayfa Adedi : 156

Tez Yöneticisi : Doç. Dr. Emine ERDOĞAN ÖZÜNLÜ

ANALYSIS OF TOKAT NO.1 SHARİA COURT RECORDS DATED
(Master's Thesis)

Gülten ALTINTAKAN

GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

May 2014

ABSTRACT

In this thesis, Tokat No.1 Shari'a court records, which covers years Hijri 1186-1189 (Grg 1772-1776) is analyzed. In the study, after the summary of the court records are described briefly, using the contents of these documents, the social and economic structure, family life, Muslim-non-Muslim relations, felony-murder incidents, banditry movements, foundations and probate evaluations of Tokat is evaluated in the specified time period. Tokat No.1 Sharia Court Records dated Hijri 1186-1189 (Grg 1772-1776) constitutes the main source of the study.

Science Code : 1161.6.033

Keywords : Ottoman State, Tokat City, Sharia Court Records, Divorce,
Foundations

Number of pages : 156

Supervisor : Doç. Dr. Emine ERDOĞAN ÖZÜNLÜ

TEŞEKKÜR

Bu tez H.1186-1189/M.1772-1776 yıllarını kapsayan 1 Numaralı Tokat Şer'iyye Sicili'nin analizini yapmayı konu edinmektedir. Çalışmada belge özetleri yapıldıktan sonra, belgelerin mahiyetinden yola çıkarak, Tokat'ın söz konusu dönemdeki sosyo-ekonomik yapısı hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Çalışma giriş ve üç bölüm halinde düzenlenmiştir. Giriş bölümünde Şer'iyye Sicilleri ve Tokat Şer'iyye Sicilleri hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde, incelediğimiz 1 numaralı Tokat Şer'iyye Sicili'nin tanıtımı yapılmış, defterde bulunan belgelerin özetleri verilmiş ve belgeler konularına göre tasnif edilerek çizelge halinde sunulmuştur. İkinci bölümde, Tokat adının menşei, tarihi ve coğrafi yapısı hakkında bilgi, idarî taksimatı ve idarî görevlileri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise, incelediğimiz şer'iyye sicili esas alınmak suretiyle Tokat'ın sosyo-ekonomik yapısı değerlendirilmiştir.

Çalışmamın her aşamasında değerli vaktini ve yardımlarını benden esirgemeyen, hocam Sayın Doç.Dr. Emine Erdoğan Özünlü'ye, manevi destekleriyle hep yanımda olan eşim ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
2. 1 NUMARALI TOKAT ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TANITIMI.....	11
2.1. H.1186-1189/M.1772-1776 Tarihli ve 1 Numaralı Tokat Şer'iyye Sicili.....	11
2.1.1. Sicildeki belgelerin konulara göre tasnifi	12
2.1.2. Belge Özetleri.....	27
3.TOKAT'IN COĞRAFİ KONUMU, TARİHİ VE İDARÎ YAPISI.....	108
3.1. Tokat'ın Coğrafi Konumu.....	108
3.2. Tokat Adının Menşei	108
3.3. Tokat'ın Tarihi.....	109
3.4. Tokat'ın Taşra Teşkilâtı'ndaki Yeri Ve İdarî Taksimatı	110
3.4.1. Mahalleler	111
3.4.2. Nâhiyeler.....	115
3.4.3. Köyler	116
3.4.4. Tokat kadısının davalarına baktığı diğer kazâlar.....	117
3.5. Tokat'taki İdarî Görevliler	118
3.5.1. Ehl-i Örf ve askerî görevliler	118
3.5.2. Ehl-i Şer' ve ulemâ mensupları	121
4. TOKAT'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE MÜESSESELERİ.....	126

4.1. İktisadî Yapı	126
4.2. Sosyal Statü	129
4.3. Müslim-Gayrimüslim İlişkileri	130
4.4. Aile Hayatı	133
4.5. Cürüm Ve Cinayet Hadiseleri	139
4.6. Eşkıyâlık Hareketleri.....	140
4.7. Vakıflar	142
4.8. Terekeler	144
5.SONUÇ	150
KAYNAKÇA.....	152
ÖZGEÇMİŞ	155

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1.1. Tokat'a Ait Şer'iyye Sicilleri Listesi.*	7
Çizelge 2.1. 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi.....	12
Çizelge 4.1. Din, cinsiyet ve sayılarına göre vâsi' dağılımı	136
Çizelge 4.2. Tereke Belgelerinin Konulara Göre Dağılımı.....	145
Çizelge 4.3. Terekelerde Miras Bırakılan Eşya İsimleri.....	146
Çizelge 4. 4. Tereke Belgelerinin Din ve Cinsiyet Dağılımı	147

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler **Açıklama**

- -

Kısaltmalar **Açıklamalar**

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
DİA	Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Ed.	Editör
G.O.P.Ü.	Gazi Osman Paşa Üniversitesi
G.Ü.	Gazi Üniversitesi
H.	Hicrî
Haz.	Hazırlayan
İA	İslâm Ansiklopedisi
M.	Miladî
M.E.B.	Milli Eğitim Bakanlığı
O.A.	Osmanlı Araştırmaları
s.	Sayfa
T.A.	Türk Ansiklopedisi
T.Ş.S.	Tokat Şer'iyye Sicili
T.T.K.	Türk Tarih Kurumu
Yay.	Yayınevi
YTY.	Yeni Türkiye Yayınları
yy.	Yüzyıl

1. GİRİŞ

Kendisinden önce kurulan Türk-İslâm devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti de, İslâm hukukunun yanı sıra kendi kanunlarını uygulamaya koymuştur. Hükümdarın kendi yetkisine dayanarak koyduğu bu kanunlara “Örfî Hukuk” adı verilmiştir. Şerîattan bağımsız olan ve kanun olarak kabul edilen bu yasalar akılcı ilkelere dayanarak özellikle kamu ve yönetim hukuku alanlarında konulmuştur¹.

Osmanlı hükümdarları, toplumda huzurun adaletle sağlanacağına inanmış ve bu temelden yola çıkarak her bölgeye adlî görevli olan Kadılar tayin edilmiştir. Kadılar, şeriata ve kanunlara göre, halkın mahkemeye yansımış her türlü sorununu, nikâh akdini ve merkezden gelen emir ve fermânları kayıt altında almak zorundalardı. Bu amaçla oluşturulmuş defterlere Şer’iyye Sicilleri denilmiştir².

Osmanlı Devleti’nde toplumun sosyo-kültürel ve iktisadi yapısı hakkında bilgi sahibi olmak için o döneme ait kayıtlara bakmak gerekmektedir. Bu bağlamda birinci elden kaynaklar olarak şer’iyye sicilleri önem arz etmektedir. Son yıllarda şehir tarihçiliğinin önem kazânmasıyla birlikte şer’iyye sicillerine olan ilgi de artmıştır.

Şer’iyye Sicillerinin Mahiyeti ve Önemi

Şer’iyye kelimesi, Şer’iata yani İslâma mensup, müteallik veya muvafık olan anlamındadır³. Şer’iata ait anlamına gelen “Şer’iyye” ile, resmi vesikaların kaydedildiği kütük anlamına gelen “sicil” kelimesinin biraraya gelmesiyle oluşan Şer’iyye Sicili⁴ Osmanlı tarihi araştırmalarında önemli bir yere sahiptir.

Osmanlı toplumunda yaşayan bütün insanların hukukî olayları, kadıların verdikleri kararlar, hüccetler ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları içeren Şer’iyye Sicillerine, Kadı Defterleri, Mahkeme Defterleri, Zabt-ı Vakâyi Sicilleri veya

¹ İnalçık, Halil; Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600), (Çev. Ruşen Sezer), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2003, s. 75.

² İnalçık, a.g.e. s. 75.

³ Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, İstanbul, 2001, s. 774.

⁴ Develioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara, 2005, s. 991.

Sicillât Defteri de denilmektedir⁵. Genellikle boyu uzun ve dar enli olmakla birlikte, mahkemelere ya da hakimlere göre defterlerin ebatları değişirdi. Yazı çeşidi çoğu zaman ta'lik kırmasıdır. Şer'iyye sicilleri incelendiğinde bir kadının göreve başlar başlamaz adını ve vazifeye başlama tarihini defterin ilk sayfasına yazdığı, vazifesi bittiğinde defteri kendisi veya emini aracılığıyla halefine teslim ettiği görülmektedir⁶.

İslâm tarihinde sınırların genişlemesine paralel olarak kadılık görevinin, halife adına başkası tarafından yürütülmesi usulü kabul edildikten sonra kadıların iştigâl sahası genişlemiş olduğundan, tuttukları defterlerin önemi de artmıştır. Osmanlılar da aynı usulü benimsediği için Osman Gazi'den itibaren Kadı tayin ettikleri ve I.Murad zamanında Kadıaskerliğin kurulduğu bilinmektedir. Kadıaskerliğin Rumeli ve Anadolu olarak ikiye ayrılması, Bursa, Edirne ve İstanbul pâ-y-i taht kadılıklarının ileri seviyedeki ulema arasından seçilmesi, Osmanlı'da bu kurumun ne kadar önemsendiğini göstermektedir⁷. Osmanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında en büyük kadılık, Bursa ve İznik kadılığı olup, bu iki yerin kadısı Çandarlı Halil Hayreddin Paşa idi⁸.

Osmanlı Devleti'nin adalet temsilcisi olan kadılar, vazifeleri gereği buldukları yerde sosyal, iktisadî, askerî ve siyasî hayatın bütün yönleri ile ilgilenmek durumunda idiler. Geniş yetki ve görevleri nedeniyle kendilerine gelen hüküm ve fermânları, bunlara verilen cevapları, gördükleri çeşitli davâlara ait hükümleri "sicil" denilen defterlere kaydetmeleri bir kanun gereğiydi. Bu zorunluluk neticesinde kazâ, sancak ve vilayet merkezlerinde tutulan "Mahkeme-i Şer'iyye Defterleri"nin sayısı onbinleri bulmaktadır. Ancak bu defterlerin bir kısmının yangın, yağma ve yıpranma gibi durumlardan dolayı kaybolması nedeniyle tamamı günümüze intikâl edememiştir⁹.

Şer'iyye Sicil defterlerinde mevcut olan yazılı kaynaklar iki gruba ayrılmaktadır. Birincisi kadılar tarafından inşa edilerek yazılan kayıtlardır ki, bunlar kendi aralarında

⁵ Akgündüz, Ahmet; Şer'iyye Sicilleri-Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler, cilt I, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, 1988, s.17.

⁶ Akgündüz, a.g.e., s. 18.

⁷ Baltacı, Cahit; Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi, Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu, İstanbul, TTK Yayınları, 1985, s. 127.

⁸ Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; Osmanlı Devletinde İlmiye Teşkilatı, Ankara, TTK Yayınları, 1988, s. 83.

⁹ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 109.

hüccetler, i'lamlar, ma'ruzlar, müraseleler ve diğçer kayıtlar olmak üzere 5'e ayrılırlar. İkincisi, kadıların kendilerinin inşa etmedikleri, kendilerine hitaben gönderildikleri için sicile kaydedilen fermânlar, tayin beratları, buyrulduklar ve diğçer hüküm çeşitleridir¹⁰. Osmanlı Devleti'nden günümüze intikâl eden arşiv malzemeleri üzerinde yapılan araştırmalar sonucu şçer'iyye sicillerinin oluşturuldukları tarihlerde belli bir düzene sahip oluşları, zaman zaman dönemin arşivcilik anlayışına göre tasnif ve düzenlemeye tâbi' tutuldukları gözlemlenmektedir¹¹.

Tokat Şçer'iyye Sicilleri Hakkında Genel Bilgi

Tokat, 1398'de Yıldırım Bayezid döneminde Osmanlı idaresine girmiştir. Bu tarihten sonra ticarî ve idarî açıdan zaman zaman dalgalanmalar yaşamakla birlikte önemini korumuştur¹². Tokat'a ait ilk sicil defteri, aynı zamanda çalışmamızın da konusu olan, H.1186-1189/M.1772-1776 tarihinde, son sicil defteri ise H.1333-1338/M.1914-1920 tarihinde tutulup, toplamda 117 adettir¹³.

Buradan anlaşılacağı üzere Tokat'ta 148 yıl boyunca şçer'iyye sicilleri tutulmuştur. Bu sicil defterleri 1980 yılına kadar Tokat Müzesi'nde muhafaza edilmiştir. Ancak günümüzde bütün Şçer'iyye Sicilleri, Başbakanlık Arşivi'nde toplanmıştır. Tokat'a ait olan bu 117 adet defter, diğçer siciller gibi araştırmacıların istifadesine sunulmaktadır.

Tokat'a ait şçer'iyye sicillerinin metni ve değerlendirmesine yönelik yapılan Yüksek Lisans Tezi çalışmaları, hem şçer'iyye sicilleri hakkında hem de Tokat ile ilgili incelendiği dönemler hakkında bilgi sunmaktadır.

Bunlardan ilki, Mustafa Yeşilay'a ait olan "H.1227/M.1812 Tarihli Tokat Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve İndeksi" çalışmasıdır (Yeşilay, 1992).

¹⁰ Akgündüz, Ahmet; Şçer'iyye Mahkemeleri ve Şçer'iyye Sicilleri, Türkler, C.10, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s. 59.

¹¹ Aktaş, Necati; Osmanlı Dönemi Arşivciliğimiz, Osmanlı, C.VI, Ankara, 1999. s. 303.

¹² İpşirli, Mehmet; "XVII. Asır Ortalarında Tokat Şçer'i", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, Ankara, TTK Yayınları, 1986, s. 57.

¹³ Akgündüz, Ahmet; Şçer'iyye Sicilleri-Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler, C.I, s. 211-212.

Nurcan Abacı, “1812 Tarihli Şer’iyye Siciline Göre XIX. Yüzyılın Başında Tokat Şehrinin Sosyo-Ekonomik Durumu” başlıklı çalışmasında Tokat’ın ticarî faaliyetleri, üretim dalları, nüfus ve mahalleleri hakkında bilgi vermeye çalışmıştır (Abacı, 1994).

Ayfer Seyrek, “117 Nolu Şer’iyye Siciline Göre Tokat-Pazar Nahiyesi” başlıklı çalışmasında, Tokat’a dair ilgili döneme ait değerlendirmelerde bulunmuştur (Seyrek,1996).

Hadi Belge, “80 Numaralı ve (H.1296-1301; M.1878-1884) Tarihli Tokat Şer’iyye Sicil defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi” başlıklı çalışmasında, idarî yapı hakkında bilgi vermiş ve sosyo-ekonomik değerlendirmelerde bulunmuştur (Belge, 2002).

Mehmet Keleş, “Tokat’ın 18 Numaralı Şer’iyye Sicili (1229/1813-1814)” başlıklı çalışmasında, o döneme dair Tokat hakkında bilgi vermektedir (Keleş, 2003).

Zübeyde Akın, “25 numaralı Tokat Şer’iyye Sicili’nin (1234-1236/1819-1821) transkripsiyonlu metni ve değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında çoğunlukla Tokat’ta yaşayan Müslim ve Gayrimüslim unsurların ilişkileri üzerinde durmuştur (Akın, 2004).

İsmet Sarıbal, “23 numaralı Tokat Şer’iyye sicili, transkripsiyon ve değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, sosyo-ekonomik değerlendirmelerde bulunmuş ve Tokat’ta uygulanan vergiler hakkında bilgi vermeye çalışmıştır (Sarıbal, 2004).

Harun Asıl, “18 Numaralı (H. 1229 / M. 1813-1814) Tokat Şer’iyye Sicili Transkripsiyon ve Değerlendirmesi” bu çalışmada çoğunlukla sicildeki belgelerin İslam hukuku açısından önemi üzerinde durmuştur (Asıl, 2006).

Tahir Bilirli, “111 numaralı Tokat Şer’iyye sicilinin transkripsiyonlu metni ve değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, Tokat’a ait sosyo-kültürel verileri değerlendirmiştir (Bilirli, 2006).

Ahmet Demirci, “3 numaralı (1797-1799) Tokat Şer’iye sicilinin transkripsiyonlu metni ve değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, Tokat’ın idari ve sosyo-ekonomik yapısı hakkında değerlendirmede bulunmuştur (Demirci, 2007).

Hacer Yıldız, “50 numaralı (H.1253-1254 / M.1837-1839) Tokat Şer’iye sicili’nin transkripsiyonlu metni ve değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında 1837-1839 yılları arasında Tokat’ın Osmanlı ticari yaşamındaki önemi üzerinde yoğunlaşmıştır (Yıldız, 2007).

Ömer Yıldırım, “1797-1798 Yıllarına Ait Tokat Şer’iye Sicilinde Yer Alan Belgelerin Sosyal ve Ekonomik Yönden Tahlili” adlı çalışmasıyla Tokat hakkında sosyo-ekonomik yönden değerlendirmede bulunmuştur (Yıldırım, 2007).

Hasan Demirtaş, “12 Numaralı Tokat Şer’iye Sicili’nin Transkripsiyonlu Metni ve Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında sosyo-ekonomik değerlendirmelerde bulunmuştur (Demirtaş, 2007).

Kazım Karabay, “63 Numaralı Tokat Şer’iye Sicili” başlıklı çalışmasında, Tokat tarihine ve belge tanıtımına ağırlık verilmiştir (Karabay, 2007).

Ahmet Erdoğan, “Osmanlı Aile Araştırmaları Bakımından Tokat ve Tarsus Şer’iye Sicillerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi (1805–1845)” başlıklı çalışmasında, o döneme ait şer’iye sicillerinden faydalanarak, Tokat ve Tarsus’a dair aile hukuku ve sosyal yaşam hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur (Erdoğan, 2008).

Murat Hanılçe, “16 Numaralı Tokat Şer’iye Sicili’nin Transkripsiyonlu Metni ve Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, sosyo-ekonomik değerlendirmelerde bulunarak o döneme ait iş kolları hakkında bilgi vermiştir (Hanılçe, 2009).

Adem Kızıkan, “Şer’iye Sicillerine Göre XIX. Yüzyılda Tokat’ta Gayr-i Müslimler” başlıklı çalışmasında, Tokat’ta yaşayan gayrimüslimler hakkında bilgi sunmaktadır (Kızıkan, 2009).

Oktay Ekici, “33 numaralı Tokat Şer’iye Sicili'nin transkripsiyonlu metni ve değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, o döneme ait Tokat’ın sosyo-ekonomik durumu hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur (Ekici, 2010).

Bekir Subaşı, “60 Numaralı (h.1265-1266/m.1848-1850) Tokat Şer’iye Sicili'nin Metni ve Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, söz konusu döneme ait sosyo-ekonomik değerlendirmelerde bulunmaktadır (Subaşı, 2010).

Şaban Demir, “10 numaralı Tokat Şer’iye Sicilinin transkripsiyonlu metni ve değerlendirmesi” başlıklı çalışmasında, Tokat’ın o döneme ait idarî, sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgi sunmaktadır (Demir, 2010).

Çetin Kaplan, “55 numaralı Tokat Şer’iye Sicili'nin transkripsiyonlu metni ve değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, Tokat’ın o döneme ait idarî, sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgi sunmaktadır (Kaplan, 2011).

Tokat iline ait olan bu şer’iye sicillerinin sayfa sayıları farklıdır. H.1297-1303/M.1879-1886 yıllarına ait olan 78 numaralı defter, 521 sayfa ile en fazla sayfaya sahip, H.1250/M.1834-1835 yıllarını kapsayan 41 numaralı defter ise 53

sayfa ile en az sayfaya sahiptir¹⁴.

Çizelge 1.1. Tokat'a Ait Şer'iyye Sicilleri Listesi.*

NO	HİCRİ	MİLADİ	SAYFA
1	1186-1189	1772-1776	374
2	1210-1211	1795-1796	300
3	1212-1213	1797-1799	177
4	1213-1214	1798-1800	265
5	1214	1799-1800	214
6	1215	1800-1801	192
7	1216-1217	1801-1803	209
8	1217-1219	1802-1805	181
9	1219-1220	1804-1806	178
10	1221-1222	1806-1808	166
11	1222-1223	1807-1809	189
12	1223-1224	1808-1810	151
13	1224-1225	1809-1810	190
14	1226	1811	194
15	1227	1812	176
16	1227-1228	1812-1813	159
17	1228	1813	190
18	1229	1813-1814	96
19	1229-1230	1813-1815	200
20	1230-1231	1814-1816	183
21	1231-1232	1815-1817	188
22	1232-1233	1816-1818	196
23	1234	1818-1819	118
24	1234-1235	1818-1820	129
25	1234-1235	1818-1820	167
26	1235-1236	1819-1821	200
27	1237-1238	1821-1823	199
28	1238-1239	1822-1824	228
29	1239-1241	1823-1826	238
30	1240-1242	1824-1827	192
31	1242-1243	1826-1828	197
32	1243-1244	1827-1829	177
33	1244	1828-1829	168
34	1244-1245	1828-1830	240
35	1245-1246	1829-1831	199
36	1246-1247	1830-1832	188
37	1247-1248	1831-1833	216
38	1248-1249	1832-1834	204
39	1249-1250	1833-1835	236
40	1250-1251	1834-1836	188
NO	HİCRİ	MİLADİ	SAYFA

¹⁴ Akgündüz, a.g.e., s. 212.

Çizelge 1.1. (Devam). Tokat'a Ait Şer'iyye Sicilleri Listesi.*

NO	HİCRİ	MİLADİ	SAYFA
41	1250	1834-1835	53
42	1250	1834-1835	166
43	1251	1835-1836	111
44	1251	1835-1836	104
45	1254	1838-1839	66
46	1250-1275	1834-1859	146
47	1251-1252	1835-1837	146
48	1252	1836-1837	92
49	1253	1837-1838	236
50	1254	1838-1839	80
51	1254-1255	1838-1840	187
52	1255-1256	1839-1841	197
53	1252-1255	1836-1840	211
54	1256-1257	1840-1842	209
55	1257-1258	1841-1843	157
56	1259-1260	1843-1844	188
57	1260-1261	1844-1845	178
58	1261-1262	1845-1846	184
59	1263-1264	1846-1848	325
60	1265-1266	1848-1850	115
61	1266-1268	1849-1850	181
62	1269-1270	1852-1854	154
63	1270-1272	1853-1856	95
64	1271-1272	1854-1856	96
65	1272-1273	1855-1857	295
66	1272-1273	1855-1857	50
67	1273-1275	1856-1859	152
68	1275-1276	1858-1860	131
69	1276-1278	1859-1862	207
70	1278-1279	1861-1863	222
71	1279-1281	1862-1865	163
72	1281-1282	1864-1866	285
73	1283-1284	1866-1868	301
74	1285-1286	1868-1870	175
75	1287-1288	1870-1872	283
76	1289-1291	1872-1875	283
77	1291-1292	1874-1875	277
78	1297-1303	1879-1886	521
79	1293-1296	1876-1879	319
80	1296-1301	1878-1884	80
81	1303-1305	1885-1888	190
82	1304-1313	1886-1896	118
83	1305-1307	1887-1890	246
84	1307-1309	1889-1892	184
85	1309-1311	1891-1896	115
86	1309-1311	1891-1894	169

Çizelge 1.1. (Devam). Tokat'a Ait Şer'iyye Sicilleri Listesi.*

NO	HİCRİ	MİLADİ	SAYFA
87	1309-1315	1891-1898	286
88	1311-1314	1893-1897	156
89	1311-1315	1893-1898	154
90	1314-1329	1896-1911	194
91	1315-1317	1897-1900	195
92	1315-1319	1897-1902	195
93	1316-1317	1898-1900	426
94	1316-1317	1898-1900	482
95	1317-1319	1899-1902	218
96	1317-1324	1899-1907	219
97	1317-1321	1899-1904	245
98	1317-1324	1899-1907	309
99	1319-1323	1901-1906	197
100	1319-1323	1901-1906	245
101	1319-1323	1901-1906	198
102	1319-1323	1901-1906	199
103	1319-1323	1901-1906	191
104	1321-1325	1903-1908	279
105	1323-1326	1905-1908	187
106	1323-1327	1905-1909	159
107	1323-1327	1905-1909	187
108	1323-1327	1905-1909	229
109	1323-1327	1905-1909	184
110	1325-1327	1907-1909	198
111	1327-1332	1909-1914	232
112	1329-1332	1911-1914	298
113	1329-1342	1911-1924	198
114	1330-1337	1911-1919	244
115	1331-1334	1912-1916	198
116	1332-1336	1913-1918	274
117	1333-1338	1914-1920	192

* Ahmet Akgündüz, Şer'iyye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler.

2. 1 NUMARALI TOKAT ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TANITIMI

2.1. H.1186-1189/M.1772-1776 Tarihli ve 1 Numaralı Tokat Şer'iyeye Sicili

Çalışmamızın konusunu oluşturan “1 Numaralı Tokat Şer'iyeye Sicil Defteri” Başbakanlık Arşivi'nde bulunmaktadır. Bu sicil 374 sayfa 181 yaprak ve 626 belgeden oluşmaktadır.

Defterin 2, 3 ve 371. sayfaları silinmiş, 89. sayfa karalanmış, 97,133-160 arasındaki sayfalar ise boş bırakılmıştır. Defterde sayfa numaralandırması, 160'a kadar doğru ve belirgin bir şekilde ilerlerken, bu sayfadan itibaren biri belirgin diğeri silik olan iki farklı numaralandırma görülmektedir. Belirgin bir şekilde yapılan numaralandırma 160'tan 374'e kadar devam etmekle birlikte, 370'den 160'a kadar geriye doğru 242 sayfa numaralandırma yapılmıştır. Belgelerin takibine ve tarih kronolojisine bakıldığında bu sıralama doğru gözükmektedir. Tahminimize göre, 2 adet sicil defteri birleştirilmek istenmiş, ancak sıralamaya dikkat edilmeden defterin biri diğerin arkasına eklenmiş ve daha sonra tekrar sayfa numarası verilmiştir. Çalışmada karışıklık yaratmamak amacıyla 1'den 374'e kadar belirgin bir şekilde olan sayfa numarasını takip edilmiştir.

Tarih sıralamasında genelde bir kronoloji takip edilmişse de bazen bu sıranın bozulduğu görülmektedir. Büyük ihtimalle defter yazılırken bazı sayfalar ve belgeler arasında boşluklar bırakılmış, daha sonra bu boşluklara belgeler yazılmıştır. Kimi zaman bazı belgelerin silindiği ve yerine yeni belgelerin yazıldığı da görülmektedir. Yazı stili okunaklı olmakla birlikte bazen okunması oldukça güçleşmiştir. Özellikle gayrimüslim kişi adları ve yer adlarının okunmasında bazı problemlerle karşılaşmıştır.

Üslup açısından bakıldığında bazı belgelerde Arapça ve Farsça terkiplerin kullanıldığı görülmektedir. Defterde, divanî, divanî kırması, rik'a ve ta'lik gibi yazı çeşitleri kullanılmıştır. Yazı stilinde kimi zaman farklılık görülmesi nedeniyle defterin birden fazla kâtip tarafından tutulduğu anlaşılmaktadır.

2.1.1. Sicildeki belgelerin konulara göre tasnifi

Sicilin içinde ağırlıklı olarak, hüccet, tereke, fermân, buyruldu, vakıf ve mektup gibi belge türleri bulunmaktadır. Fermân ve buyrulduların özellikle Rusya-Özi tarafına düzenlenecek sefer için asker ve hayvan temini ile ilgili olduğu görülmektedir.

Belgelerin, türlere ve konulara göre dağılımı Çizelge 1.1'de gösterilmiştir. Sicilde yer alan belgeler, dipnotlarda T.Ş.S. Belge 20/2 (20.sayfa 2.belge) şeklinde gösterilmiştir.

Çizelge 2.1. 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
1	1	1	Hüccet	Sevkiyât (hayvan)	1186
2	1	2	Hüccet	Cizye	Rebi'ü'l-âhir 1186
3	1	3	Tezkere	Tezkere	1186
4	4	1	Hüccet	Miras İbrâsı	Şa'ban 1185
5	4	2	Hüccet	Mübâya'a	Şevvâl 1185
6	5	1	Hüccet	Nafaka	Şevvâl 1185
7	5	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Şevvâl 1185
8	6	1	Hüccet	Tereke/Mehir	Şevvâl 1185
9	6	2	Hüccet	Mübâya'a	Şevvâl 1185
10	7	1	Hüccet	Vergi	Şevvâl 1185
11	7	2	Hüccet	Mübâya'a	Şevvâl 1185
12	7	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şevvâl 1185
13	8	1	Hüccet	Nafaka	Şevvâl 1185
14	8	2	Hüccet	Ödeme	Zi'l-ka'de 1185
15	9	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şevvâl 1185
16	9	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
17	10	1	Ma'rûz	Yaralama	Şevvâl 1185
18	10	2	Hüccet	Tereke/Alacak	Zi'l-ka'de 1185
19	11	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-ka'de 1185
20	11	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Şevvâl 1185
21	12	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-ka'de 1185
22	12	2	İ'lâm	Şahitlik	Zi'l-ka'de 1185
23	12	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-ka'de 1185
24	13	1	Hüccet	Nafaka	Zi'l-ka'de 1185
25	13	2	İ'lâm	Gasp	Zi'l-ka'de 1185
26	13	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-ka'de 1185

Çizelge 2.1.(Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyeye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
27	13	4	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
28	14	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1185
29	14	2	Vakıf	Bağış	Zi'l-hicce 1185
30	14	3	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-ka'de 1185
31	15	1	Hüccet	Tahsilât	Zi'l-hicce 1185
32	15	2	Hüccet	Boşanma	Zi'l-ka'de 1185
33	16	1	Hüccet	Ferâgat	Zi'l-hicce 1185
34	16	2	Hüccet	Vergi	Zi'l-hicce 1185
35	16-17	3	Vakıf	Bağış	Zi'l-hicce 1185
36	18	1	Hüccet	Emanet	Zi'l-hicce 1185
37	18	2	Hüccet	Nafaka	Zi'l-hicce 1185
38	18	3	Hüccet	Boşanma	Zi'l-hicce 1185
39	19	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1185
40	19	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1185
41	20	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1185
42	20	2	Ma'rûz	Şikâyet	Şevvâl 1185
43	20	3	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1185
44	21	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1185
45	22	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1185
46	22	2	Hüccet	Kiralama	Zi'l-hicce 1185
47	22	3	Hüccet	Alacak	Zi'l-hicce 1185
48	23	1	Hüccet	Tereke/Mehir	Zi'l-hicce 1185
49	23	2	Hüccet	Nafaka	Zi'l-hicce 1185
50	24	1	Hüccet	Vasiyet	Zi'l-ka'de 1185
51	24	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
52	25	1	Hüccet	Vasiyet	Zi'l-ka'de 1185
53	25	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1185
54	26	1	İ'lâm	Gasp	Zi'l-hicce 1185
55	26	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1185
56	27	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1185
57	27	2	Hüccet	Nafaka	Zi'l-hicce 1185
58	28	1	Hüccet	Tereke	Ramazan 1185
59	28	2	Vakıf	Bağış	Şa'ban 1185
60	29	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1185
61	30	1	Hüccet	Şikâyet	Zi'l-ka'de 1185
62	30	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-ka'de 1185
63	31	1	Hüccet	Alacak	Muharrem 1186
64	31	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Muharrem 1186
65	31	3	Hüccet	Tereke/Nafaka	Muharrem 1186
66	32	1	Hüccet	Alacak	Muharrem 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyeye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
67	32	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Muharrem 1186
68	33	1	Hüccet	Kayıp	Muharrem 1186
69	33	2	Hüccet	Mübâya'a	Muharrem 1186
70	33	3	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
71	34	1	Hüccet	Hayvan Sevkiyatı	Muharrem 1186
72	34	2	Hüccet	Mübâya'a	Muharrem 1186
73	35	1	Hüccet	Tahsilât	Safer 1186
74	35	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Safer 1186
75	35	3	Hüccet	Nafaka	Safer 1186
76	35	4	Hüccet	Alacak	Safer 1186
77	36	1	Ma'rûz	Yaralama	Safer 1186
78	36	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Safer 1186
79	36	3	Hüccet	Nafaka	Safer 1186
80	37	1	Hüccet	Vekil Tayini	Safer 1186
81	37	2	Hüccet	Ödeme	Safer 1186
82	38	1	Hüccet	Alacak	Safer 1186
83	38	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Safer 1186
84	38	3	Hüccet	Tereke/Mehir	Safer 1186
85	39	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Safer 1186
86	39	2	Hüccet	Nafaka	Safer 1186
87	39	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Safer 1186
88	40	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-evvel 1186
89	40	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
90	40	3	Hüccet	Bağış	Rebi'ü'l-evvel 1186
91	41	1	Hüccet	Alacak	Muharrem 1186
92	42	1	Hüccet	Emanet	Rebi'ü'l-evvel 1186
93	42	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-evvel 1186
94	42	3	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Rebi'ü'l-evvel 1186
95	42	4	Hüccet	Hüccet	Muharrem 1186
96	43	1	Hüccet	Nafaka	Rebi'ü'l-evvel 1186
97	43	2	Hüccet	Alacak	Rebi'ü'l-evvel 1186
98	44	1	Hüccet	Tereke/Alacak	Rebi'ü'l-evvel 1186
99	45	1	Ma'rûz	Şikâyet	Rebi'ü'l-evvel 1186
100	45	2	Hüccet	Tereke/Emanet	Rebi'ü'l-evvel 1186
101	45	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-evvel 1186
102	45	4	Hüccet	Emanet	Rebi'ü'l-evvel 1186
103	46	1	Hüccet	Tereke/Emanet	Rebi'ü'l-evvel 1186
104	46	2	Hüccet	Tereke/Emanet	Rebi'ü'l-evvel 1186
105	46	3	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
106	47	1	Hüccet	Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
107	48	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Rebi'ü'l-âhir 1186
108	48	2	Hüccet	Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1186
109	48	3	Vakıf	Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1186
110	49	1	Hüccet	Mehir/Nafaka	Rebi'ü'l-âhir 1186
111	49	2	Ma'rûz	Şikâyet	Rebi'ü'l-âhir 1186
112	50	1	Vakıf	Vakıf	Rebi'ü'l-âhir 1186
113	51	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1186
114	51	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1186
115	51	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1186
116	51	4	İ'lâm	Tecavüz	Rebi'ü'l-âhir 1186
117	52	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1186
118	52	2	Hüccet	Nafaka	Rebi'ü'l-âhir 1186
119	52	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-evvel 1186
120	52	4	Hüccet	Nafaka	Cemâziye'l-evvel 1186
121	53	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-evvel 1186
122	53	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-evvel 1186
123	53	3	Vakıf	Vakıf	Cemâziye'l-evvel 1186
124	54	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-evvel 1186
125	54	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Cemâziye'l-evvel 1186
126	55	1	İ'lâm	Alacak	Cemâziye'l-evvel 1186
127	55	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
128	56	1	Hüccet	Mübâya'a	Cemâziye'l-evvel 1186
129	56	2	Hüccet	Ödeme	Cemâziye'l-âhir 1186
130	57	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
131	57	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
132	57	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
133	57	4	Okunamadı	Okunamadı	Cemâziye'l-âhir 1186
134	58	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Cemâziye'l-âhir 1186
135	58	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-evvel 1186
136	58	3	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Cemâziye'l-âhir 1186
137	59	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
138	59	2	Fermân	Vergi	Receb 1186
139	59	3	Hüccet	Şikâyet	Receb 1186
140	60	1	Hüccet	Tereke	Receb 1186
141	60	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1186
142	60	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
143	60	4	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1186
144	61	1	Vakıf	Bağış	Receb 1186
145	61	2	Hüccet	Mübâya'a	Receb 1186
146	61	3	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Receb 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
147	62	1	Ma'rûz	Cinayet	Receb 1186
148	62	2	Hüccet	Mübâya'a	Receb 1186
149	62	3	Hüccet	Vasiyet	Receb 1186
150	63	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
151	63	2	İ'lâm	Mübâya'a	Receb 1186
152	63	3	Hüccet	Neseb İspatı	Receb 1186
153	64	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Receb 1186
154	64	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1186
155	64	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1186
156	64	4	Hüccet	Emanet	Receb 1186
157	65	1	Hüccet	Vekâlet	Receb 1186
158	65	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1186
159	65	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1186
160	65	4	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şa'ban 1186
161	66	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şa'ban 1186
162	66	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şa'ban 1186
163	66	3	Hüccet	Alacak	Şa'ban 1186
164	67	1	Hüccet	Vâsi' Tayini ve Nafaka	Şa'ban 1186
165	67	2	Hüccet	Nafaka	Şa'ban 1186
166	67	3	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
167	68	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
168	68	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Şa'ban 1186
169	69	1	Hüccet	Alacak	Şa'ban 1186
170	69	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Şa'ban 1186
171	70	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Şa'ban 1186
172	70	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Şa'ban 1186
173	71	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
174	71	2	Hüccet	Tereke	Receb 1186
175	72	1	Hüccet	Nafaka	Şa'ban 1186
176	72	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Ramazan 1186
177	72	3	Hüccet	Nafaka	Ramazan 1186
178	73	1	Hüccet	Alacak	Ramazan 1186
179	73	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şevvâl 1186
180	73	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şevvâl 1186
181	74	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şevvâl 1186
182	74	2	Hüccet	Kethüdâ Tayini	Şevvâl 1186
183	74	3	Hüccet	Şehir Hacılığı	Şevvâl 1186
184	75	1	Vakıf	Bağış	Ramazan 1186
185	75	2	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1186
186	76	1	Hüccet	Tereke/Mehir	Şevvâl 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
187	76	2	İ'lâm	Suç Tespiti	Şevvâl 1186
188	76	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şevvâl 1186
189	77	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Ramazan 1186
190	77	2	Hüccet	Nafaka	Ramazan 1186
191	78	1	Hüccet	Tereke/Mehir	Şevvâl 1186
192	78	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
193	79	1	Hüccet	Alacak	Zi'l-ka'de 1186
194	79	2	Okunamadı	Okunamadı	Zi'l-ka'de 1186
195	80	1	Hüccet	Şikâyet	Zi'l-ka'de 1186
196	80	2	Hüccet	Kayıt	Zi'l-ka'de 1186
197	81	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-ka'de 1186
198	81	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-ka'de 1186
199	82	1	Hüccet	Alacak	Zi'l-ka'de 1186
200	82	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-ka'de 1186
201	83	1	Hüccet	Nafaka	Zi'l-ka'de 1186
202	83	2	Hüccet	Mübâya'a	Zi'l-hicce 1186
203	84	1	Hüccet	Mübâya'a	Zi'l-hicce 1186
204	84	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1186
205	85	1	Hüccet	Avarız Vergisi	Zi'l-hicce 1186
206	85	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1186
207	86	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Zi'l-hicce 1186
208	86	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1186
209	87	1	Hüccet	Nafaka	Zi'l-hicce 1186
210	87	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1186
211	87	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1186
212	88	1	Hüccet	İmamet Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
213	90	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Cemâziye'l-âhir 1186
214	90	2	Hüccet	Ferâgat	Zi'l-hicce 1186
215	90	3	Hüccet	Alacak	Zi'l-hicce 1186
216	91	1	Hüccet	Alacak	Muharrem 1187
217	91	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Zi'l-hicce 1186
218	92	1	Okunamadı	Okunamadı	Zi'l-hicce 1186
219	92	2	Hüccet	Alacak	Muharrem 1187
220	93	1	Vakıf	Bağış	Zi'l-hicce 1186
221	93	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Muharrem 1187
222	94	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Muharrem 1187
223	94	2	Hüccet	Alacak	Muharrem 1187
224	94	3	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
225	95	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Muharrem 1187
226	95	2	Hüccet	Vâsi' Tayini ve Nafaka	Muharrem 1187

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
227	96	1	Hüccet	Asker Temini	Zi'l-hicce 1186
228	98	1	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
229	98	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
230	100	1	Hüccet	Hayvan Sevkiyatı	Zi'l-ka'de 1186
231	101	1	Hüccet	Kayıp	Muharrem 1187
232	101	2	Hüccet	Alacak	Safer 1187
233	102	1	İ'lâm	Tasarruf Hakkı	Safer 1187
234	102	2	Hüccet	Vasiyet	Safer 1187
235	103	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Safer 1187
236	104	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Safer 1187
237	104	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Safer 1187
238	105	1	Hüccet	Tereke/Bağış	Safer 1187
239	106	1	Hüccet	Mehir/Nafaka	Rebi'ü'l-evvel 1187
240	106	2	Hüccet	Ferâgat	Rebi'ü'l-evvel 1187
241	106	3	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
242	107	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
243	108	1	Hüccet	Alacak	Rebi'ü'l-evvel 1187
244	109	1	Hüccet	Alacak	Rebi'ü'l-evvel 1187
245	110	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
246	110	2	Hüccet	İtiraz	Rebi'ü'l-evvel 1187
247	110	3	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Rebi'ü'l-evvel 1187
248	111	1	Hüccet	Yaralama	Rebi'ü'l-evvel 1187
249	111	2	Hüccet	Kayıt	Rebi'ü'l-evvel 1187
250	112	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-evvel 1187
251	113	1	Hüccet	Tereke/Alacak	Rebi'ü'l-evvel 1187
252	114	1	Hüccet	Nafaka	Rebi'ü'l-evvel 1187
253	114	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-evvel 1187
254	114	3	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1187
255	115	1	Hüccet	Tereke/Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1187
256	115	2	Hüccet	Tereke/Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1187
257	116	1	Hüccet	Tereke/Vekil Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1187
258	116	2	Hüccet	Tereke/Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1187
259	117	1	Hüccet	Tereke/Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1187
260	118	1	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1187
261	118	2	Hüccet	Tereke/Ferâgat	Rebi'ü'l-âhir 1187
262	119	1	Hüccet	Alacak	Rebi'ü'l-âhir 1187
263	119	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1187
264	119	3	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
265	120-121	1	Hüccet	Vergi	Rebi'ü'l-âhir 1187
266	122	1	Vakıf	Hisse Talebi	Ramazan 1187

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
267	122	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Receb 1187
268	123	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1187
269	123	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1187
270	124	1	Hüccet	Mübâya'a	Rebi'ü'l-âhir 1187
271	124	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Şa'ban 1187
272	125	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
273	125	2	Hüccet	Tereke/ Mübâya'a	Rebi'ü'l-âhir 1187
274	126	1	Hüccet	Tereke/ Mübâya'a	Rebi'ü'l-âhir 1187
275	127	1	Hüccet	Tereke/ Mübâya'a	Rebi'ü'l-âhir 1187
276	128	1	Hüccet	İtiraz	Rebi'ü'l-âhir 1187
277	128	2	Hüccet	Vâsi' Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1187
278	128	3	Vakıf	Gelir Talebi	Cemâziye'l-âhir 1187
279	129	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
280	130	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1187
281	130	2	Hüccet	Alacak	Cemâziye'l-evvel 1187
282	131	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Rebi'ü'l-âhir 1187
283	132	1	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Receb 1186
284	160	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1187
285	161	1	Vakıf	Mütevelli Tayini	Cemâziye'l-âhir 1187
286	162	1	Buyruldu	Asker Temini	Cemâziye'l-âhir 1187
287	162	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1187
288	163	1	Vakıf	Bağış	Cemâziye'l-âhir 1187
289	164	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
290	164	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
291	165	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
292	166	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
293	166	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1187
294	167	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
295	167	2	Buyruldu	Asker Temini	Rebi'ü'l-evvel 1187
296	168	1	Hüccet	Mektûb	Rebi'ü'l-evvel 1187
297	169	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
298	169	2	Vakıf	Bağış	Receb 1185
299	170	1	Berât	Kethüdâ Tayini	Safer 1187
300	171	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
301	171	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
302	172	1	Hüccet	Tereke	Safer 1187
303	172	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
304	173	1	Fermân	Mütesellim Tayini	Safer 1187
305	174-175	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
306	174-175	2	Fermân	Tahsilât	Zi'l-hicce 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
307	176-177	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
308	178	1	Vakıf	Bağış	Şevvâl 1186
309	178	2	Vakıf	Bağış	Şevvâl 1186
310	179	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
311	180	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
312	181	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1187
313	182	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
314	183	1	Hüccet	Kayıt	Rebi'ü'l-evvel 1187
315	184-185	1	Hüccet	Kayıt	Tarihsiz
316	186	1	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
317	186	2	Hüccet	Serdarlık Tayini	Rebi'ü'l-evvel 1187
318	187	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1187
319	187	2	Hüccet	Tereke	Safer 1187
320	188-189- 190	1-2-3-4	Fermân	Alaybeyilik Vekilliği	Muharrem 1187
321	191	1	Hüccet	Tereke	Safer 1187
322	192	1	Hüccet	Tereke	Safer 1187
323	193	1	Hüccet	Ferâgat	Cemâziye'l-âhir 1185
324	193	2	Hüccet	Tereke	Receb 1186
325	194	1	Hüccet	Tereke	Safer 1187
326	194	2	Hüccet	Tereke	Safer 1187
327	195	1	Fermân	Asker Temini	Safer 1187
328	196	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1186
329	197	1	Fermân	Vergi	Cemâziye'l-âhir 1186
330	198	1	Fermân	Asker Temini	Tarihsiz
331	199	1	Fermân	Asker Temini	Receb 1186
332	200	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
333	200	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
334	201-202- 203	1	Fermân	Asker Temini	Muharrem 1187
335	204	1	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
336	204	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1187
337	205	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1186
338	205	2	Hüccet	Görevi Bırakma	Tarihsiz
339	205	3	Fermân	Asker Temini	1186
340	206	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
341	207	1	Hüccet	Kayıt	Zi'l-hicce 1186
342	208	1	Hüccet	Avarız Bedelli Hâne	Zi'l-hicce 1186
343	208	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1186
344	209	1	Hüccet	Hayvan Sevkiyatı	Ramazan 1186
345	210	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
----------	-------	-----------	------------	--------------	--------------

346	211	1	Fermân	Asker Temini	Şevvâl 1186
347	212	1-2	Berât	Temessük	Muharrem 1187
348	213	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1186
349	214-215	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
350	216-217	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
351	218	1	Hüccet	Tereke	Receb 1186
352	219	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
353	219	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
354	220	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
355	220	2	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
356	221	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
357	222	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1186
358	223-224	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ül-evvel 1186
359	223-224	2	Fermân	Eşkiyâlık	Şevvâl 1186
360	225-226	1	Tezkere	Kayıt	Şevvâl 1186
361	227	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1186
362	227	2	Hüccet	Cinayet/Gasp	Şevvâl 1186
363	227	3	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1186
364	227	4	Berât	Görevlendirme	Şevvâl 1186
365	228	1	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
366	228	2	Fermân	Vekil Tayini	Ramazan 1186
367	229	1	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
368	229	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
369	230	1	Vakıf	Taksim	Ramazan 1186
370	230	2	Vakıf	Taksim	Ramazan 1186
371	231	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
372	231	2	Ma'rûz	Arzuhal	1186
373	231	3	Berât	Görevlendirme	Şa'ban 1186
374	232	1	Fermân	Ağnâm Vergisi	1185
375	233	1	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
376	233	2	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
377	233	3	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
378	234	1	Hüccet	Tereke	Ramazan 1186
379	234	2	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
380	234	3	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
381	235	1	Buyruldu	İmam Atama	Recep 1186
382	235	2	Fermân	Serdâr Tayini	Ramazan 1186
383	235	3	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
384	236	1	Berât	Müderris Atama	Recep 1186
385	237	1	Berât	Meşihat Atama	Recep 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
----------	-------	-----------	------------	--------------	--------------

386	237	2	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
387	238	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
388	238	2	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
389	238	3	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
390	239	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
391	239	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
392	240	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
393	240	2	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
394	241	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
395	241	2	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
396	241	3	Hüccet	Tereke	1186
397	242	1	Fermân	Asker Temini	Recep 1186
398	242	2	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
399	243	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
400	243	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
401	244	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1186
402	245	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
403	245	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
404	246	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
405	246	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
406	247	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
407	247	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
408	248	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
409	249	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
410	249	2	Fermân	Bayrak	Cemâziye'l-âhir 1186
411	250	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
412	250	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
413	251	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
414	251	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
415	252	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
416	252	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
417	252	3	Hüccet	Tereke	Recep 1186
418	253	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
419	253	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
420	254	1	Hüccet	Tereke	Tarihsiz
421	254	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
422	254	3	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
423	255	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
424	255	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
425	256	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
----------	-------	-----------	------------	--------------	--------------

426	256	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
427	257	1	Hüccet	Tereke	Recep 1186
428	257	2	Hüccet	Tereke	Recep 1186
429	257	3	Hüccet	Tereke	Recep 1186
430	258	1	Fermân	Görevlendirme	Cemâziye'l-âhir 1186
431	259-260	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
432	259-260	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
433	259-260	3	Hüccet	Tereke	Recep 1186
434	259-260	4	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
435	261	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
436	261	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
437	262	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
438	262	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
439	262	3	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
440	263	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
441	264	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
442	264	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
443	264	3	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
444	265-266	1	Hüccet	Kayıt	Cemâziye'l-âhir 1186
445	267	1	Berât	Mütevelli Tayini	Safer 1186
446	267	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
447	268	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
448	268	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
449	269	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
450	269	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
451	270	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
452	270	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
453	270	3	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
454	271	1	Berât	Vaiz Tayini	Cemâziye'l-evvel 1186
455	271	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
456	272	1	Fermân	Erzak Temini	1186
457	273	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
458	274	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
459	275	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
460	276	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
461	276	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-âhir 1186
462	277	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
463	277	2	Berât	Zâviyedarlık	Şevvâl 1187
464	277	3	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
465	278	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
466	278	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186

467	278	3	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
468	279	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
469	279	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
470	280	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
471	281	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
472	281	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
473	282	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
474	282	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
475	283	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
476	283	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
477	284	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
478	284	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
479	285	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
480	285	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
481	286	1	Fermân	Asker Temini	Rebi'ül-evvel 1186
482	286	2	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
483	287	1	Hüccet	Tereke	Cemâziye'l-evvel 1186
484	287	2	Hüccet	Mübâya'a	Cemâziye'l-evvel 1186
485	288	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
486	288	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
487	289	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
488	290	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
489	290	2	Fermân	Vergi	Rebi'ü'l-âhir 1186
490	290	3	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
491	291	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
492	291	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
493	292	1	Buyruldu	Cezalandırma	Rebi'ül-evvel 1186
494	292	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ül-evvel 1186
495	293	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ül-evvel 1186
496	293	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ül-evvel 1186
497	294	1	Fermân	Vergi	Muharrem 1186
498	294	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
499	294	3	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
500	294	4	Hüccet	Mehir	Rebi'ü'l-evvel 1186
501	295	1	Fermân	Vergi	Muharrem 1186
502	295	2	Fermân	Vergi	Muharrem 1186
503	295	3	Fermân	Vergi	Muharrem 1186
504	296	1	Fermân	Vergi	Muharrem 1186
505	297	1	Fermân	Vergi	Muharrem 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
506	298	1	Fermân	Vergi	Muharrem 1186

507	299	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
508	299	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
509	300	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
510	300	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
511	300	3	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-âhir 1186
512	301	1	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
513	302	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
514	303	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
515	304	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
516	304	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
517	304	3	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
518	305	1	Fermân	Serdâr Tayini	Safer 1186
519	305	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Rebi'ü'l-evvel 1186
520	306	1	Buyruldu	Görevlendirme	1186
521	307	1	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
522	307	2	Hüccet	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
523	308	1	Fermân	Asker Temini	Safer 1186
524	308	2	Hüccet	Tereke/Hisse Talebi	Rebi'ü'l-evvel 1186
525	309	1	Fermân	Asker Temini	Safer 1186
526	309	2	Berât	İmam Atama	Zi'l-ka'de 1185
527	310	1	Hüccet	Tereke	Safer 1186
528	310	2	Hüccet	Tereke	Safer 1186
529	311	1	Fermân	Tahsilât	Safer 1186
530	311	2	İ'lâm	Tereke	Rebi'ü'l-evvel 1186
531	312	1	Hüccet	Tereke	Safer 1186
532	313-314	1	Hüccet	Tereke	Safer 1186
533	313-314	2	Hüccet	Tereke	Safer 1186
534	315	1	Hüccet	Tereke	Safer 1186
535	316	1	Fermân	Tahsilât	Safer 1186
536	317	1	Fermân	Hayvan Temini	Muharrem 1186
537	318	1	Fermân	Vergi	Zi'l-ka'de 1185
538	319	1	Hüccet	Tereke	Safer 1186
539	320	1	Fermân	Asker Temini	Zi'l-hicce 1185
540	321	1	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
541	321	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
542	321	3	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
543	322	1	Vakıf	Mütevelli Tayini	Muharrem 1186
544	322	2	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186
545	323-324	1	Hüccet	Tereke	Muharrem 1186

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
546	325	1	Buyruldu	Kayıt	1185

547	325	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
548	326		Okunamadı	Okunamadı	1185
549	327	1	Hüccet	Hibe	Zi'l-hicce 1185
550	327	2	Hüccet	Kayıt	Şa'ban 1185
551	327	3	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1185
552	328	1	Vakıf	Bağış	Zi'l-hicce 1185
553	329	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
554	329	2	İ'lâm	Yerleştirme	Zi'l-ka'de 1185
555	330	1	Hüccet	Tereke	Recep 1185
556	331	1	Fermân	Hayvan Temini	1185
557	331	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
558	332	1	Fermân	Asker Temini	1185
559	332	2	Buyruldu	Mübaşir Tayini	1185
560	333	1	Hüccet	Tereke	Recep 1185
561	333	2	Ma'rûz	Şikâyet	Şevvâl 1185
562	334	1	Hüccet	Kayıt	Zi'l-hicce 1185
563	334	2	Fermân	Asker Temini	Zi'l-hicce 1185
564	334	3	Berât	Müezzin Tayini	Zi'l-hicce 1185
565	334	4	Hüccet	Tereke	Ramazan 1185
566	335	1	Buyruldu	Hayvan Temini	Şevvâl 1185
567	335	2	Buyruldu	Asker Temini	Zi'l-hicce 1185
568	335	3	Hüccet	Tereke	Ramazan 1185
569	336	1	Buyruldu	Asker Temini	1185
570	336	2	Buyruldu	Hayvan Temini	1185
571	337	1	Buyruldu	Asker Temini	Zi'l-ka'de 1185
572	338	1	Buyruldu	Asker Temini	Zi'l-ka'de 1185
573	339	1	Buyruldu	Hayvan Temini	Zi'l-hicce 1185
574	340	1	Hüccet	Kayıt	Zi'l-hicce 1185
575	340	2	Buyruldu	Hayvan Temini	Zi'l-hicce 1185
576	341-342	1	Hüccet	Kayıt	1185
577	343	1	Hüccet	Kayıt	Zi'l-hicce 1185
578	344	1	Vakıf	Mütevelli Tayini	Zi'l-hicce 1185
579	344	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1185
580	345	1	Ma'rûz	Arzuhal	1185
581	346	1	Buyruldu	Asker Temini	Zi'l-hicce 1185
582	346	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1185
583	347	1	Buyruldu	Asker Temini	Şevvâl 1185
584	348	1	Fermân	Eşkîyâlık	Zi'l-hicce 1185
585	348	2	Hüccet	Mübâya'a	Zi'l-ka'de 1185

Çizelge 2.1. (Devam). 1 Nolu Tokat Şer'iyye Sicili Belgelerinin Konulara Göre Tasnifi

Sıra no:	Sayfa	Belge no:	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Tarihi
586	348	3	Berât	İmam Atama	Zi'l-hicce 1185

587	349	1	Buyruldu	Asker Temini	Şevvâl 1185
588	350	1	İ'lâm	Ta'ahhüd	Zi'l-hicce 1185
589	351	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-hicce 1185
590	351	2	Fermân	Asker Temini	Ramazan 1185
591	352	1	İ'lâm	Ta'ahhüd	Zi'l-ka'de 1185
592	352	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
593	352	3	Fermân	Asker Temini	Zi'l-ka'de 1185
594	353	1	Buyruldu	Asker Temini	Şevvâl 1185
595	354	1	Berât	İmam Atama	Recep 1185
596	354	2	Berât	Cibâyetlik (Tahsildarlık)	Şa'ban 1185
597	355	1	Hüccet	Tereke	Şa'ban 1185
598	356	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
599	356	2	İ'lâm	Suç Tespiti/Sürgün	Zi'l-ka'de 1185
600	357	1	Hüccet	Tereke	Recep 1185
601	357	2	Hüccet	Tereke	Recep 1185
602	358	1	İ'lâm	İmamlık	Zi'l-ka'de 1185
603	359	1	Fermân	Erzak Temini	Ramazan 1185
604	360	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
605	360	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
606	361	1	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
607	361	2	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
608	362	1	İ'lâm	Ta'ahhüd	Zi'l-ka'de 1185
609	362	2	İ'lâm	Tespit	Zi'l-ka'de 1185
610	363	1	Kayıt	Eşkiyâlık	Zi'l-ka'de 1185
611	363	2	Kayıt	Tespit	Ramazan 1185
612	364	1	Buyruldu	Hayvan Temini	Cemâziye'l-âhir 2285
613	364	2	Hüccet	Tereke	Zi'l-ka'de 1185
614	364	3	Ma'rûz	Eşkiyâlık	Zi'l-ka'de 1185
615	365	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
616	365	2	Buyruldu	Hayvan Temini	Cemâziye'l-âhir 2285
617	366	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
618	367	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
619	367	2	İ'lâm	Ödüllendirme	Şevvâl 1185
620	368	1	Hüccet	Alacak	Şevvâl 1185
621	368	2	İ'lâm	Tespit	Ramazan 1185
622	369	1	Berât	Çerağdar Tayini	Rebi'ü'l-âhir 1185
623	369	2	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
624	370	1	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185
625	370	2	Fermân	Mal Temini	Şa'ban 1185
626	370	3	Hüccet	Tereke	Şevvâl 1185

2.1.2. Belge Özetleri

Belge 1: Anadolu'nun üç kolundan asker sevkiyle görevli olan Seyyid Osman Paşa'nın Omala köyünden, askerlere sevk edilen koyun, kuzu, sığır vb. hayvanların kaydıdır.

Belge 2: Cizyedâr Ali Ağa'dan 11.950 guruş cizyenin teslim alındığı kaydıdır.

Belge 3: Sivas Sancağı'na bağlı Tokat Kazâsının voyvodası Seyyid Abdullah Ağa'nın, Rüstem Ağa aracılığıyla 3798 kile dakik (un) ve 10.000 kile şair (arpa) İstanbul'a gönderdiği ibrâsıdır.

Sayfa 2 ve 3 silindiğinden dolayı okunamamıştır.

Sayfa 4

Belge 1: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden Ali kızı Ayşe vefât etmiştir. Verâseti yakınları arasında paylaştırıldıktan sonra eşi Ebubekir de vefât etmiştir. Verâseti diğer eşi ve yakınları arasında paylaştırılmıştır. Ayşe Hatun'dan olan oğlu Mustafa, annesinin ve babasının diğer eşi Hatice Hatun'un mehirlerini, babasından kalan bir yerin hissesinden vereceğini beyân ettiği kayıttır.

Belge 2: Samyeli mahallesi sâkinlerinden Ebubekir kızı Efrumiye(?), yerini belirttiği arsaları Mehmed'e 100 guruşa sattığı kaydıdır.

Sayfa 5

Belge 1: Taşçı Mahmud mahallesi sâkinlerinden Ömer oğlu Mehmed vefât etmiştir. Oğlu Ömer'in vasisi olan Yusuf kızı Fatma'ya nafaka bağlanması kaydıdır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden Ebubekir oğlu Hacı İbrahim vefât etmiştir. Mirası olan 48 sehmden 6 sehm eşine, 7'şer sehm kızları Fatma ve Kafiye'ye, 14'er sehm oğlları Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmed'e paylaştırılmıştır. Oğlu Ebubekir'de bulunan ve yerleri belirtilen arsa ve mülklerden, kardeşlerinin kendilerine düşen hisselerini talep ettikleri kaydıdır.

Sayfa 6

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vefât eden Hacı İbrahim'in eşi Fatma'nın mehrini almak suretiyle kocasının mirasından olan hakkını büyük oğlu Ebu Bekir'e devrettiğini belirten kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Seyyid Ebubekir'in alım-satım kaydıdır.

Sayfa 7

Belge 1: Eyâlet-i Sivas'ta Duhan Kemerlici(?) mukata'asının mültezimi Osman oğlu Hacı Halil Ağa'nın bir önceki sene buranın mültezimi olan merkûm Abdullah Ağa'nın ihrâç ettiği tütünün vergisi ile ilgili kayıttır.

Belge 2: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden Salih oğlu Hacı Osman, annelerinden 32 sehmden kalan iki buçuk sehmi, kardeşi Ömer 16 sene önce İbrahim Alemdâr'a sattığını, İbrahim'in sehmleri başkasına satarken kendilerine ait bir sehmi de sattığını belirttiği kayıttır.

Belge 3: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden Abraham oğlu Agob vefât etmiştir. Oğluna, annesinin vâsi' tayin edildiği kaydıdır.

Sayfa 8

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi' tayin edilen anneye nafaka bağlanması kararıdır.

Belge 2: Hücet-i Şer'iyye'ye tayin olan Seyyid Osman Ağa oğlu Seyyid Salih Ağa, görev yaptığı bir senenin ocaklık hüceti olan 435 guruşu, Tokat voyvodası Seyyid Abdurrahman oğlu Seyyid Abdullah'a teslim ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 9

Belge 1: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden Hacı Süleyman ile eşi Zahide vefât etmiştir. Kızlarına Hacı Ebu Bekir Çelebi'nin vâsi' tayin edildiği kaydıdır.

Belge 2: Kaya Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Fatma'nın babasından kalan bir mülkün kendisine ait olduğunu şahitler getirerek ispat ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 10

Belge 1: Cedîd Mahallesi sâkinlerinden Ebu Bekir oğlu Hasan Beşe, Mustafa oğlu İsmail Beşe'nin mahalle sâkinlerinden Abdalbâki Ağa'nın kapısında piştovla kurşunlayarak üzerine hücum ettiğini ve sağ elinin serçe parmağını kılıçla kestiğini bildirdiği şikâyet kayıdır.

Belge 2: Hoca İbrahim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Abraham, hayatta iken çiftliğinden bir arsayı Niksos adlı zımmiye satmıştır. Abraham'ın eşinin arsanın ödenmeyen borcunu talep ettiği kayıttır.

Sayfa 11

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden Mehmed oğlu Seyyid Halil vefât etmiştir. Kızı Saliha'ya Mehmed kızı Rukiye Hatun'un vâsi' tayin edildiği kayıdır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer Dede oğlu Monla Mehmed oğlu Monla Hüseyin'in verâseti, eşi Ümmü Gülsüm Hatun, kızları Ayşe, Rukiye ve Arife'ye malları paylaşılacaktır. Ancak Ömer oğlu Ali isminde biri mal paylaşımını belge edip, Monla Hüseyin'den kalan malların büyük dedeleri Ömer'den kaldığını, kendi babasıyla Molla Hüseyin'in babasının kardeş olduğunu ve dedelerinden kalan malda kendisinin de hakkı olduğunu şahitleriyle talep etmiştir. Şahitlerin güvenilirliği göz önünde bulundurularak talebi kabul edilmiştir.

Sayfa 12

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliindedir. Ümmü Gülsüm ve kızlarının, vefât eden Hüseyin Mehmed'in amcazâdesi Ömer'den 130 guruş talep ettikleri kayıttır.

Belge 2: Zincirlikuyu Mahallesi Monla İsmail kızı Hatice Hatun, 5 sene önce sefere giden kocası Abdurraman oğlu Mehmed Beşe'nin şehit olduğunu bildirmektedir. Tanıklığa gelen Seyyid Ömer Çelebi, üç sene evvel Hotin Muharebesinde Mehmed Beşe'nin üzerine top gelerek şehit olduğuna şahit olduğunu belirttiği kayıttır.

Belge 3: Yar Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zımmî kadının kızına vâsi' tayin edildiği kayıttır.

Sayfa 13

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir 3 çocukla beraber vâsi'ye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Cay-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden Abdulkadir oğlu Hacı İsmail Efendi'nin oğlu, babasına ait bir mülkün, Hüseyin Beşe tarafından fuzulî zabt edildiğini şahitler getirerek bildirdiği ve mülkün Hacı İsmail Efendiye ait olduğu kayıttır.

Belge 3: Seyfeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Oannis kızı Mariya'ya vâsi' tayin edildiği kayıttır.

Belge 4: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebu Bekir oğlu Seyyid Mehmed'in kayıp olan oğlu Ebu Bekir'in, babasından ona kalan malların kardeşi Şerife Hatun'a verilmesine dair kayıttır.

Sayfa 14

Belge 1: Acebşir mahallesi sâkinlerinden Halil oğlu Hacı Ömer ve eşi Safiye vefât etmiştir. Kızları Ayşe'ye vâsi' tayin edildiği kayıttır.

Belge 2: Acebşir mahallesinde bulunan vakfa, vakfın mütevellisi Osman oğlu Monla Ömer Çelebi'nin kızı Ayşe Hatun'un kendisine ait bir kısım para ve malları vakfettiği kayıttır.

Belge 3: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden İbrahim'in verâseti yakınları arasında paylaştırıldıktan sonra kızı Emine'nin kardeşi Osman'dan, babalarından kalan bir bâb menzil, Doğancılar duhan (tütün) yazısından iki kıt'a bağ vesair menkul eşyaları talep ettiği kayıttır.

Sayfa 15

Belge 1: Duhan Kemerki(?) mahallesi sâkinlerinden Hacı Osman oğlu Hacı Halil Ağa'nın, Halil Çelebi ve ortağı Mehmed Beşe'den mukâta'a tahsilâtı kaydıdır.

Belge 2: Yazıcıbaşı mahallesi sâkinlerinden Osman kızı Fatma'nın ve Mehmed oğlu Ahmed Beşe'nin boşanma davâsı kaydıdır.

Sayfa 16-17

Belge 1: İsafakih mahallesi sâkinlerinden Zeyneb Hatun'un vefât eden oğlundan kendisine düşen 40 guruşdan feragât ettiğini bildirdiği kayıttır.

Belge 2: Duhan mirî mukata'asından toplanan vergi ile ilgili hüccettir.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden Veliyüddin Efendi'nin kendisine ait bir hamamı vakfettiğine dair kayıttır.

Sayfa 18

Belge 1: Sufikâr Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Vardar'ın Erzurum'da bulunan oğluna düşen mirasın akrabası Kirkor'a emanet edildiği kaydıdır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden Süleyman kızı Alime'nin kocası Mustafa oğlu Hüseyin Beşe iki sene evvel sefere gitmiş ve geri dönmemiştir. Mehmed oğlu İbrahim Çelebi ve Osman oğlu Ebubekir Hüseyin Beşe ile birlikte seferde olduklarını ve onun Karadeniz'de gemisinin batarak şehit düştüğüne şahit olduklarını beyân etmişlerdir. Bunun üzerine Alime Hatun'a 500 akçe nafaka bağlanması kaydıdır.

Belge 3: Zincirlikuyu mahallesi sâkinlerinden Mustafa oğlu Hasan'ın karısı Emin kızı Ayşe'den boşanması, 50 guruş mehir ödenmesi ve nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 19

Belge 1: Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Emirzâde'nin verâseti yakınları arasında paylaştırıldıktan sonra eşinin, mehri karşılığı olarak oğlu Oannis'den iki bağ talep ettiği kayıttır.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden 30 sene önce vefât eden Musa kızı Şerife'nin kızı Ümmü Gülsüm'ün annesinden kalan bir mülkten kendisine düşen hisseyi talep ettiği kayıttır.

Sayfa 20

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Mehmed Çelebi'nin kızı Zahide'ye vâsi' tayin edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden Agob adlı kişi, Karamanoğlu Esad ve karısının, kendi karısına ve kızına saldırdıklarını bildirerek şikâyetçi olduğuna dair kayıttır.

Belge 3: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin oğlu Osman'ın verâseti yakınları arasında paylaştırıldıktan sonra eşi Kezban'ın mehri karşılığı 75 guruşun 30 guruşunu oğlu Seyyid Hüseyin'den talep ettiği kayıttır.

Sayfa 21

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Maksud'un verâseti yakınları arasında paylaştırıldıktan sonra eşi Zümrüd'ün, Maksud'un amcazâdesi Martos'tan, 33 guruş mehrini ve Beskeni köyünde bulunan çiftlikten bir kıt'a bağı talep ettiği kayıttır.

Sayfa 22

Belge 1: Debbağhâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Abdurrahman'ın eşi Fatma Hatun'a nafaka bağlanması ve çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Sekyas(?)'ın oğlu, babasından kalan Sultan Hanı'ndaki dükkânı Estefan adlı kişiye kiraladığına dair kayıttır.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Mihail'in oğullarının, babalarının hissesinin bulunduğu meyhaneden alacaklarının taksitlendirilmesi kayıdır.

Sayfa 23

Belge 1: Câmî-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Süleyman oğlu Halil Beşe'nin eşinin, Halil Beşe'nin kardeşleri Feyzullah ve Süleyman'dan 200 guruş mehrini talep ettiği kayıttır.

Belge 2: Samyeli mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman oğlu Mehmed Beşe'nin eşine nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 24

Belge 1: Cay-i Zimmi mahallesi sâkinlerinden Mehmed oğlu Mustafa, tasarruf ettiği mülkünün yerini tam olarak bildirerek, vefatından sonra burayı Müteveffâ İsmail Efendi Mescidi'ne bağışladığını bildiren hüccettir.

Belge 2: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyis Mehmed Ağa oğlu Seyyid Hacı Ali Ağa'nın eşi Fatma'nın odasında bulunan 4 adet minder, 12 adet yasdık, 3 adet döşek ve 9 adet yorganın kendisine kaldığını belirttiğine dair kayıttır.

Sayfa 25

Belge 1: Cedîd mahallesi sâkinlerinden Abdülkerim Ağa oğlu Hacı Abdi Efendi'nin eşi Hatice Hatun vefât etmiştir. Hatice Hatun vefatından önce sahip olduğu dükkânın ve mallarının fakir fukaraya ve ismini belirttiği bir mescide, o mescidin imam ve müezzinine taksim edilmesini vasiyet etmiş, bunlarla ilgilenmesi için Monla Sabit'i vâsi' tayin ettiğine dair hüccettir.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Salih'in kızına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 26

Belge 1: Zile ahâlisinden Osman oğlu Seyyid Mehmed Efendi'nin Mustafa oğlu Hüseyin Çelebi'den, kayıp olan kardeşinin 36 kile tahılını gasp ettiği ve tahılının Hüseyin Çelebi'de olduğunu beyân ederek şikâyetçi olduğu; Hüseyin Çelebi'nin durumu itiraf ederek malın iadesine karar verildiği kayıttır.

Belge 2: Cay mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdusselam oğlu Hacı Mehmed Efendi'nin tereke kaydı ve kızı Ümmü Gülsüm'ün kız kardeşinden kendine düşen hisseyi talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 27

Belge 1: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mehmed Efendi'nin kızı Ayşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi' tayin edilen müezzin Monla Mehmed'e nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 28

Belge 1: Tatar Hacı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mahmud oğlu Hacı Ahmed'in varislerinin, Mehmed oğlu Abdullah Alemdâr'dan, Hacı Ahmed'den kalan bir at, bir tabanca ve bir kılıcı talep ettikleri kayıttır.

Belge 2: Emir Mahmud Vakfına Rukiye Hatun'un 55 kile şairin (arpa) teslimiyle ilgili kayıttır.

Sayfa 29

Belge 1: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Mustafa Efendi oğlu Abdullah Efendi'nin, varislerinden amca oğlu Seyyid Salim'in Şerif Efendi'den 1118 guruş hissesini talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 30

Belge 1: Seyyid Mustafa ve oğlu Ahmed kendilerine ait bir tarlanın Seyyid Eyyüb tarafından zapt edildiğini ve vefatından sonra oğullarının tarlayı kendilerine tapuladıklarını bildirerek şikâyetçi oldukları kayıttır.

Belge 2: Simon Keşiş mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Serkis'in kızına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 31

Belge 1: Mehmed oğlu Kasım Çelebi'nin, İbrahim ve kardeşi Veliyüddin'den 72 guruş alacağını talep ettiği kayıttır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Fatma'nın eşi Seyyid Mürsel Efendi ve oğlunun, Fatma Hatun'un hayatta iken Veliyüddin kızı Zahide'ye verdiği kıymetli eşyaları talep ettiklerine dair kayıttır.

Belge 3: Kaya mahallesi sâkinlerinden Yusuf kızı Ayşe'nin, boşanmış olduğu eski eşi Ebubekir vefât etmiştir. Ebubekir'in terekesinden mehiri olan 40 guruş ve nafakasını talep ettiği kayıttır.

Sayfa 32

Belge 1: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden Yani'nin, Mehmed oğlu Hacı Hasan'dan, 820 guruş değerinde mal alacağını talep ettiği kayıttır.

Belge 2: Debbağhâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden Seyyid Mehmed daha sonra da kardeşi Seyyid Abdurrahman vefât etmiştir. Seyyid Mehmed'in varislerinin, Seyyid Mehmed ile Seyyid Abdurrahman'ın mallarının müşterek olduğunu, hayatta iken ortak tasarruf edildiğini ispat kaydıdır.

Sayfa 33

Belge 1: Komanad nâhiyesine bağlı Bayram Köyü sâkinlerinden İsmail oğlu Mustafa 30 sene önce köyünden ayrılıp bir daha geri dönmemiştir. Onun hissesi olan malların kardeşlerine intikal ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Sarı Güllük mahallesi sâkinlerinden Mehmed oğlu Hacı Halil ile Hasan oğlu Hüseyin Beşe arasındaki alım-satım kaydıdır.

Belge 3: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Hasan'ın tereke kaydıdır.

Sayfa 34

Belge 1: Tokat'tan ordu için toplanan 39 devenin teslim edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden Abdurrahman oğlu Ömer ile Ahmed oğlu Monla Hasan arasındaki alım-satım kaydıdır.

Sayfa 35

Belge 1: Samsun iskelesine tayin olan Salih Çelebi'nin Duhan mukata'ası tahsilâtıyla ilgili kayıttır.

Belge 2: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa Beşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi" tayin edilen Ömer Beşe'ye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 4: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden Abdullah oğlu İbrahim, Yori oğlu Lefter adlı zimmîden 60 guruş alacağından, alamadığı 30 guruşunu talep ettiği kayıttır.

Sayfa 36

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden Halil oğlu Abdullah Beşe, Kazâbâd kazâsına bağlı Beskeni köyündeki tarlasında iken Osman oğlu Ahmed tarafından omzundan kurşunlanarak yaralandığını beyân ettiği kayıttır.

Belge 2: Taşçımahmud mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed kızı Ayşe ile eşi Ömer oğlu Mehmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Horuş mahallesi sâkinlerinden Seyyid Salih Ağa'nın eşi Emine Hatun'a nafaka temini ile ilgili kayıttır.

Sayfa 37

Belge 1: Tozanlı nâhiyesi sâkinlerinden seferde iken vefât eden Hüseyin oğlu İsmail Beşe'nin verâsetine Ahmed oğlu Süleyman'ın vekil tayin edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden Abdullah kızı Fatma'nın Hacı Ömer oğlu Seyyid İbrahim'den şikâyetidir. Yirmi beş zincirli kile, bir kısım altın ve otuz guruşluk beyaz akçesini aldığını iddia ettikten sonra, Seyyid İbrahim de itirafta ve geri ödeme taahhüdünde bulunduğu kayıttır.

Sayfa 38

Belge 1: Kazâbâd kasabasında Ahmed efendi oğlu Seyyid Abdusselam, babasının Mehmed Efendi'den 360 guruş alacağı olduğunu beyân ve talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Nasib'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Keçeciler mahallesi sâkinlerinden Yazıcıoğlu diye bilinen Ahmed Ağa'nın, daha sonra da oğlu Ali Ağa vefât etmiştir. Ali Ağa'nın eşi Zeyneb'in 200 guruş mehrini eşinin ailesinden talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 39

Belge 1: Ankara mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Ebubekir'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi' tayin edilen Fatma Hatun'a nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 3: Babaosib (?) mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Osman oğlu Ömer Beşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 40

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Abdullah Beşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdalbaki Efendi'nin kızı Rabia Hatun'un tereke kayıttır.

Belge 3: Cedîd mahallesi sâkinlerinden Hacı Ahmed Efendi kızı Ayşe Hatun'un kendisine ait bir dükkânı Debbağhâne-i Cedîd mahallesinde bulunan câmi'ye bağışladığına dair kayıttır.

Sayfa 41

Belge 1: Gaybî mahallesi mütemekkinlerinden Bedros isimli zimmînin, Simon adlı zimmîden 720 guruş alacağını talep ettiği kayıttır.

Sayfa 42

Belge 1: Soğukpınar Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Hasan Beşe'nin tereke kaydı ve orda olmayan oğluna ait hissenin Ali'ye emanet edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Hasan Beşe'nin kızına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden Ömer oğlu Ali Beşe daha sonra eşi Saliha Hatun sonrasında da oğulları Ömer Beşe vefât etmiştir. Varislerinin birbirinden hisse talebi kaydıdır.

Belge 4: Mumhâne hırfetinin hüccetidir.

Sayfa 43

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden Mustafa kızı ümmü Gülsüm, kocası Mehmed oğlu İbrahim Beşe'nin kayıplara karıştığını ve ihtiyaçları için nafaka talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Horuş mahallesi sâkinlerinden Abdurrahman oğlu Seyyid Ebubekir'in, Osman kızı Emine'ye açtığı davâdır. Emine Hatun'un 3,5 sene önce vefât eden kocası Abdullah oğlu Hasan Beşe, hayatta iken Seyyid Ebubekir'den 70 guruş karşılığında aldığı kısrağın parasını talep etmektedir.

Sayfa 44

Belge 1: Veledayas mahallesi sâkinlerinden seferde iken vefât eden Mehmed oğlu Hacı Hamza'nın varislerinin Hacı Hamza hayatta iken Mehmed oğlu Mustafa'ya verdiği 150 guruşu talep ettiklerine dair kayıttır.

Sayfa 45

Belge 1: Cemaleddin mahallesi sâkinlerinden Hacı Osman oğlu Ahmed Efendi, karısı Fatma'ya babasından kalan bir mülkünü Hacı Hüseyin'in zapt ettiğini iddia ettiği kayıttır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden 12 sene önce vefât eden Abdullah oğlu Mehmed'in verâseti karısı ve çocukları arasında paylaştırıldıktan sonra oğlu Ahmed de vefât edip verâseti karısı çocukları ve akrabaları arasında paylaştırılacaktır. Kardeşi Mehmed orada bulunmadığından, ona düşen hissenin kardeşi Mustafa'ya emanet edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Babaosib (?) mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Mehmed'in oğluna vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 4: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vefât eden Mehmed'in büyük oğlu İbrahim orada bulunmadığından ona düşen hissesinin annesi Raziye Hatun'a emanet edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 46

Belge 1: Soğukpınar Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Şeyh İshak Efendi'nin kızı Zeyneb Hatun'un tereke kaydı ve orda bulunmayan kızkardeşine düşen hissesinin diğer kardeşine emanet edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vefât eden Zeyneb Hatun'un kocası Abdullah Efendi orada bulunmadığından ona düşen hissesinin Mehmed Efendi oğlu Mehmed Efendi'ye emanet edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Terbiye-i Sağîr mahallesi sâkinlerinden Hüseyin oğlu Hacı Mehmed vefât etmiştir. Tüccar Mehmed Çelebi'nin 1500 guruş değerinde 200 batman işlenmiş nühas (bakır) ve bir kantar melhebi Kahire'de satıp, yerine kahve ve iplik alıp, Hacı Mehmed'in varislerine teslim ettiğini ibrâ eden kayıttır.

Sayfa 47

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden seferde iken vefât eden Osman oğlu Hacı Halil Ağa'nın tereke kaydı ve hayatta iken Lütfullah'a verdiği 656 guruşun talep edildiği kayıttır.

Sayfa 48

Belge 1: Debbağhâne-i Atîk mahallesi sâkinlerinden Seyyid Mehmed Ağa ve daha sonra kızı Emine ve sonrasında annesi Zahide vefât etmiştir. Varislerin, Zahide'nin babası Ali Ağa'ya düşen bir arsadan hisse talep ettiklerine dair kayıttır.

Belge 2: Mince mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Acem Matki'nin tereke kaydı ve Oannis'in 26 sene önce verdiği 920 guruş ve 1200 guruş değerinde bir takım eşyaları varislerinden talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 3: Cedîd mahallesi sâkinlerinden hayatta iken kendisine ait bir bağı vakfa bağışlayan Hacı Mehmed'in varislerinin bu bağı talep etmesiyle ilgili kayıttır.

Sayfa 49

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi sâkinlerinden Mehmed kızı Ayşe Hatun'un ayrıldığı kocası Hüseyin oğlu Şerif Mehmed'ten mehirini ve nafakasını talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Ohtab köyü sâkinlerinden Halil oğlu Hüseyin, Cerrah Kirkor adlı zımmîden, sağ gözünü muayene ederken zarar verdiğiinden dolayı şikâyetle bulunduğu kayıttır.

Sayfa 50

Belge 1: Gülbahar Hatun vakfının malları ve imareti ile ilgili kayıttır.

Sayfa 51

Belge 1: Zilli Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Hırmız'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Agob'un oğluna vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin oğlu Yusuf'un çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 4: Almus köyünden olup Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden Ahmed kızı Saime Hatun, yine Almuslu olan Ahmed oğlu Ebubekir Çavuş'dan 20 sene önce Saime Hatuna tecavüz ederek bekrini aldığı ve sonra İstanbul'a kaçtığı, Sivas Valisi Mehmed Paşa olayı tahkik edip, Ebubekir Çavuş'a 500 guruş ceza verdiği ancak Ebubekir'in inkâr ederek bu cezayı ödemediğine dair kayıttır.

Sayfa 52

Belge 1: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin oğlu Yusuf'un çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi' tayin edilen Fatma Hatun'a nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 3: Zilli Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zımminin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 4: Şüca'eddin mahallesi sâkinlerinden Mustafa oğlu Seyyid İbrahim'in karısı Ali kızı Fatma ile boşanma davâsıdır. Mehirin ödenmesi ve nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 53

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdalbaki kızı Saliha Hatun'un çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: İplik pazarı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Abdullatif oğlu İbrahim'in tereke ve çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Hacı Hasan oğlu Seyyid Hüseyin Çelebi'ye ait olan bir dükkânın Hacı Ali oğlu Hacı Abdi vakfına aidiyetinin devam ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 54

Belge 1: Sarı Güllük mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Osman oğlu Seyyid İbrahim'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdalbaki kızı Saliha Hatun'un tereke ve kız kardeşi kızı Hamide Hatun'un, yerini belirttiği arsadaki hakkının karşılığını 50 guruş olarak talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 55

Belge 1: Mahmud Paşa sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Latife Hatun'un tereke kaydıdır. İsmail Efendi kendisine düşen bir hissedenden yerini belirttiği bir mülkün, Beytü'l-mâl'e ait olan kısmında hakkı olduğunu beyân etmiştir. Şahitlerin dinlenmesiyle Latife Hatun'un hayatta iken kendisine nelerin ait olduğunu tek tek bu huzurda ifade ettiği ve Beytül-mâl'e ait olan bu mülkte İsmail Efendi'nin hakkı olmadığı kararlaştırılmıştır.

Belge 2: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Mehmed Ağa ve sonrasında vefât eden oğlu Ahmed'in tereke kayıtlarıdır.

Sayfa 56

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden Ömer oğlu Mehmed, kardeşlerinin, 3 sene önce, kendisinin rızasını almadan, hissesi olduğu bir arsayı Salih Beşe'ye sattığını ve kendi payına karşılık 8 guruş aldığını beyân ettiği hüccettir.

Belge 2: Komanad nâhiyesi Çöreğibüyük köyünden Yakup oğlu Halil Beşe, Mehmed oğlu Hüseyin, Mustafa oğlu Abidin, Hacı Mustafa oğlu Seyyid Monna Halil,

Osman oğlu Kara Mehmed, Salih oğlu Mehmed, Hacı Ömer oğlu Mehmed evladı evladından zaviyeleri olup, Çöreğibüyük zaviyesi mütevellisi Seyyid Hüseyin'in ziraatle uğraşan zaviyedarların mukata'alarını mukâta'a eminine ödediğine dair kayıttır.

Sayfa 57

Belge 1: Çilehane mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Estefan oğlu Artin'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Diğer oğluna yada vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Cehkân mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Süleyman'ın tereke ve çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 4: Okunamamıştır.

Sayfa 58

Belge 1: Soğukpınar mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Zange hatunun varislerinin Zange'nin eşi Agop'dan hisse talep ettiklerine dair kayıttır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Pilik'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Hasan'ın kızı Ayşe'nin Süleyman Çolaoğlu'ndan hisse talebi kayıdır.

Sayfa 59

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mehmed kızı Vahide Hatun'un verâsetinden kızı Ayşe'ye kalan aşığıdaki malların ibrâsıdır:

- 400 guruş kıymetinde bahçe,

- 200 guruş kıymetinde bağ,
- 40 guruş kıymetinde bir çift altın top küpe,
- 15 guruş kıymetinde bakır eşya,
- 50 guruş kıymetinde diğer eşyalar.

Belge 2: Geyras mahallesi ahâlisinin fermân buyrulan avârız vergisine yönelik kayıttır.

Belge 3: Beybağı mahallesi sâkinlerinden Ahmed oğlu Mehmed'in kendine ait bir dükkânı, Ömer oğlu Seyyid Eslem Beşe'nin zapt ettiğine dair şikâyet kayıdır.

Sayfa 60

Belge 1: Komanad kazâsında vefât eden Hasan oğlu Mustafa'nın tereke kayıdır.

Belge 2: Çay mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa kızı Ümmü Gülsüm'ün çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Taşçımahmud mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Hüseyin'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 4: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Seyis Mustafa'nın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 61

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden Müderris Salih Efendi'nin kendine ait iki dükkânı Emine Hatun Vakfına bağışladığını beyân ettiği kayıttır.

Belge 2: Taşçı mahallesi sâkinlerinden Abdurrahman kızı Saliha ve Abdullah kızı Ayşe arasında, vekilleri aracılığıyla 70 guruşa bir arsanın satışını beyân eden kayıttır.

Belge 3: Zincirlikuyu mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Seyyid Mehmed Ağa'nın eşi Fatma'nın eşinin annesine düşen bir bahçeden hisse talep ettiğine dair bir kayıttır.

Sayfa 62

Belge 1: Sivas'ın Sarı Şeyh mahallesi sâkinlerinden olup Tokat'ta Yusuf oğlu Mahmud, oğlu Kasım'ın Sivas cizyedârı Mustafa Ağa'nın hizmetinde çalışırken Kurtbeli denilen yerde on beş piyadenin tüfekleriyle üzerine hücum ettikten sonra oğlunun öldüğünü ve üzerinden çıkan eşyaları Mustafa Ağaya teslim ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden Abdullah kızı Fatma'nın yerini belirttiği arsasını 70 guruş karşılığında Hüseyin Çelebi'ye sattığına dair kayıttır.

Belge 3: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden Hacı Habib oğlu Hacı Mehmed kendisine ait malları ve eşyaları karısı Saliha'ya bıraktığına dair vasiyet kaydıdır.

Sayfa 63

Belge 1: Kuyucu mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hasan oğlu Ali Efendi'nin çocuklarına vâsi' tayin edildiği ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi mütemekkinlerinden Abraham oğlu Estefan'ın Estefan oğlu Artin'e, birbirleriyle yaptıkları ipek alışverişinde, işlediği 17.000 dirhem ipeğin karşılığını talep ettiği, alacak-verecek kaydıdır.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden Abraham oğlu Ohannis'in oğlu Serkiz'in neseb ispatı kaydıdır.

Sayfa 64

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden Mustafa vefât etmiştir. Varislerinin amca oğlu İbrahim Beşe'den bir kıta bağ, bir çift sığır-öküz, 15 guruş eşya ve 40 guruş hasılat veren bir bağdan hisse talep ettiklerine dair kayıttır.

Belge 2: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Derviş Mehmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Keçeciler mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebubekir oğlu Osman'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 4: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Mehmed'in tereke ve orada bulunmayan akrabasına düşen hissenin kız kardeşine emanet edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 65

Belge 1: Çilehane mahallesi sâkinlerinden Seyyid Abdüllatif kızı Arife'nin bir mülkünü eşi Monla Abdullah'a halef kıldığına dair kayıttır.

Belge 2: Terbiye-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mehmed oğlu Hacı Halil'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 3: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Saliha Hatun'a çocuklarıyla birlikte Hacı Ebubekir'in nezaret etmesi kaydıdır.

Belge 4: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden İbrahim Ağa kızı Emetullah'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 66

Belge 1: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahim Efendi oğlu Arif Mehmed Efendi'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Arif Mehmed oğlu Monla İbrahim'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: ay mahallesi sâkinlerinden Hüseyin oğlu Seyyid İbrahim'in, Ömer Beşe ve İbrahim Beşe'den daha önce yaptıkları bir takastan üzerine ödenmesi gereken 90 guruşu talep ettiği kayıttır.

Sayfa 67

Belge 1: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden Seyyid Ömer Efendi kızı Rukiye aklî dengesi yerinde olmayan kardeşi Salih'in bakımını üstlendiğini beyân ettiği ve ihtiyaçları için nafaka talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Danişmend mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Abdullah'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 3: ay mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Halil Beşe ve sonrasında vefât eden akrabası Mehmed'in tereke kayıtlarıdır.

Sayfa 68

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Mehmed Efendi'nin tereke ve bir dükkânın kirasının paylaşımına dair kayıttır.

Belge 2: mahallesi sâkinlerinden Hafız Mehmed Efendi kızı Rabia, daha sonra da Zahide vefât etmiştir. Ahmed oğlu Salih Çelebi amcazadelik iddiasında bulunarak hisse talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 69

Belge 1: Osman Beşe oğlu Ali Beşe'nin Abdullah oğlu Ahmed Beşe'den 14 guruş alacağını talep ettiği kayıttır.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Artin'in varislerinin birbirinden arsa hissesi talep ettiklerine dair kayıttır.

Sayfa 70

Belge 1: Horuş mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Osman Beşe'nin tereke ve eşlerinden birinin vefât eden oğlunun hakkı olan bir arsadan hisse talebine dair kayıttır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Hacı Mustafa'nın tereke ve kızı Ayşe'nin bir arsadan hisse talebine dair kayıttır.

Sayfa 71

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vefât eden Hacı Mustafa'nın diğer kızı Fatma Hatun'un babasından kalan bir mülkle ilgili kayıttır.

Belge 2: Çay mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Seyyid Mehmed'in tereke kayıttır.

Sayfa 72

Belge 1: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Hasan oğlu Abdürreşid'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Hacı İbrahim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa kızı Saliha'nın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Seyyid İbrahim Çelebi'nin vasisi olduğu Mehmed için nafaka talebine dair kayıttır.

Sayfa 73

Belge 1: Çilehâne mütemekkinlerinden vefât eden Estefan'ın tereke ve hayatta iken Ömer Çelebi'ye verilen 700 guruşdan kalan 54 guruşun talep edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Oannis mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa Efendi oğlu Monla Salih'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Câmî-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden vefât eden Yakup oğlu Seyyid Ahmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 74

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vefât eden Seyyid Ahmed'in diğer eşinden olan oğluna annesi Arife Hatun vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: İhtiyarlar heyetinin teklifi ile Ahmed Efendi'nin Şehir Kethüdâlığı'na tayin olmasına karar verilen hüccettir.

Belge 3: Tokat'ın hırfet Şeyhleri ve Kethüdâ'larının bir araya gelerek Soğukpınar mahallesinde sâkinlerinden Hasan oğlu Mehmed Çelebi'yi şehir hacılığına seçtiklerine dair hüccet kayıdır.

Sayfa 75

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden Hacı Ömer oğlu Mehmed'in, babasının hayattayken Ali Tosun vakfına bağışladığı mülk ve araziye kendisinin de vakfa bağışladığını beyân ettiğine dair hüccet kayıdır.

Belge 2: Sarı Güllük mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin kızı Emine Hatun'un tereke ve orada olmayan oğlunun daha önceden sattığı bir dükkânın durumuyla ilgili kayıttır.

Sayfa 76

Belge 1: İsa Fakîh mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Seyyid Hacı Alemdâr'ın tereke ve eşi Rukiye'nin mehir talebine dair kayıttır.

Belge 2: Horuş mahallesi sâkinlerinden Abdurrahman oğlu Seyyid Ebubekir ile Ömer kızı Hatice'nin nikâhı esnasında Hatice'ye namus iftirasında bulunduğu ve Hatice'nin bakire olup olmadığının araştırılmasına karar verildiğine dair kayıttır.

Belge 3: Müslihiddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hasan oğlu Mehmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 77

Belge 1: Cehkânlı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Osman Beşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi'' olan Ayşe Hatun'a nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 78

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Ayşe Hatun'un vefât eden annesi Fatma'nın mehri ile ilgili ibrâ kayıdır.

Belge 2: Şücâeddîn mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa'nın tereke ve bir arsanın durumuna dair kayıttır.

Sayfa 79

Belge 1: Ak Değirmen Mahallesi sâkinlerinden Ahmed oğlu Hacı Mehmed'in, Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden Agop'dan alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Okunamamıştır.

Sayfa 80

Belge 1: Beybağı mahallesi sâkinlerinden Mehmed kızı Ayşe kocasının kendisini, kardeşinin karısı Fatma'nın yanında talâk-ı selâse ile boşadığını, ancak Fatma'nın şimdi tanık olduğunu inkâr ettiğini beyân ettiği kayıttır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib Zımmî mahallesi sâkinlerinden Abdullah oğlu Süleyman, daha önce vasisi olarak tayin edildiği Hacı Ahmed oğlu Emin'e babasından kalan bir mülkü teslim ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 81

Belge 1: Çay mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Ömer Beşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Mustafa'nın varislerinin 300 guruştan ve bir bağdan hisse talep ettiklerine dair kayıttır.

Sayfa 82

Belge 1: Müslihiddin mahallesi sâkinlerinden Ömer oğlu Seyyid Hüseyin Çelebi, Süleyman oğlu Salih'ten vefât eden babasında kalan 120 guruş alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ahmed kızı Rukiye'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 83

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Vâsi' tayin edilen Hatun'a nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Yar Ahmed mahallesinde mütemekkin Estefan ile Binyad adlı zımmiler arasındaki mübayaa kaydıdır.

Sayfa 84

Belge 1: Çilehane mahallesi sâkinlerinden Ahmed oğlu Mustafa Beşe'nin kendine ait bir mülkü, Abraham oğlu Aslan adlı zimmiye İslamı kabul etmesi koşuluyla sattığına dair kayıttır.

Belge 2: Debbaghâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Süleyman Alemdâr'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 85

Belge 1: Meydan mahallesi mütemekkinlerinin avârız bedeli olarak istenen vergiyi ödeyecek durumları olmadığını belirttikleri hüccet kayıdır.

Belge 2: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman kızı Fatma ve sonrasında kızı Rukiye vefât etmiştir. Varislerine kalan mallar şunlardır: şalvar, entari, kuşak, yorgan-yastık, kilim, döşek, sandık vs.

Sayfa 86

Belge 1: Siyah Puş mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Seyyid Mahmud Ağa'nın eşi Ayşe'nin 200 guruş mehrini ve kendi hissesine düşen 125 guruşu talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Tatar Hacı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Seyyid Mehmed Beşe'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 87

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Raziye Hatun'un vasisi olduğu çocukları için nafaka talebidir.

Belge 2: Emir Seyid Köyü ahâlisinden vefât eden İbrahim oğlu Ömer'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Ahmed'in tereke ve çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 88

Belge 1: Câmî'-I Kebîr mahallesinde bulunan bir menzilin imametiğine Abdullah oğlu Hacı Salih'in tayin edildiğine dair hüccet kayıdır.

Sayfa 89 – Karalandığından dolayı okunamamıştır.

Sayfa 90

Belge 1: Bademli köyü ahâlisinden vefât eden Abdullah oğlu Ahmed'in tereke ve kız kardeşine düşen hisseye Monla Ali Ağa'nın vâsi' tayin edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Dekseci (?) köyü sâkinlerinden Emine Hatun'un oğlu İbrahim vefât etmiştir. Oğlundan ona kalan tarlanın tapusunu Arz sahibi Seyyid Ahmed Ağa Emine Hatun'a teklif ettiği, ancak Emine Hatun hakkında feragât ettiğini bildirdiği kayıttır.

Belge 3: Soğukpınar Müslim mahallesi mütemekkinlerinden Artin adlı zimmî ile Batman oğlu adıyla bilinen zimmî arasındaki alacak verecek kayıdır.

Sayfa 91

Belge 1: Soğukpınar mahallesi mütemekkinlerinden Anton ve Mince Mahallesi mütemekkinlerinden Estefan adlı zimmîler, vefât eden Agop oğlu Artin adlı zimmîden alacağı olduğunu beyân edip verâsetinden istediklerine dair kayıttır.

Belge 2: Meydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman oğlu Ali Beşe'nin tereke ve kayıp olan akrabası Mustafa'ya düşen hisseye vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 92

Belge 1: Okunamamıştır.

Belge 2: Sofiyun mahallesi sâkinlerinden Hasan oğlu Abdüsselam'ın kardeşi Hacı Ali'nin birlikte tasarruf ettikleri müştemilâttan, kendine ait hissesiyle birlikte abisinin hissesinden de bir parçayı Monla Abdurrahmana satmıştır. Abdüsselam'ın Monla Abdurrahman'dan hissesini talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 93

Belge 1: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman Efendi oğlu Arif Mehmed Efendi'nin terekesi ve bir mülkü vakfa bağışladığına dair kayıttır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 94

Belge 1: Hacı İbrahim mahallesi sâkinlerinden vefât eden İbrahim kızı Ayşe'nin tereke kaydı ve eşinin kayınpederine düşen bir eşyadan hissesini talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Horuş mahallesi mütemekkinlerinden zimmî bir kadının Menası adlı zimmîden 414 guruş alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 3: Cehkânlı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed Ağa oğlu İsmail Ağa ve sonrasında vefât eden oğlu Mahmud'un tereke kayıtlarıdır.

Sayfa 95

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu İsmail Çelebi'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Gaybî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Feyzullah Monla Ahmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Sayfa 96

Belge 1: Hacı Salih Ağa, Mustafa Ağa, Kuraloğlu Hacı Kerim'in 500 nefer ile orduya memûriyet emir kaydıdır.

Sayfa 97

BOŞ

Sayfa 98

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebubekir kızı Hediye Hatun'un tereke kaydıdır. Kalan mallar şunlardır: Yasdik, yorgan, döşek, kilim, minder vs.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir. Hediye Hatun'dan sonra vefât eden kızı Ümmügülsüm'ün tereke kaydıdır.

Sayfa 99 Okunamamıştır.

Sayfa 100

Belge 1: Kiralanan develerin acele ile orduya gönderilmesi emridir.

Sayfa 101

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden Agob adlı zimmî üç senedir kayıp olan oğluna ait bir bağın durumuyla ilgili kayıttır.

Belge 2: Niksar kazâsı sâkinlerinden Osman oğlu Mehmed Beşe'nin Mirmiran Kethüdâsı Hüseyin Efendi oğlu Seyyid İbrahim'den alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 102

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden 17 senedir kayıp olan Hüseyin oğlu Mustafa'ya ait bir mülkün tasarrufunun kardeşi Ebubekir'e verilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden Hüseyin oğlu Mustafa, kendisine ait bir arsayı ölümünden sonra oğlu Mustafa'ya, onun ölümünden sonrada Hüseyin oğlu İbrahim'e bıraktığına dair vasiyet kayıdır.

Sayfa 103

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Yusuf oğlu Seyyid Ahmed Ağa'nın eşinin mehrini ve bir dükkândan hissesini talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 104

Belge 1: Câmî'-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden Osman kızı Ayşe, Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Monla Mehmed ile akrabalığını beyân ederek terekesinden kendisine düşen hisseyi talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Yusuf oğlu Seyyid Ahmed'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 105

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ahmed oğlu Mustafa Efendi'nin tereke kaydı ve eşinin kendisine düşen hisseyi vakıflara bağışladığına dair hüccet kayıdır.

Sayfa 106

Belge 1: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden Hasan kızı Senem'in, eşi Abdurrahman oğlu Veli'den mehirini ve nafakasını talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Darende kazâsına bağlı bir köyün mütemekkinlerinden Kara Neyt adlı zimmî, yerini belirttiği kendisine ait bir mülkü daha önce kardeşine bıraktığını söyleyerek, şimdi de o mülk üzerindeki hakkından feragât ettiğini beyân eden kayıttır.

Belge 3: Mince mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ahmed'in tereke kayıdır.

Sayfa 107

Belge 1: Müslihiddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Kasım oğlu Seyyid Kasım'ın ve sonrasında vefât eden oğlu Kasım'ın tereke kayıtlarıdır.

Sayfa 108

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden 15 senedir kayıp olan İsmail oğlu Mehmed'e ait malların oğlu Halil'e verildiğine ve bir mülkün Feyzullah adlı kişide bulunduğuna dair kayıttır.

Sayfa 109

Belge 1: Voyvoda Hanı'nda misâfir asker Hacı Mustafa Ağa, Haydar Hanı ve Mal Kayası ahâlisinden alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 110

Belge 1: Seyfeddin mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zimmînin tereke kayıdır.

Belge 2: Komanad nâhiyesine bağlı Çiftlik köyünde İbrahim kızı Ayşe'nin 10 sene önce İsmail oğlu Seyyid Ahmed ile yapılan nikâh akdini kabul etmediğini belirttiği kayıttır.

Belge 3: Veledayas mahallesi sâkinlerinden Mehmed oğlu Hacı Ahmed Efendi'nin vefât eden akrabası Abdullah kızı Ayşe'nin verâsetinden kendisine düşen hissesini, Ayşe'nin kocası Hilmi Efendi'den talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 111

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Abdullah'ın annesi Rabia Hatun'un bir yaralama olayı ile ilgili ibrâ kayıdır.

Sayfa 112

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Abraham oğlu Agob'un çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 113

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman oğlu Hacı Halil'in tereke kaydı ve eşi Fatma Hatun'un, kocasının hayatta iken sattığı bir mülkten 54 guruş alacağı olduğunu beyân edip, o mülkün sahibinin de vefatıyla onun eşi Ümmügülsüm'den 54 guruşu talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 114

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Abraham oğlu Agob'un çocuklarına vâsi' tayin edilmesi ve bu vasiye nafaka bağlanmasına dair kayıttır.

Belge 2: Seyfeddin mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Emirzade'nin çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Yar Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Yordan'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 115

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Yusuf oğlu Ahmed Ağa'nın tereke kaydı ve Hacı Ali oğlu Abdullah Çelebi'nin, vefât eden Ahmed Ağa'dan 100 guruş alacağı olduğunu beyân edip talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir.

Sayfa 116

Belge 1: Debbağhâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdülkerim oğlu Abdülkerim'in tereke kaydı ve kız kardeşine Süleyman oğlu Mahmut'un vekil tayin edildiğine dair kayıttır.

Belge 2: Yar Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Biram'ın tereke kaydı ve oğlunun babasının hayatta iken ortağı olduğu yerden 5000 guruşdan hissesini talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 117

Belge 1: Kazâbâd kazâsına bağlı Erkilet köyü sâkinlerinden Mehmed oğlu Mustafa vefât etmiştir. Yazıcık mahallesi sâkinlerinden Ali oğlu Mehmed Beşe, Mustafa'nın verâsetinden babasının alacak talep ettiği kayıttır.

Sayfa 118

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Serkis oğlunun çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 2: Meydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Elkesan'ın tereke kaydı ve oğlu Kirkor'un, gelirleri bazı vakıflara ait olan babasına ait bazı arsa ve bağlardaki haklarından feragât ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 119

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi mütemekkinlerinden bir zımminin Şamil adlı zımmîden alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Abdullah'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Meydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zımminin tereke kaydıdır.

Sayfa 120-121

Belge 1: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed Ağa oğlu Seyyid Hacı Ali Ağa'nın varislerinin belirttiği mukâta'a vergisinin teslimiyle ilgili kayıttır.

Sayfa 122

Belge 1: Ahi Kamil ve Ahi Tayyib zaviyesi vakfında hissesi bulunan Süleyman oğlu Hafız Ali'nin, vakfın mütevellisi Hasan oğlu Hüseyin'den, vakfın hâsılatından altı sehmden bir sehmini talep ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Hacı Osman'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 123

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdalbaki kızı Saliha Hatun'un tereke kayıdır.

Belge 2: Debbağhâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid İbrahim oğlu Seyyid Monla Abdurrahman'ın çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Sayfa 124

Belge 1: Müslihiddin mahallesi sâkinlerinden Mustafa oğlu Seyyid Halil Ağa, yerini belirttiği bir mülkü 150 guruşa Mehmed Ağa oğlu Himmet Çelebi'ye sattığını bildirdiği hüccettir.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdalbaki kızı Saliha Hatun'un terekesinden hissesi olan akrabası Mehmed kayıptır. Ona düşen hissesine Hasan Efendi kızı Sabiha Hatun vâsi' tayin edildiğine dair kayıttır.

Sayfa 125

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Yusuf oğlu Seyyid Ahmed Ağa'nın hayatta iken birine verdiği 140 guruşun o kişinin varislerine teslimiyle ilgili kayıttır.

Belge 2: Cehkânlı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed Ağa oğlu İsmail Ağa'ya ait bir menzilin satılmasıyla ilgili kayıttır.

Sayfa 126

Belge 1: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir.

Sayfa 127

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ahmed oğlu Mustafa Efendi'ye ait bir dükkânın satılmasıyla ilgili kayıttır.

Sayfa 128

Belge 1: Gaybî mahallesi sâkinlerinden Ebubekir oğlu Hasan Beşe'nin tâlibi olduğu Fatıma'nın babası Ahmed'e davasıdır. Fatma ile evlenmek için Ahmed'e bazı değerli eşyalar vererek namzet olmuş, ancak Fatıma "Nefsimi dilediğim kimesneye tevzic iderim" diyerek nikâhlanmaya razı olmamıştır. Hasan Beşe Fatıma'nın babası Ahmed'e verdiği eşyaları geri istediğine dair hüccet kaydıdır.

Belge 2: Hacı İvaz Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa Efendi oğlu Hacı İbrahim'in çocuklarına vâsi' tayin edilmesine dair kayıttır.

Belge 3: Samyeli mahallesinde bulunan câmi'nin imamı ve mütevellisi Hacı Monla İbrahim, yerleri belirtilen mukata'aların gelirlerinin buraya yetmediğini belirterek, yerini belirttiği bir bağın gelirinin de İvaz Paşa vakfına verilmesini talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 129

Belge 1: Meydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa oğlu Halil Efendi'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 130

Belge 1: Debbağhâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Süleyman'ın tereke kaydıdır.

Belge 2: Meydan mahallesi mütemekkinlerinden Kirkor'un bir sene önce Kevirik'e verdiği 125 guruş alacağını talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 131

Belge 1: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden ... Sancağı mutasarrıfı olan Abdurrahman oğlu Seyyid Abdullah Paşa'nın vefât eden anne ve babasının terekesinden kendisine düşen 7500 guruş hissesini kardeşinden teslim aldığını bildirdiği hüccettir.

Sayfa 132

Belge 1: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman oğlu Seyyid Hafız Mehmed'in verâseti ailesine paylaştırılmıştır. Eşi Emine'nin babası Hacı İbrahim'in kızının payına düşen 252 guruş kıymetindeki eşyayı talep ettiğine dair kayıttır.

Sayfa 133-159

Boş

Sayfa 160

Belge 1: Çilehane mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Estefan oğlu Artin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kalpak, kurt kürkü, kıymetli kaşık, çatal,

bıçak, tabak, tütün tablosu, fağfurî¹⁵ fincan, fağfurî kase, billur kase ve bardak, mısır hasırı, döşek, yorgan, kilim, kılıç, piştov.

Sayfa 161

Belge 1: Saliha Hatun'un Hoca Ali vakfına mütevellilik berât kaydıdır.

Sayfa 162

Belge 1: Tokat voyvodası Hacı Ali Ağa'nın 500 nefer askerinin Samsun iskelesine gönderilmesine dair buyruldu kaydıdır.

Belge 2: Mince mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Nasrani bir zımninin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, döşek, yorgan vs.

Sayfa 163

Belge 1: Mahmud Paşa Câmî-i Şerîfi imamı Hattat Mehmed Efendi oğlu Hacı Mehmed yerini belirttiği kendisine ait bir mülkü vakfa bağışladığını beyân ettiği hüccettir.

Sayfa 164

Belge 1: İçmesu mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Anna'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: poşu, baş yemenisi ve bağı, barkaç, şalvar, entari, gömlek, hamam eşyası, kuşak, altın top küpe, döşek, yorgan, yastık, minder, kilim, sandık, ocak yaşmağı.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Kethüdâ Mustafa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: döşek, yastık, yorgan, kıymetli tabak, kantar vs.

¹⁵ Çin'de İmparatorlara mahsûs olmak üzere yapılan porselen. Bknz. Şemseddin Sami, Kamus-i Türki 10. baskı, İstanbul, 2001, s. 1000.

Sayfa 165

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Derviş oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: minder ve yan minderi, yorgan, yastık, mitil vs.

Sayfa 166

Belge 1: Acebşir mahallesi sâkinlerinden vefât eden İsmail kızı Ayşe Hatun'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sim kuşak, altın küpe, altın kol bağı, gömlek, şalvar, işlemeli peşkir (havlu bez), işli uçkur, hamam takımı, boğça, döşek, yastık, yorgan, sandık, kilim.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Odabaşı Belirus'un tereke kaydıdır.

Sayfa 167

Belge 1: Çilehane mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: bağ, kılış, kilim, yorgan, döşek, mitil, yastık, makad, yan minderi.

Belge 2: Hacı Ali Ağa'ya Tokat ve Kazâbâd'dan 500 nefer askerin orduya sevki ile ilgili buyruldu kaydıdır.

Sayfa 168

Belge 1: Tokat, Dönekse, Gümenek ve Kafirnî kazâlarının kaymakâmı Seyyid Abdurrahman Efendi'ye nekabet mektûbudur.

Sayfa 169

Belge 1: Zincirlikuyu mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid İbrahim'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: yastık, minder, döşek, yorgan, kuşak, yan minderi vs.

Belge 2: Soğukpınar mahallesindeki vakfa merhûm Şerife Hatun ve merhûm Ağazâde Mehmed Çavuş'un hayattayken vakfa bağışladığı mülkler ile ilgili kayıttır.

Sayfa 170

Belge 1: Tokat'ta hırfeti üzerine Seyyid Mustafa'nın Kethüdâ olarak tayin olunduğuna dair berât kaydıdır.

Sayfa 171

Belge 1: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed Çelebi'nin tereke kaydıdır.

Belge 2: Seyfeddin mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Emirze'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sincab kürkü, kılıç, bıçak, yastık, halı, kilim, döşek, yorgan, minder, piştov, fincan, bardak, hamam takımı, boğça, kuşak, kaftan, yağ şamdani, sandık, mısır hasır, peşkir, kıymetli beyaz bez, perde, mum safrası, kilim, tüfek.

Sayfa 172

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Abraham oğlunun tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: mısır hasır, kilim, döşek, yorgan, yastık, kuşak vs.

Belge 2: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Hasan Ağa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: tüfek, beyaz ihram, sandık, başlık, fağfurî tesbih, mum safrası,eyer, üzengi, yastık, döşek, minder vs.

Sayfa 173

Belge 1: Seyyid Bekir'in Sivas Eyâletine mütesellim olarak tayin edildiğine dair fermân kaydıdır.

Sayfa 174-175

Belge 1: Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, kalpak, kürk, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Gürcü köyü mukata'asındaki tahsilât ile ilgili fermân kaydıdır

Sayfa 176-177

Belge 1: Soğukpınar Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Ayşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, işli uçkur, sandık, yastık, yorgan vs.

Sayfa 178

Belge 1: Seyyid Ömer Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Arife Hatun'un Yaşmeydan mahallesindeki bir mülkünü vakfetmesiyle ilgili kayıttır.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden merhûm Abdi Ağa'nın hayatta iken kendisine ait bazı mülkleri Arife Hatun'un vakfına bağışladığı ibrâsıdır.

Sayfa 179

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Abdurrahman oğlu Seyyid Hacı Abdullah'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sincap kürkü, sarık, keten entari, fağfurî fincan, kıymetli ibrik ve şamdan, eyer takımı, çeşitli kilimler, yastık yorgan vs.

Sayfa 180

Belge 1: Cay-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed kızı Medine'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kuşak, simli tarak, altın yüzük, işli havlu, işli bürük, işli gömlek, işli boğça, işli başbağı, şalvar, kuşak, peşkir, altın yüzük, hamam takımı, yastık, yorgan vs.

Sayfa 181

Belge 1: Câmî-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ömer Ağa oğlu Hacı Abdullah Ağa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli dükkânlar, bağ, cebe kürk, sincap kürkü, işli şal, Mısır saf seccadesi, sarık, fağfurî fincan, kilim, yastık, yorgan vs.

Sayfa 182

Belge 1: Hacı İbrahim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Artin kızı Bağdad'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, boğça, kuşak, entari, kaftan, şalvar, yastık, yorgan vs.

Sayfa 183

Belge 1: Ordu için kiralanan develerin ücretlerinin ödenmesi ile ilgili kayıttır.

Sayfa 184-185

Belge 1: Ordu için kiralanan develerin ücretlerinin ödenmesi ile ilgili kayıttır.

Sayfa 186

Belge 1: Müslihiddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Kasım oğlu Kasım'ın tereke kaydıdır.

Belge 2: Kırkbeş Bölük Haseki Mustafa'nın serdarlık tayin mektûbu kaydıdır.

Sayfa 187

Belge 1: Sofiyun mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer oğlu Monla Mehmed Ağa'nın tereke kaydıdır.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kevirik'in tereke kaydıdır.

Sayfa 188-189-190

Belge 1-2-3-4: Alaybeyilik vekilliğine dair fermân kayıtlarıdır.

Sayfa 191

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer oğlu Emin'in tereke kaydıdır.

Sayfa 192

Belge 1: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Ahmed Ağâ'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli dükkânlar, Mısır hasır, kıymetli fincan takımı, sarık, Haleb entarisi, topuz, çeşitli minderler, yastık, yorgan vs.

Sayfa 193

Belge 1: Eskiciler Hirfetinin Şeyhi olan Abdullatif oğlu Mustafa'nın Şeyhlikten feragât ettiğine dair kayıttır.

Belge 2: Meydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa oğlu Halil'in tereke kaydıdır.

Sayfa 194

Belge 1: Dere mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor oğlu Ohannis'in tereke kaydıdır.

Belge 2: Müslihiddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hasan oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli kilimler, yastık, yorgan vs.

Sayfa 195

Belge 1: Tokat ve Turhal'dan orduya asker sevki ile ilgili fermân kaydıdır.

Sayfa 196

Belge 1: Meydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Yusuf oğlu Hacı Abdullah'ın tereke kaydıdır.

Sayfa 197

Belge 1: Sivas Eyâletinden toplanacak olan vergi ile ilgili fermân kaydıdır.

Sayfa 198

Belge 1: Asker Sevkiyâtıyla ilgili fermân kaydıdır.

Sayfa 199

Belge 1: Sivas Eyâletinden 500 nefer serdengeçtinin orduya sevki ile ilgili fermân kaydıdır.

Sayfa 200

Belge 1: Cehkânlı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Seyyid Mustafa Çelebi'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 201-202-203

Anadolu'nun sol kolundaki kazâlardan Kastamonu, Taşköprü, Tosya, Hacı Ömer, Zeytun, Osmancık, İskilip, Çorum, Merzifon, Amasya, Vezir kuyusu, Ladik, Turhal, Zile, Tokat, Kazâbâd, Karahisar, Sivas, Erzincan, Kemah, Şiran, Bayburt, Canik, Giresun, Bartın, Ünye, Trabzon, Sürmene, Rize, Of, Erzurum ve kazâlardan asker sevkiyâtı ile ilgili kayıttır.

Sayfa 204

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden Abdulhakim oğlu Ahmed Beşe vefât etmiştir. Verâsetinin akrabaları arasında paylaştırıldığı kayıttır.

Belge 2: Samyeli mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Mehmed'in verâsetinin paylaştırıldığı kayıttır.

Sayfa 205

Belge 1: Meydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman oğlu Ali Beşe'nin tereke kaydıdır.

Belge 2: Fahreddin El-Kerim oğlu Süleyman Efendi'nin mutasarrıflığı bıraktığını beyân ettiği kayıttır.

Belge 3: Anadolu'nun solundan, Kastamonu'nun yukarisından, Taşköprü, Boyabad, Tosya, Zeytun, Hacı Hamza, Osmaniçık, İskilip, Çorum, Merzifon, Amasya, Zile, Kâfirni, Turhal, Tokat, Eğin, Kemah, Erzincan, Şiran, Ladik, Vezirköprü, Canik, Bartın, Giresun, Sürmene, Of, Karahisar, Niksar, Bayburt, Erzurum ve bunların kazâlarının askerlerinin orduya sevkini kaydıdır.

Sayfa 206

Belge 1: Bademli köyü ahâlisinden Ali Ağa Hazretleri'nin hizmetinde iken vefât eden Abdullah oğlu Ahmed'in tereke kaydıdır.

Sayfa 207

Belge 1: 1186 senesi Zilhicce'nin 17. günü Mart ibtidâsından 6 aylık menzil defteri kaydıdır.

Sayfa 208

Belge 1: Komanad nâhiyesine tâbi' Mamu Ma'dud köyünde kayıtlı avârız bedelli hânelerin miraslı kaydıdır.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Ahmed ve karısı Ayşe'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 209

Belge1: Kiralanan develerin ordya sevk edilmesine dair emir kaydır.

Sayfa 210

Belge 1: Tatar Hacı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Seyyid Mehmed Beşe'nin tereke kaydır.

Sayfa 211

Belge 1: Anadolu'nun sol kolunda bulunan Kastamonu, Taşköprü, Boyabad, Tosya, Zeytun, Hacı Hamza, Osmercık, İskilip, Çorum, Merzifon, Barın, Samsun, Sürmene, Zile, Amasya, Turhal, Kazâbâd, Sivas, Niksar, Karahisar, Kemah, Erzincan, Bayburt, Erzurum ve kazâlarındaki askerlerin Özi Kalesi yönüne ihrâc edilmesi ile ilgili fermândır.

Sayfa 212

Belge 1: Tokat Voyvodalığı ve Topçu mukata'asının, bir sene için, Canık Mutasarrıfı Ali Beye verildiğine dair berât kaydır.

Sayfa 213

Belge 1: Yaşmeydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Mariyam adlı Yahudi kadının, varisi bulunmadığından mallarının Beyt'ül-Mal'e aktarıldığına dair kayıttır.

Sayfa 214-215

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed Efendi oğlu Mehmed Emin'in tereke kaydır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, döşek vs.

Sayfa 216-217

Belge 1: Soğukpınar mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Ohannis'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Mısır hasır, çeşitli işli kuşaklar, çeşitli kürkler, sarık, işli gömlek, kalpak, şamdan, kılıç, kilim, minder, yastık, yorgan.

Sayfa 218

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Mürsel Efendi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Halep entarisi, kürk, Mısır hasır, işli şamdan, berber takımı, çeşitli minderler, kilim, yastık, yorgan vs.

Sayfa 219

Belge 1: Hacı Hasan Bölüğü mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Seyyid Halil'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: yastık, kilim yorgan, döşek, minder vs.

Belge 2: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ahmed kızı Rukiye'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: döşek, minder, yastık vs.

Sayfa 220

Belge 1: Cemaleddin mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Vartan'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Mısır hasır, şamdan, çeşitli minderler, kuşak, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Cehkânlı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı İbrahim oğlu Seyyid Ebubekir'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kuşak, işli gömlek, yastık, yorgan vs.

Sayfa 221

Belge 1: Cedîd Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman kızı Hatice'nin verâset kaydıdır. Bırakılan mallar: kuşak, işli gömlek, yastık, yorgan vs.

Sayfa 222

Belge 1: ay mahallesi sâkinlerinden vefât eden mer oğlu Mustafa'nın verâset kaydıdır.

Sayfa 223-224

Belge 1: Meydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor oğlu Elkeban'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kürk, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Anadolu'nun sol ve orta kolunda dağlara çıkararak halkın malına zarar verip gasp eden eşkiyâların tespit edilip yakalanması ve cezalandırılmaları ile ilgili fermân kaydıdır.

Sayfa 225-226

Belge 1: Anadolu'nun üç kolundan orduya, 9,5 ay asker olarak sevk edilen esnaf ve zanaatkârların 9,5 aylık masraflarının, Sivas Kaimmakâmı Seyyid Abdullah Paşa tarafından toplanılarak karşılanacağı kaydıdır.

Sayfa 227

Belge 1: ay mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa kızı Fatma'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, şalvar, kuşak, sandık, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Tozanlı nâhiyesinden Abdurrahman'ın, oğlu Hüseyin Beşe'nin seferden döndükten sonra, Tokat ahâlisinden Keçeci Halil, Emir Said ve Hacı Osman tarafından katledilip mallarının alındığının şikâyet kaydıdır.

Belge 3: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman'ın verâset kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, yastık, yorgan vs.

Belge 4: Ordubazar salyânesinin defter müfredâtıdır. Sayfa 225'deki kayıtlarla ilgili olup, Sait Osman Paşa'ya verilen berât kaydıdır.

Sayfa 228

Belge 1: Cehkânlı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: minder, kilim, kuşak, yastık vs.

Belge 2: Tokat, Kafirnî ve çevresinin Kaimmakâmı olan Kasım Ağazade Çelebizade oğlu Seyyid Mehmed'in yerine Seyyid Abdurrahman'ın vekil tayin edildiği kaydıdır.

Sayfa 229

Belge 1: Samyeli mahallesi sâkinlerinden Halil oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: işli gömlek, kuşak, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Hacı Osman'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Mısır hasır, kilim, yastık, yorgan vs.

Sayfa 230

Belge 1: Ahi Paşa vakfının taksim kaydıdır.

Belge 2: Ahi Evran vakfının taksim kaydıdır.

Sayfa 231

Belge 1: Mahmud Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdulkadir kızı Fatma'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, entari, döşek, yemeni, peşkir, yastık vs.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Süleyman'ın varislerine arzuhal kaydıdır.

Belge 3: İsa Efendi'nin türbedârlık beratıdır.

Sayfa 232

Belge 1: Ağnâm vergisiyle ilgili fermân kaydıdır.

Sayfa 233

Belge 1: Cemaleddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa kızı Abide'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, işli gömlek, kuşak, bürük, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Cemaleddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: yastık, kilim, döşek, minder vs.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Barsam kızı Şehzede(?) adlı Yahudi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: işli gömlek, altın küpe, işli entari, kuşak, sandık, yastık, yorgan vs.

Sayfa 234

Belge 1: Debbağhâne-i Atîk mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Markirid ve vefât eden eşi Estefan'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kalpak, kürk, Mısır hasırı, kılıç, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden Abdulkadir oğlu Seyyid Hacı Mustafa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: entari, kaftan, şamdan, kilim, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Tatar Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Elmas ve eşi Bagos'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli kilimler, şamdan, sandık, işli gömlek, şalvar, entari, kürk, hama takımı, yastık, yorgan vs.

Sayfa 235

Belge 1: Hafız Mehmed Emin ve Hafız Abdullah Efendi'nin imam olarak atanma kaydıdır.

Belge 2: Kırkbeş Bölük Haseki Mustafa Ağa'nın serdâr tayin edildiğini bildiren, Tokat, Kazâbâd ve Turhal Kadı'sına gönderilen mektûbun kaydıdır.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed kızı Saliha'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sandık, şalvar, gömlek, yastık vs.

Sayfa 236

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesinde bulunan vakıfta Ziyaeddin Yusuf ve Seyyid Osman'ın tedris berâtıdır.

Sayfa 237

Belge 1: Kaya mahallesinde bulunan Hacı Mehmed Paşa'nın vakfettiği çilehâneye Mehmed Efendi'nin meşihat (şeyhlik) beratıdır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli kürkler, işli gömlek, işli kuşak, kaftan, Haleb entarisi, Mısır hasır, şamdan, piştov, fağfurî fincan takımı, kıymetli hamam eşyası, çeşitli kilimler vs.

Sayfa 238

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ayşe Hatun'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, gömlek, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Emin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Cemaleddin mahallesi sâkinlerinde vefât eden Mahmud oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 239

Belge 1: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Seyyid Hacı Süleyman'ın tereke kaydıdır. İşli gömlek, sarık, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Emin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 240

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman oğlu Ali'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kuşak, gömlek kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Kara Monla Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 241

Belge 1: Meydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Simon'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kürk, entari, işli gömlek kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden İbrahim kızı Emetullah'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, kuşak, şalvar, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurreşid'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 242

Belge 1: Koyuncuzâde Ahmed Ağa'nın beş yüz nefer süvari ile orduya katılması emidir.

Belge 2: Terbiye-i Sağır mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Ohannis'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 243

Belge 1: Debbağhâne-i Atik mahallesi sâkinlerinden vefât eden İsmail oğlu İbrahim'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden İbrahim oğlu Abdurrahman Efendi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 244

Belge 1: Sarı Ali Ağa taraflarında misâfir iken vefât eden Darendeli Mehmed Koca'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kılıç, işli gömlek, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 245

Belge 1: Zilli Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Agop kızı Zümrüd'ün tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: işli gömlek, işli peşkir, şalvar, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Çilehâne mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Enbitas'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 246

Belge 1: el-Keban Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Hacı Hasan'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Terbiye-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mehmed oğlu Hacı Halil Alemdâr'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kılıç, işli gömlek, sarık, işli kuşak, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 247

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Veliyüddin oğlu Derviş Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Sarı Ahmed oğlu Mustafa Efendi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 248

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Salih kızı Ayşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, işli gömlek, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 249

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Mehmed Emin Alemdâr'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Anadolu'nun sol koluyla Kastamonu, Tokat, Niksar, Karahisar ve sahilden Sinop'tan Trabzon'a kadar 40 adet bayrağın açıldığını belirten kayıttır.

Sayfa 250

Belge 1: Zincirlikuyu mahallesi sâkinlerinden vefât eden Fatma Hatun'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, entari, şalvar kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Câmî-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden Mehmed kızı Şerife'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, gömlek, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 251

Belge 1: Ebubekir Ağa Hanı'nda mütemekkin iken vefât eden Dürzî Artin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Gaybî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hasan oğlu Ali Efendi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 252

Belge 1: Arabkir kazâsı mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor oğlu Agomcan'nın tereke kaydıdır.

Belge 2: Ballı(?) Kazâsı mütemekkinlerinden Müftü Hanı'nda misâfir iken vefât eden Martos'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Yar Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Yordan'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 253

Belge 1: Terbiye-i Sağîr mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Elmas adlı Yahudi kadının tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, işli gömlek, sandık, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Soğukpınar mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Melkon'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 254

Belge 1: Gaybî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Emine Hatun'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Taşçı Mahmud mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Hacı Hüseyin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kuşak, işli gömlek, piştov, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Seyyid Mustafa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 255

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Meyhâneçioğlu'nun tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Hacı İbrahim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Hasan kızı Rabia'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, altın küpe, şalvar, entari, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 256

Belge 1: Câmî' mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa kızı Ümmügülsüm'ün tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, kuşak, şalvar, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Gaybî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Ebubekir'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 257

Belge 1: Meydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Ahsaperet'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: piştov, kürk, Mısır hasır, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Kâbe-i Mescid mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Estefan kızının tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Komanad kazâsı sâkinlerinden vefât eden Hüseyin oğlu Çoban Mustafa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 258

Belge 1: Vezir Hacı Ömer Paşa'nın buralarda olan eşkıyâlık faaliyetlerini teftiş ve tahkirle görevlendirildiğine dair fermân kaydıdır.

Sayfa 259-260

Belge 1: Dere mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Simon'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: işli gömlek, kürk, kıymetli bıçak, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdalbaki kızı Saliha'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Sandık, peşkir, işli kuşak, şalvar, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Kâtib Hanı'nda mütemekkin iken vefât eden Oannis'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 4: Hoca İbrahim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Agop'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 261

Belge 1: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Hasan Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kalpak, kılıç, eyer takımı, Mısır hasır, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zımminin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 262

Belge 1: Dıraz-ı Gebran-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Bagos'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: entari, işli kuşak, Mısır hasır, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Keçeciler mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed kızı Emine'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sandık, kuşak, baş yemenisi, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Yusuf'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 263

Belge 1: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman oğlu Hafız Mehmed Seyyid'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 264

Belge 1: Terbiye-i Saġîr mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Estefan'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli kürkler, işli gömlek, işli kuşak, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Hacı İsmail'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Şücaeddîn mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer oğlu Seyyid Monla'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 265-266

Belge 1: Altı aylık menzil ve kolcu ücretlerinin ödenmesi ile ilgili kayıtlardır.

Sayfa 267

Belge 1: Emir Mahmud ve Emir Mesud vakfının tevliyet beratı kaydıdır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin oğlu Monla Hüseyin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sarık, entari, kuşak, işli gömlek, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 268

Belge 1: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Ohannis Keşiş mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Monla Salih'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 269

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali kızı Ayşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, entari, küpe, peşkir, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Hüsnüşah'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 270

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden Ohannis'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kılıç, gömlek, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Serkiz'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Avşar'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 271

Belge 1: Takiye-i Cayan Câmî'i'nde vaiz ve Nasuh olan Seyyid Mustafa'nın vefatıyla yerine İsa Efendi'nin atandığı kaydıdır.

Belge 2: Kâbe-i Mescid mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden zımmî bir kadının tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 272

Belge 1: Sivas, Amasya ve Bozok sancaklarından, ordu için 160.238 kile un ve arpanın Samsun iskelesine nakledilmesi fermânıdır.

Sayfa 273

Belge 1: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Zanze'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kürk, işli gömlek, şamdan, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 274

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor'un oğlunun tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 275

Belge 1: Terbiye-i Sağır mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Ohannis'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Kıymetli kürk, piştov, kalpak, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 276

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Osin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hafız Ahmed ve oğlu Osman'ın tereke kayıtlarıdır. Bırakılan mallar: bağ, kılıç, çeşitli gömlekler, eyer takımı, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 277

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Halil'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Komanad kazâsına bağlı Çöreğibüyük köyündeki vakfa, Seyyid Hüseyin'in zaviyedârlık beratı kaydıdır.

Belge 3: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: çeşitli kürkler, şamdan, Mısır hasır, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 278

Belge 1: Terbiye-i Sağır mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hatice'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sandık, şalvar, işli kuşak, peşkir, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Terbiye-i Sağır mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Yazıcık mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Seyyid Mustafa Efendi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 279

Belge 1: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Şehriban'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: baş yemenisi, peşkir, şalvar, sandık, kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Sarı Güllük mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Osman oğlu Seyyid İbrahim'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 280

Belge 1: Şücaeddîn mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Hasan Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, yan minderi, döşek, yastık, yorgan vs.

Sayfa 281

Belge 1: Diyarbakır ahâlisinden olup Tokat Voyvoda Hanı'nda misâfir iken vefât eden bir zimmînin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: işli kuşak, gömlek, kalpak vs.

Belge 2: Zilli Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor kızı Türfende'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sandık, peşkir, minder, şalvar, bürük, yastık, yorgan vs.

Sayfa 282

Belge 1: Sarı Güllük mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Şehbaz'ın tereke kaydıdır.

Belge 2: Sarı Güllük mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Şehbaz'ın kızı Saliha'nın tereke kaydıdır.

Sayfa 283

Belge 1: Câmî-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Monla Hasan'ın tereke kaydıdır.

Belge 2: Semerkand mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mustafa kızı Şerife'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 284

Belge 1: Cay-ı Zimmî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Abidin'in tereke kaydıdır.

Belge 2: Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ali oğlu Osman'ın tereke kaydıdır.

Sayfa 285

Belge 1: Bağcızâde Hanı'nda misâfir iken vefât eden Darendeli Hacı Mustafa oğlu Seyyid Mustafa'nın tereke kaydıdır.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer kızı Ayşe'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 286

Belge 1: Anadolu'nun sol kolundaki kazâlardan Kastamonu, Vezirköprü, Merzifon, Çorum, Tosya, İskilip, Hacı Hamza, Osmançık, Ladik, Amasya, Tokat, Yıldız, Turhal, Niksar, Karahisar-ı Şarkî, Koyulhisar, Kemah, Bayburt ve Sinop'tan Trabzon'a kadar sahildeki kazâlardan Özi Muhafazası için Asker sevk edilmesi için fermân kaydıdır.

Belge 2: Müteveffâ Hacı Abdullatif'in taksim olunan terekesinin tekrar mukaddime beyânıdır.

Sayfa 287

Belge 1: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Derhi adlı Yahudi hatunun tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şamdan, Mısır hasır, işli gömlek, işli bürük, altın küpe vs.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğinde olup vefât eden Hatun'un hayatta iken yaptığı alım-satım işleminin kaydıdır.

Sayfa 288

Belge 1: Debbağhâne-i Atîk mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali oğlu Monla İsmail'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Zilli Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Atartatos'un tereke kaydıdır.

Sayfa 289

Belge 1: Kaya mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zımninin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 290

Belge 1: Seyfeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Seyyid Ahmed Beşe'nin tereke kaydıdır.

Belge 2: Sivas âdet-i ağnâm mukata'asında bulunan kazâlardan ağnâm resminin tahsil emridir.

Belge 3: Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hüseyin oğlu Yusuf'un tereke kaydıdır.

Sayfa 291

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Sakine Hatun'un tereke kaydıdır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden İsmail oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır.

Sayfa 292

Belge 1: Artin adlı Ermeni rahibin, Tokat'ta bulunan Ermenilere müdahale ederek nizâmın bozulmasına sebebiyet vermekten Niksar Kalesine hapsedilmesi emridir.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu İsmail'in tereke kaydıdır.

Sayfa 293

Belge 1: Zilli Hacı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Zamar oğlunun tereke kaydıdır.

Belge 2: Bir önceki davânın devamı niteliğindedir.

Sayfa 294

Belge 1: Avarız vergisinin tahsil edilmesine ilişkin fermân kaydıdır.

Belge 2: Keçeciler mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed kızı Şerife'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, şalvar, minder, peşkir, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Gaybî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Monla Ahmed oğlu Feyzullah'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, yan minderi, yastık, yorgan vs.

Belge 4: Gaybî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Monla Ahmed oğlu Feyzullah'ın karısı Saliha'nın 75 guruş mehrinin verilmesi kaydıdır.

Sayfa 295

Belge 1: Kırı(?) ahâlisinden Toplamda 729 guruş 14 pare 2 akçe tahsil edilmesi gereken avâriz vergisinin hâne başı düşen 14 guruş 44 akçe tahsil ve teslim emridir.

Belge 2: Kırı(?) ahâlisinden toplamda 426 guruş 16 pare tahsil edilmesi buyrulan avâriz bedelinin hâne başı düşen 11 guruş 113 akçe tahsil ve teslim emridir.

Belge 3: Kırı(?) ahâlisinden toplamda 87 guruş 17 pare tahsil edilmesi buyrulan avâriz bedelinin hâne başı düşen 13 guruş 30 akçe tahsil ve teslim emridir.

Sayfa 296

Belge 1: Kırı(?) ahâlisinden toplamda 1293 guruş tahsil edilmesi buyrulan avâriz bedelinin hâne başı düşen 15 guruş 104 akçe tahsil ve teslim emridir.

Sayfa 297-298

Belge 1: Mahlat(?) ahâlisinden toplamda 2539 guruş 27 pare tahsil edilmesi buyrulan avâriz bedelinin hâne başı düşen 47 guruş 19 pare tahsil ve teslim emridir.

Sayfa 299

Belge 1: Mahmud Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hamza oğlu Ali'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Mahmud Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebubekir kızı Saliha'nın tereke kaydıdır.

Sayfa 300

Belge 1: Çeşnigir mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali kızı Arife'nin tereke kaydıdır.

Belge 2: Çeşnigir mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Çeşnigir mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali kızı Emine'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 301

Belge 1: Çilehâne mahallesi sâkinlerinden Mehmed kızı Zahide'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: baş yemenisi, işli kuşak, gömlek, şalvar vs.

Sayfa 302

Belge 1: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden İshak Efendi kızı Zeyneb'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sandık, altın küpe, kilim, minder, peşkir, yastık, yorgan vs.

Sayfa 303

Belge 1: Babaosib Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Mehmed Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 304

Belge 1: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Soğukpınar-ı Zimmi mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Serkiz'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kürk, kilim, minder, eyer takımı, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed Beşe oğlu Ahmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 305

Belge 1: Tokat, Kazâbâd ve Turhal Kadısına, Hacı Mehmed Ağa'nın Serdâr tayin edildiğini bildiren mektûbun kaydıdır.

Belge 2: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ali kızı Zeyneb'in varislerinin birbirinden hisse talebi kaydıdır.

Sayfa 306

Belge 1: Boyahâne mukata'asının zabtı için Tokat Voyvodası Seyyid Abdullah Ağa'ya emir kaydıdır.

Sayfa 307

Belge 1: Mahmud Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Osman Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer oğlu Ali Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 308

Belge 1: Kapucuzâde Ahmed Ağa'ya 500 nefer süvari ile orduya sevk olunması emridir.

Belge 2: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Süleyman oğlu Hasan Beşe'nin varislerinin hisse talebi kaydıdır.

Sayfa 309

Belge 1: Anadolu'nun sol kolundan askerlerin acele ihrâç edilmesi fermân kaydıdır.

Belge 2: Seyyid Mehmed Efendi'nin Yaşmeydan mahallesinde Bazarlı Bey Mescidine hocalık beratıdır.

Sayfa 310

Belge 1: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Selman'ın tereke kaydıdır.

Belge 2: Dıraz-ı Gebran-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Kirkor oğlu Ağya'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kılıç, kilim, Mısır hasır, minder, kürk, yorgan vs.

Sayfa 311

Belge 1: Fermân üzere kiralanan deve ücretlerinin Ordubazar Salyânesinden tahsil edilmesi emridir.

Belge 2: Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ebubekir kızı Ayşe'nin varisi olmadığından varlığının Beytü'l-mâl'e devredilmesi kaydıdır.

Sayfa 312

Belge 1: Dıraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir zımminin tereke kaydıdır.

Sayfa 313-314

Belge 1: Ankara mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Ebubekir'in tereke kaydıdır.

Belge 2: Baba Osib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ömer oğlu Hacı Osman'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 315

Belge 1: Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Abdalbaki kızı Rabia'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, şalvar, kuşak, yorgan vs.

Sayfa 316

Belge 1: Fermân üzere kiralanan deve ücretlerinin Ordubazar Salyânesinden tahsil edilmesi emridir.

Sayfa 317

Belge 1: Sivas Sancağı'na bağlı kazâlardan kiralanan develerin acele sek edilmesi emridir.

Sayfa 318

Belge 1: Anadolu'nun orta kolundan Diyarbakır'a kadar olan kazâlardan toplanan ağnâm vergisinin Keşan'a gönderilmesi emridir.

Sayfa 319

Belge 1: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ahmed oğlu Mustafa Beşe'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 320

Belge 1: Anadolu'nun orta kolundaki kazâların asker taifesinin memûr oldukları mahallere eriştirilmesi emridir.

Sayfa 321

Belge 1: Taşçı Mahmud mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Mehmed oğlu Ömer Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Taşçı Mahmud mahallesi sâkinlerinden vefât eden Nasuh kızı Merziye'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: yastık, yorgan, baş yemenisi, peşkir vs.

Belge 3: Taşçı Mahmud mahallesi sâkinlerinden vefât eden Nasuh kızı Ayşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: peşkir, şalvar, yastık, yorgan vs.

Sayfa 322

Belge 1: Eski at pazarında bulunan Defterdar Ebubekir Efendi ve evladı evladından kalan vakfa Elmacı Efendi'nin tayin mektûbudur.

Belge 2: Yaşmeydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Osib'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 323-324

Belge 1: Debbağhâne-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden İbrahim oğlu Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdurrahman'ın tereke kaydıdır.

Sayfa 325

Belge 1: Tokat voyvodası Abdullah Ağa'ya, 1185 senesinde, buranın voyvodası olan Ali Paşa'nın hakkına isabet eden seferiye malı ile ilgili buyruldu kaydıdır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah oğlu Hasan Beşe'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 326

Belge 1: Okunamamıştır.

Sayfa 327

Belge 1: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden Hüseyin oğlu İbrahim'in hayatta iken kızı Rukiye'ye bazı eşyaları hibe ettiğini beyân eden kayıttır.

Belge 2: 1185 senesi Muharrem ve Zî'l-hiccesinde Boyahani'na ait defter kaydıdır.

Belge 3: Simon Keşiş mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Meyase'nin tereke kaydıdır.

Sayfa 328

Belge 1: Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden Saliha Hatun'un kendine ait bir dükkânı vakfettiği kaydıdır.

Sayfa 329

Belge 1: Cedîd mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Hatice Hatun'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, şalvar, bürük vs.

Belge 2: Karahisar'a bağlı Zebire köyü sâkinlerinden Zahide Hatun'un cebren ihrâç edildiği kasabasından ayrılıp Tokat'a yerleştirildiği i'lâm kaydıdır.

Sayfa 330

Belge 1: İvaz Paşa mahallesi sâkinlerinden seferde iken vefât eden Osman oğlu Monla Ebubekir'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kılıç, eyer takımı, sarık, entari vs.

Sayfa 331

Belge 1: Kiralanan develerin orduya ihrâç edilmesi için gönderilen fermân kaydıdır.

Belge 2: Beybağı mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed Ağa oğlu Seyyid Hacı Ali Ağa'nın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, sarık, işli gömlek, entari vs.

Sayfa 332

Belge 1: Tokat voyvodası Abdullah Ağa'ya Asker taifesinin eksiksiz orduya ihrâç edilmesini sağlaması için gönderilen fermân kaydıdır.

Belge 2: Tozanlı nâhiyesinde Abdülmecit ve Sept oğlu adlı iki eşkiyânın yakalanıp cezalandırılması için İsmail Ağa'nın mübaşir tayin edildiği buyruldu kaydıdır.

Sayfa 333

Belge 1: Zilli Hacı mahallesi sâkinlerinden seferde iken vefât eden Abdullah oğlu Hacı Ali'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Defterdar merhûm Ebubekir Efendi vakfettiği ve tevliyet ile süregelen dükkânların Ali Ağa tarafından zapt edildiği kaydıdır.

Sayfa 334

Belge 1: Kiralanan develerin ücretlerinin ödenmesi ile ilgili kayıttır.

Belge 2: Anadolu'dan askerlerin orduya ihrâç edilmesine yönelik fermân kaydıdır.

Belge 3: Garibler Câmî"sine müezzin tayini kaydıdır.

Belge 4: Mahmud Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebubekir oğlu Seyyid Hasan'ın tereke kaydıdır.

Sayfa 335

Belge 1: Develerin orduya acele ile gönderilme buyruldu kaydıdır.

Belge 2: Askerlerin orduya ihrâcı için gönderilen buyruldu kaydıdır.

Belge 3: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Halil oğlu Seyyid Monla Abdurrahman'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: minder, işli gömlek, işli kuşak, sarık, entari vs.

Sayfa 336

Belge 1: Askerlerin orduya ihrâcı için gönderilen buyruldu kaydıdır.

Belge 2: Develerin orduya acele ile gönderilme buyruldu kaydıdır.

Sayfa 337

Belge 1: Askerlerin orduya acele ile ihrâcı için gönderilen buyruldu kaydıdır.

Sayfa 338

Belge 1: Askerlerin orduya ihrâcı için gönderilen buyruldu kaydıdır.

Sayfa 339

Belge 1: Kafirnî nâhiyesinden kiralanan develerin orduya acele ile gönderilmesi için buyruldu kaydıdır.

Sayfa 340

Belge 1: Kiralanan develerin ücretlerinin ödenmesi ile ilgili kayıttır.

Belge 2: Tozanlı nâhiyesinden kiralanan develerin orduya acele ile gönderilmesi için buyruldu kaydıdır.

Sayfa 341-342

Belge 1: Ordubazar Salyânesinde kiralanan develerin ücretlerinin esnaf ve zanaatkârlara taksim olunduğunu beyân eden kayıttır.

Sayfa 343

Belge 1: Kiralanan develerin 7 aylık masraflarının salyâne kaydıdır.

Sayfa 344

Belge 1: Kafirnî nâhiyesinde bulunan Ali bin Mağrubi vakfının Ahmed'e tevliyet beratıdır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mustafa oğlu Mehmed Çelebi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Sayfa 345

Belge 1: Eğin Kasabasından Bağdat'a doğru giden kervân ahâlisinin Tokat'a yerleşme taleplerini bildiren kayıttır.

Sayfa 346

Belge 1: Askerlerin orduya ihrâcı için gönderilen buyruldu kaydıdır.

Belge 2: Soğukpınar-ı Müslim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden bir Yahudi hatunun tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: şalvar, bürük, peşkir, altın küpe, baş yemenisi vs.

Sayfa 347

Belge 1: Anadolu'nun üç kolundan askerlerin orduya sevk olunması ile ilgili buyruldu kaydıdır.

Sayfa 348

Belge 1: Firâr eden iki eşkiyânın yakalanması için emir kaydıdır.

Belge 2: Gülbahar Hatun'un Fazlı Ağa Hanındaki hissesinin alım-satım hüccetidir.

Belge 3: Yaşmeydan mahallesinde bulunan Câmî'ye Mehmed Efendi'nin imamlık beratı kaydıdır.

Sayfa 349-350

Belge 1: Erbaa halkının silahdâr ve sipâhilerinin sefere katılmaları için gönderilen buyruldu kaydıdır.

Belge 2: Erbaa halkının silahdâr ve sipâhilerinin sefere katılacağına dair verdikleri taahhüt ilamıdır.

Sayfa 351

Belge 1: Câmî' mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebubekir oğlu Mahmud'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Anadolu'nun orta kolunda bulunan sipâhi ve silahdârlara Özi tarafına yapılacak olan sefere katılması emridir.

Sayfa 352

Belge 1: Özi tarafına yapılacak olan sefere, sipâhi ve silahdârların katılacağını bildirdiği kayıttır.

Belge 2: Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdullah kızı Hüsnüşah'ın tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: sandık, yastık, yorgan, baş yemenisi vs.

Belge 3: Anadolu'nun sol kolunda bulunan sipâhi ve silahdârlara Özi tarafına yapılacak olan sefere katılması emridir.

Sayfa 353

Belge 1: Anadolu'nun sol kolundan Kastamonu, Tosya, Hacı Hamza, Osmancık, Merzifon, Amasya, İskilip, Çorum, Turhal, Tokat, Niksar, Karahisar-ı Şarkî, Ladik, Kemah, Erzurum, Erzincan, Bayburt ve kazâlarında bulunan sipâhilerin yapılacak sefere katılması için buyruldu kaydıdır.

Sayfa 354

Belge 1: Yaşmeydan mahallesinde bulunan Abdurrahman Efendi vakfına, Seyyid Ebubekir Efendi'nin hocalık beratı kaydıdır.

Belge 2: Vezir Ahmed Paşa vakfına Seyyid Ömer'in Cibâyet (vakfın tahsildârlığı) berâtı kaydıdır.

Sayfa 355-356

Belge 1: Seyyid Necmeddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ebubekir oğlu Mehmed'in tereke kaydıdır.

Belge 2: Fahişelik yaptıkları tespit edilen kadınların Karahisar-ı Şarki tarafına gönderilmesi kaydıdır.

Sayfa 357

Belge 1: Seyfeddin mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Oannis'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Seyfeddin mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Elmas adlı hatunun tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: yastık, yorgan vs.

Sayfa 358

Belge 1: İsa Fakîh mahallesindeki câmi'ye Seyyid Lütfullah'ın imamet ilamı kaydıdır.

Sayfa 359

Belge 1: Orduya un ve buğday sevkıyâtı yapılması ile ilgili emir kaydıdır.

Sayfa 360

Belge 1: Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden vefât eden Monla Mehmed oğlu Monla Hüseyin'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: Mısır hasır, entari, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Yar Ahmed mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Karabet'in tereke kaydıdır.

Sayfa 361

Belge 1: Kâbe-i Mescid mahallesi sâkinlerinden vefât eden Mehmed oğlu Seyyid Halil'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: işli gömlek, minder, kuşak vs.

Belge 2: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Hüseyin'in kızı Zahide'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: yastık, yorgan vs.

Sayfa 362

Belge 1: Kiralanan 400 devenin orduya Süleyman Ağa tarafından getirileceği taahhüdü kayıdır.

Belge 2: Mustafa Ağa'nın bu seneki timar arzının yarım olduğunu bildirdiği ilâm kayıdır.

Sayfa 363

Belge 1: Firâr eden eşkıyâların isimlerinin bulunduğu kayıttır.

Belge 2: Kazâbâd kazâsında bulunan Ivaz Paşa vakfının mahsulât ve masraflarının belirtildiği kayıttır.

Sayfa 364

Belge 1: Kiralanan develerin urgan ve diğer malzemeleriyle beraber eksiksiz orduya sevk edilmesi emridir.

Belge 2: Cemaleddin mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hamza oğlu Mehmed Beşe'nin tereke kayıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 3: Eşkıyâların devlete bildirmesi kayıdır.

Sayfa 365

Belge 1: Cay-ı Zimmî mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Ali oğlu Seyyid Hüseyin'in tereke kayıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Kiralanan develerin orduya sevk edilmesi emridir.

Sayfa 366

Belge 1: Ak Değirmen mahallesi sâkinlerinden vefât eden Salih kızı Rabia'nın tereke kayıdır. Bırakılan mallar: baş yemenisi, şalvar, peşkir, yastık vs.

Sayfa 367

Belge 1: Diraz-ı Gebran mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Agop'un tereke kaydıdır.

Belge 2: Salyânekeş reâyâ ve fukaraların şahitliği ve talebiyle Osman oğlu Salih Ağa'ya hizmetlerinden dolayı in'amât verme (ödüllendirme) kaydıdır.

Sayfa 368

Belge 1: Ömer Efendi mahallesi sâkinlerinden Mustafa oğlu Halil'in, Veli oğlu İsmail'den 1125 guruş borcunu talep kaydıdır.

Belge 2: Sivas Sancağından tahsil olunan un ve arpanın devlete bildirilme i'lâm kaydıdır.

Sayfa 369

Belge 1: Acebşir mahallesinde bulunan mescide Seyyid Osman Efendi'nin çerağdâr tayin edilmesi beratıdır.

Belge 2: Güzelaşçı mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Simon'un tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kalpak, fağfurî fincan takımı, eyer takımı, çeşitli minderler, yastık, yorgan vs.

Sayfa 370

Belge 1: Meydan mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Mehmed'in tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, minder, yastık, yorgan vs.

Belge 2: Sefer için Sivas eyâletinden mal tahsili emridir.

Belge 3: Zaim mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Serkiz kızı Derhi adlı Yahudi'nin tereke kaydıdır. Bırakılan mallar: kilim, hamam takımı, işli bürük, peşkir vs.

Sayfa 371- silinmiş

Sayfa 372-373 – boş

3.TOKAT'IN COĞRAFİ KONUMU, TARİHİ VE İDARİ YAPISI

3.1. Tokat'ın Coğrafi Konumu

Tokat, Karadeniz bölgesinin orta kısmının iç kesiminde yer alır. Şehir, ortasından Yeşilirmak'ın geçtiği doğu-batı istikâmetinde Kazova güneyindeki dağlar arasından inen bir derenin iki yamacında kurulmuştur. Şehir içindeki kısmına Behzat Deresi denilen bu dereye, Tokat suyu ya da Kızıl-iniş deresi adı da verilir. Tokat önünde ovaya inen yol, Yeşilirmak'ın güneyinden geçerek batıda Zile'ye ve oradan Anadolu içlerine, ana cadde, ovanın kuzey kenarını takip edip batıda Turhal'a ve daha ileride Amasya-Samsun'a, Çorum-Kastamonu ile İstanbul istikametine doğru uzanan kollar ile devam etmektedir. Tokat'ın doğusundaki bugünkü Gümenek köyü civarında, Almus yolundan ayrılan başka bir yol, Gökdere üzerinden Kelkit vadisine, oradan Reşadiye, Suşehri, daha da ileride Erzincan-Erzurum ya da Niksar üzerinden Karadeniz kıyısındaki Ünye'ye inmektedir¹⁶. Bu bilgiler ışığında, Tokat, dört tarafa açılan yolların buluştuğu bir kavşak konumundadır denilebilir.

Tokat'ta, Anadolu'nun kuzey kısmında, kıyı ardındaki konumu itibariyle genellikle Karadeniz iklimi etkin olmakla birlikte, iç kesimlerde karasal iklim etkileri de görülmektedir. 9955 km² olan yüzölçümünün %41'e yakını tarım arazisi olarak kullanılmaktadır¹⁷.

3.2. Tokat Adının Menşei

Tokat il adının kökeni hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Hüseyin Hüsametdin, Amasya Tarihi adlı yapıtında, Tokat ilinin en eski halkının Togayıtlar olduğunu, Turan asıllı bu boyun merkez edindiği kente Tokat adını verdiğini ileri sürmektedir. Âli ve Uzunçarşılı gibi tarihçilerin öne sürdükleri diğer bir görüş ise, Tokat'ın adını, "surlu kent" anlamına gelen "Toh-kat"tan aldığıdır. "Toh-kat'ın surlu kent olduğu gibi, "Yoz-kat"ın da sursuz kent olduğu anlamına geldiği ileri sürülmektedir¹⁸.

¹⁶ Gökbilgin, Tayyip; "Tokat", İA, C. 12/1, İstanbul, 1974, s. 400.

¹⁷ Tokat İl Yıllığı, Tokat, 1967, s. 38-39.

¹⁸ Gökbilgin, a.g.m., s. 402.

Tokat kalesini 'Amalika kavminden Dok-'ad adlı birinin inşa ettiğini söyleyen Evliya Çelebi ise, Arap dilinde Dokat (bu bölgede çok yetişen bakla gibi bir çeşit nebat olup, toz haline getirildikten sonra el yıkamak için kullanılır), Acem'de Kân-ı cev (arpa vilayeti), eski Türklerde Tok-at, Ermeniler tarafından da Tohat denildiğini kaydeder¹⁹.

Paul Wittek'in, Tokat'ın eski adının tipik bir Grekçe isim olan Dokeia'da geldiğini ileri sürdüğü görüşü çerçevesinde, Sargon Erdem, Tokat kelimesi üzerinde durarak, çanak memleket anlamında, "etrafını çevreleyen dağlar arasında bir çanak görünümünde olan ve devamlı içine su dolması yani sel gelmesi tehlikesini yaşayan bu memleket için en uygun isim" olduğunu söylemektedir²⁰.

3.3. Tokat'ın Tarihi

Tokat, 1381'den itibaren Kadı Burhaneddin yönetimindeydi. Kadı Burhaneddin bir isyanın bastırılması sırasında, Akkoyunlu Hükümdarı Kara Yülük Osman ile çatışmaya girerek hayatını kaybetmiştir. Kara Yülük Osman Sivas'ı ele geçirmeye çalışsa da Sivaslılar direnmiş ve Osmanlılardan yardım istemişlerdir. Yıldırım Bayezid oğlu Süleyman Paşa komutasındaki bir orduyu Sivas'a göndermiş, böylece 1399'da Sivas ile birlikte Tokat ve Kayseri Osmanlı topraklarına katılmıştır²¹.

Çelebi Mehmed, Ankara Savaşı'ndan sonra Amasya ve Tokat'ı idare merkezi yapmıştır. Şehzadeliği sırasında Tokat ve çevresinde ortaya çıkan bazı asileri ortadan kaldırmış, 1403'te çıkan İsfendiyaroğulları, Kara Devletşah, Kubadoğlu, İnalıoğlu, Gözleroğlu, Köpekoğulları ve Mezid Bey isyanlarını bastırmıştır. Fatih Sultan Mehmed ve Yavuz Sultan Selim, doğu seferlerinde Tokat'a uğrayıp burada konaklamışlardır. 1473 yılında, Osmanlılar ile Akkoyunlular arasında yapılan savaş sırasında, Akkoyunlu Uzun Hasan Tokat'ı yaktırıştır²².

¹⁹ Evliya Çelebi, "Seyahatname", C.5, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1966, s.54

²⁰ Erdem, Sargon; "Tokat Kelimesi Üzerine Düşünceler", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, Ankara, TTK Yayınları, 1986, s.13-16.

²¹ Gökbilgin, a.g.m., s. 405.

²² Beşirli, Mehmet; "Orta Karadeniz Kentleri Tarihi I (1771-1853)", Tokat, 2005, s. 9.

Osmanlı-Safevi çatışmaları sırasında da Tokat hareketli günler geçirmiştir. Şiiliğin Anadolu'da yayılması için özel bir çaba harcayan Şah İsmail, propaganda yapması için Nur Ali Halife'yi buraya göndermiştir. Nur Ali Halife, Alevilerden oluşan 4000 kişilik ordusuyla, Faik Bey komutasındaki Osmanlı ordusunu yenilgiye uğrattıktan sonra, Tokat'ı ele geçirerek burada Şah İsmail adına hutbe okutmuştur. Yöredeki Avşar, Varsak, Karamanlı, Turgutlu, Bozoklu, Tekeli ve Hamidelli aşiretleri de ayaklanmayı desteklemişler, bu ayaklanma ancak Yavuz Sultan Selim, Padişah olduktan sonra bastırılabilmiştir. Ancak yönetimden hoşnut olmayan Türkmenler arasında kaynaşma devam etmiş, nihayetinde 1518'de Turhal kasabası halkından Celâl ayaklanmış ve 20.000 kişi gibi büyük bir güç toplamayı başarmıştır. İsyanı bastırmak üzere Rumeli Beylerbeyi Ferhat Paşa gönderilmiş, ancak Ferhat Paşa henüz gelmeden Şehsuvaroğlu isyanı bastırmış, Celâl, İran'a kaçmaya çalışırken yakalanıp idam edilmiştir²³.

17. yy.'da Tokat, bazı isyanlara, deprem ve salgın hastalıklara, 18. yy.'da ise ayanların güç kazâna halka baskı yapmalarına ve ağır vergiler toplanmasına sahne olmuştur. 17. yüzyıldan itibaren Osmanlı'da toprak, devlet denetiminden çıkarak fiilen beylerin ve güç sahibi yerel ailelerin malikâneleri durumuna düşmüştür. Bu dönemde Tokat ile birlikte Amasya, Sivas, Kayseri gibi şehirlerin, Çapanoğlu Sülalesinin denetiminde olduğu görülmektedir²⁴.

3.4. Tokat'ın Taşra Teşkilâtı'ndaki Yeri Ve İdarî Taksimatı

Osmanlı Devlet Teşkilâtı'nda Tokat, Rûm Beylerbeyliği içinde yer almıştır. Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyetinde olduğunu göstermek amacıyla "Rûm" kelimesi, "memleket, bölge" anlamında, bazen tüm Anadolu'yu içine alan bir terim olarak kullanılmıştır. XV.-XVI. yüzyıllarda bu terim, Sivas, Tokat ve Amasya'yı içine alan daha küçük bir bölge için kullanılmıştır. Ancak Osmanlılar zamanında "Rûm" kelimesi, coğrafî bir isim olarak "İklim-i Rûm" veya "Memleket-i Rûm" şeklinde Anadolu'nun daha geniş bir kısmını ifade ettiğinden dolayı, Sivas, Tokat ve Amasya bölgesine "Rûmiye-i Suğra"

²³ Gökbilgin, a.g.m., s. 406.

²⁴ Çadircı, Musa; Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı, Ankara, TTK Yayınları, 1997, s. 12.

denilmiştir. Daha sonra bölge idarî teşkilât olarak kurulunca “Eyâlet-i Rûmiye-i Suğra” adını almıştır²⁵.

3.4.1. Mahalleler

Osmanlı idaresinde üç anlamda kullanılan mahalle terimi, ilk olarak birbirleriyle sosyal açıdan benzer özellikler taşıyan kişilerin, şehir ve kasabalarda yaşadıkları mekân anlamındadır. Diğer anlamıyla mahalle, birbirlerini tanıyan ve kısmen de olsa birbirlerinin davranışlarından sorumlu olan kişilerin oluşturduğu cemaattir. Üçüncü anlamı olarak da, vergi mükelleflerinin isimlerinin tek tek tahrir defterlerine kaydedilerek oluşturulan topluluklardır²⁶. Bu açıklamalarla birlikte genel olarak mahalle, bir câmi’ veya mescidin bulunduğu yerde, birbirlerini tanıyan ya da akraba olan kişilerin oluşturduğu yerleşim birimi olarak da tanımlanmaktadır²⁷.

Mahallenin önde gelen önemli kişilerinden biri imamlardır. İmamların namaz kıldırma, ölülerin defin işleri ve küçük sorunların halli gibi görevlerinin yanı sıra, muhtarlık teşkilâtı kurulana kadar, mahallenin en önemli görevlilerinden biriydi²⁸.

Avârız ve nüzul vergisi kayıtlarına göre Tokat’ta 15.yy. ortalarında 56 mahalle bulunurken, 17. ve 18. yüzyıllarda bu sayı 77’ye ulaşmıştır. 19. yüzyılda nüfusun artmasına rağmen yeni mahalle kurulmamış, artan nüfus mevcut mahallelerde yerleşmiştir²⁹. İncelediğimiz şer’iyye sicilinde 63 mahalle adı okunabilmiştir.

1. Acebşir Mahallesi³⁰:
1. Ak Değirmen Mahallesi³¹
2. Ankara Mahallesi³²:
3. Babaosib (?) Mahallesi³³:

²⁵ Şimşirgil, a.g.e., s. 28.

²⁶ Taş, Hülya; XVII.yüzyılda Ankara, Ankara, 2006, s. 110.

²⁷ Beşirli, Mehmet; Orta Karadeniz Kentleri Tarihi-1, s. 299.

²⁸ Beşirli, a.g.e., s. 300.

²⁹ Beşirli, a.g.e., s. 300.

³⁰ T.Ş.S. 14/1-2. Mahallede aynı isimle bir mescid ve bir zaviye bulunmaktadır. Günümüzde bu isimde bir mahalle bulunmamaktadır. Bkz. Şimşirgil, Ahmet; Osmanlı Taşra Teşkilatı’nda Tokat (1455-1574), s. 51.

³¹ T.Ş.S. 7/2.

³² T.Ş.S. 314/1. XVI.yy.da Engürüli olarak bilinen mahalle günümüzde Ankara olarak adlandırılmıştır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 69.

³³ T.Ş.S. 38/3.

4. Beybağ-ı Kebîr Mahallesi³⁴
5. Beybağ-ı Sağîr Mahallesi³⁵
6. Câmi'-i Kebîr Mahallesi³⁶.
7. Cedîd Mahallesi³⁷
8. Cehkânlı Mahallesi³⁸
9. Cemaleddin Mahallesi³⁹.
10. Çeşniğir Mahallesi⁴⁰.
11. Çay-ı Müslim Mahallesi⁴¹.
12. Çay-ı Zimmî Mahallesi⁴².
13. Çilehâne Mahallesi⁴³
14. Danışmend Mahallesi⁴⁴
15. Debbağhâne-i Atîk Mahallesi⁴⁵
16. Debbağhâne-i Cedîd Mahallesi⁴⁶
17. Dere Mahallesi⁴⁷
18. Dıraz-ı Gebran Mahallesi⁴⁸
19. Gaybî Mahallesi⁴⁹
20. Güzelaşçı Mahallesi⁵⁰
21. Hacı Hasan Bölüğü Mahallesi⁵¹

³⁴ T.Ş.S. 120/1.

³⁵ T.Ş.S. 36/2.

³⁶ T.Ş.S. 23/1. Mahallede bulunan câmi'yi Sultan II.Murad'ın yaptırdığı zannedilmektedir ve 16.yy. öncesindeki kayıtlarda Mescid-i Sultan veya Câmi'-i Sultan Murat Han olarak geçmektedir. Günümüzde Câmi'-i Kebîr adıyla bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 52.

³⁷ T.Ş.S. 10/1.

³⁸ T.Ş.S. 77/1.

³⁹ T.Ş.S. 45/1. Mahallede Ahi Paşa'nın yaptırmış olduğu bir câmi', zaviye ve hamam bulunmaktadır. Günümüzde bu eserlerden sadece hamam kalmış ve Mustafa Paşa Hamamı adıyla varlığını devam ettirmiştir. Mahalle bugün aynı ismiyle bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 52.

⁴⁰ T.Ş.S. 300/1. Mahallede Çeşniğir adıyla bir câmi' bulunmakta olup, günümüzde Çeşniğir adıyla anılmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 54.

⁴¹ T.Ş.S. 13/2. Günümüzde Çay adıyla varlığını sürdüren mahalle, o dönemde müslim ve gayrimüslimlerin yaşadığı yere göre iki isimle anılmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 72.

⁴² T.Ş.S. 365/1. Günümüzde Çay adıyla varlığını sürdüren mahalle, o dönemde müslim ve gayrimüslimlerin yaşadığı yere göre iki isimle anılmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 72.

⁴³ T.Ş.S. 73/1.

⁴⁴ T.Ş.S. 67/2.

⁴⁵ T.Ş.S. 48/1.

⁴⁶ T.Ş.S. 22/1. Aynı isimde bir mescidin etrafında kurulmuş olan mahalle günümüzde Eski Debbağhâne Mahallesi olarak tanınmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 54.

⁴⁷ T.Ş.S. 194/1.

⁴⁸ T.Ş.S. 112/1.

⁴⁹ T.Ş.S. 41/1.

⁵⁰ T.Ş.S. 369/2.

⁵¹ T.Ş.S. 219/1.

22. Hacı İbrahim Mahallesi⁵²
23. Horuş Mahallesi⁵³
24. İçmesu Mahallesi⁵⁴
25. İsa Fakîh Mahallesi⁵⁵
26. İvazpaşa Mahallesi⁵⁶
27. Kâbe-i Mescid Mahallesi⁵⁷
28. Kaya Mahallesi⁵⁸
29. el-Keban Mahallesi⁵⁹
30. Keçeciler Mahallesi⁶⁰
31. Mahmud Paşa Mahallesi⁶¹
32. Mehmed Paşa Mahallesi⁶²
33. Meydan Mahallesi⁶³
34. Mihmâd-ı Hacib Müslim Mahallesi⁶⁴
35. Mihmâd-ı Hacib Zimmî Mahallesi⁶⁵
36. Mince Mahallesi⁶⁶
37. Müslihiddin Mahallesi⁶⁷
38. Ohannis Keşiş Mahallesi⁶⁸

⁵² T.Ş.S. 182/1. 15.yy. ait belgelerde “Çavlı Dere”, “Çoğlu Dere” ve ayrıca Hacı İbrahim mahalleleri adında üç mahalle bulunmaktadır. Bu üç mahallenin birleşmesiyle bugün de aynı adla tanınmakta olan mahalle teşekkül edilmiştir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 54.

⁵³ T.Ş.S. 94/2.

⁵⁴ T.Ş.S. 164/1.

⁵⁵ T.Ş.S. 76/1. 1554’te İsa Kocaoğlu adıyla bulunan mahalle günümüzde mevcut değildir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 63.

⁵⁶ Adını İvaz Paşa’nın yaptırdığı mescidden alan mahalle aynı isimle günümüzde de bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 61.

⁵⁷ T.Ş.S. 257/2. 15.yy.da Mekke-i Mescid-i Şerif adıyla bilinen mahalle günümüzde Kâbe Mescidi olarak mevcuttur. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 58.

⁵⁸ T.Ş.S. 289/1. Müslim ve gayrimüslimlerin birlikte yaşadıkları mahallelerden biri olan bu mahalle günümüzde bulunmamaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 72.

⁵⁹ T.Ş.S. 246/1.

⁶⁰ T.Ş.S. 38/3. Keçeciler adında bir mescidin bulunduğu mahalle aynı isimle günümüzde de mevcuttur. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 64.

⁶¹ T.Ş.S. 55/1.

⁶² T.Ş.S. 132/1

⁶³ T.Ş.S. 91/2, Sultan II.Bayezid, annesi Gülbahar Hatun adına 1485 yılında bir câmi’ yaptırmış ve burası “Hatuniye Câmi’ Mahallesi” adıyla anılmıştır.Ayrıca mahallede Pir Ahmed Bey zaviyesi ve türbesi de bulunmaktadır. Mahalle XVII.yy.dan itibaren Meydan Mahallesi denilmiştir ve günümüzde aynı isimle mevcuttur.bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 66. Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Meydan Mahallesi’ni vezir, vekil, ayan gibi ileri gelenlerin yeri olarak tanıtmaktadır. Bkz. Seyyit Ali Kahraman, Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi, 5. Kitap C. I, Yapı Kredi Yayınları, 2007, s. 95.

⁶⁴ T.Ş.S. 166/2. Adını aynı isimdeki mescidden alan mahalle bugün Mihmâdı Acîb adıyla bilinmektedir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 64.

⁶⁵ T.Ş.S. 80/2.

⁶⁶ T.Ş.S. 48/2.

⁶⁷ T.Ş.S. 76/3. Günümüzde aynı isimle mevcut olan mahalle 15.yy.da Has Ömer Mescidi adıyla bilinmektedir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 55.

⁶⁸ T.Ş.S. 268/2.

39. Ömer Efendi Mahallesi⁶⁹
 40. Rüstem Çelebi Mahallesi⁷⁰
 41. Sabunhâne Mahallesi⁷¹
 42. Samyeli Mahallesi⁷²
 43. Sarı Güllük Mahallesi⁷³
 44. Semerkand Mahallesi⁷⁴
 45. Seyfeddin Mahallesi⁷⁵
 46. Seyyid Necmeddin Mahallesi⁷⁶
 47. Simon Keşiş Mahallesi⁷⁷
 48. Siyah Puş Mahallesi⁷⁸
 49. Sofiyun Mahallesi⁷⁹
 50. Soğukpınar-ı Müslim Mahallesi⁸⁰
 51. Soğukpınar-ı Zimmi Mahallesi⁸¹
 52. Süca'eddin Mahallesi⁸²
 53. Taşçı Mahmud Mahallesi⁸³
 54. Tatar Hacı Mahallesi⁸⁴
 55. Terbiye-i Kebîr Mahallesi⁸⁵
 56. Terbiye-i Sağır Mahallesi⁸⁶

⁶⁹ T.Ş.S. 368/1.

⁷⁰ T.Ş.S. 93/1. 15.yy.da Hoca Rüstem adıyla bir mescidin etrafında kurulmuş olan mahalle, bugün Rüstem Çelebi adıyla varlığını sürdürmektedir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 57.

⁷¹ Adını Sabunhâne Mescidinden alan mahalle günümüzde bulunmamaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 67.

⁷² T.Ş.S. 128/3. Günümüzde de aynı isimle bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 65.

⁷³ T.Ş.S. 33/2. XV.yy.da Sarı Külek adıyla anılan mahalle günümüzde Sarıgüllük adıyla mevcuttur. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 67.

⁷⁴ T.Ş.S. 36/1. XV.yy.da Pazarcık ve Semerkandi adlarıyla bilinen mahalle, günümüzde Semerkant adıyla varlığını sürdürmektedir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 67.

⁷⁵ T.Ş.S. 110/1.

⁷⁶ T.Ş.S. 13/4. Mahalle bugün de aynı adıyla mevcuttur. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 68.

⁷⁷ T.Ş.S. 30/2.

⁷⁸ T.Ş.S. 86/1. Bir mescid etrafında kurulan mahalle günümüzde bulunmamaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 68.

⁷⁹ T.Ş.S. 92/2. XV.yy.da Sofular olarak anılan mahalle günümüzde mevcut değildir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 68.

⁸⁰ T.Ş.S. 38/2. Ahi Yar Ali Zâviyesinin bulunduğu mahalle günümüzde Soğukpınar adıyla bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 69.

⁸¹ T.Ş.S. 304/2. Ahi Yar Ali Zâviyesinin bulunduğu mahalle günümüzde Soğukpınar adıyla bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 69.

⁸² T.Ş.S. 52/4.

⁸³ T.Ş.S. 5/1. Adını içinde bulunan mescidden alan mahalle, günümüzde de aynı isimle bulunmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 69.

⁸⁴ T.Ş.S. 234/3. Adını Tatar Hacı Ali Mescidinden alan mahalle günümüzde de aynı adla tanınmaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 69.

⁸⁵ T.Ş.S. 65/2. 1574'te, kayıtlarda adı "Terbiye Bulur" olarak geçen mahalle günümüzde bulunmamaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 72.

⁸⁶ T.Ş.S. 242/2. 1574'te, kayıtlarda adı "Terbiye Bulur" olarak geçen mahalle günümüzde bulunmamaktadır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 72.

57. Veled-i Ayas Mahallesi⁸⁷
 58. Yar Ahmed Mahallesi⁸⁸
 59. Yaşmeydan Mahallesi⁸⁹
 60. Yazıcık Mahallesi⁹⁰
 61. Zaim Mahallesi⁹¹
 62. Zillî Hacı Mahallesi⁹²
 63. Zincirlikuyu Mahallesi⁹³

3.4.2. Nâhiyeler

Nâhiye, Osmanlı Devleti'nde coğrafî ve idarî anlamda küçük veya büyük bir bölgeyi ifade eden bir tabirdir. 19.yüzyıl ortalarından itibaren de idarî taksimatta en küçük yerleşim birimi olarak kullanılmaktadır⁹⁴. Tokat kazâsı, 1398'de Osmanlı hakimiyetine girdikten sonraki 1455 tarihli ilk tahrir defterinde, Cincife, Venk, Kazâbâd, Ezinepazarı, Meşhedâbad, Kâfirnî, Gelmugat, Tozanlu, Yıldız ve Komanad olmak üzere 9 nâhiyeden oluşuyordu⁹⁵. 1520 tarihli icmâl tahrir defterlerinde ise Tokat, Komanad, Cincife, Venk, Tozanlu, Yıldız, Kâfirni, Gelmuğat ve Kazâbâd olmak üzere 8 nâhiyeden müteşekkil bir "kazâ" olarak kaydedilmiştir. 1600'lü yıllarda değişen sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı Kazâbâd ve Gelmuğat nâhiyeleri kazâ statüsü elde etmiş ve Tokat'ın nâhiye sayısı 6'ya düşmüştür. İncelediğimiz 1772 tarihli Tokat şer'iyye siciline göre, Komanad⁹⁶, Tozanlı⁹⁷, Yıldız⁹⁸, Kâfirni⁹⁹ (Günümüzdeki Almus) ve Dönekseâbad olmak üzere 5 nâhiyeden

⁸⁷ T.Ş.S. 44/1. Veled-i İlyas adıyla ilk olarak 1520'de karşılaşılan mahalle daha sonra Veledayas adıyla kayıtlarada görülmektedir. Günümüzde mevcut değildir. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 70.

⁸⁸ T.Ş.S. 12/3. Adını aynı isimdeki mescidden alan mahalle bugün de aynı isimle mevcuttur. Bkz. Şimşirgil, a.g.e., s. 66.

⁸⁹ T.Ş.S. 231/1. Günümüzde de aynı adla bilinen mahalle, adını içinde bulunan bir mescidden almıştır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e. s. 70.

⁹⁰ T.Ş.S. 43/1. Günümüzde de aynı adla bilinen mahalle, adını içinde bulunan bir mescidden almıştır. Bkz. Şimşirgil, a.g.e. s. 70.

⁹¹ T.Ş.S. 370/3.

⁹² T.Ş.S. 51/1.

⁹³ T.Ş.S. 12/2.

⁹⁴ Tayyip Gökbilgin, "Nahiye", İA. C.IX, 1964, s. 37.

⁹⁵ Ahmet Şimşirgil, "XV-XVI. yy. da Tokat Kazasında Kır İskan Merkezleri ve Bazı Hususiyetleri", Makaleler, İstanbul, 1995, s. 108.

⁹⁶ T.Ş.S. 33/1.

⁹⁷ T.Ş.S. 37/1.

⁹⁸ T.Ş.S. 286/1.

⁹⁹ T.Ş.S. 205/3.

oluştugu görülmektedir¹⁰⁰. Aynı zamanda çalışmamızı oluşturan bu sicilde karşılaştığımız nâhiye isimleridir.

3.4.3. Köyler

Köy terimi, Türkçe'de meskûn yerlerin en küçüğüne verilen isimdir. Selçuklu Devleti'nin sonlarından itibaren Anadolu'da birçok yer adlarında kullanıldığı görülmektedir¹⁰¹. Tokat merkez nâhiyeye bağlı 1455 yılında 12 köy varken, bu rakam 1485'te 1'e düşmüş, diğer 11 köy Kazâbâd nâhiyesine bağlanmıştır. XVIII. yüzyıl sonlarında Tokat'a bağlı toplam 148 adet köy bulunmaktadır. Bu köylerin Tokat kazâsını oluşturan nâhiyelere dağılımı şu şekildedir:

- (1) Komanad'a bağlı 44 köy,
- (2) Kafirnî'ye bağlı 40 köy,
- (3) Tozanlu'ya bağlı 43 köy,
- (4) Dönekseabad'a bağlı 9 köy,
- (5) Yıldız'a bağlı 12 köy bulunmaktadır¹⁰².

Ancak incelediğimiz sicilde bütün köy isimlerini okuyabilmek mümkün olmamıştır. Okunabilen köy isimleri ise şunlardır:

- (1) Almus Köyü¹⁰³
- (2) Bademli Köyü¹⁰⁴
- (3) Bayram Köyü¹⁰⁵
- (4) Beskeni Köyü¹⁰⁶
- (5) Çiftlik Köyü¹⁰⁷
- (6) Çöreğibüyük Köyü¹⁰⁸
- (7) Erkilet Köyü¹⁰⁹

¹⁰⁰ Açikel Ali; Sağırılı, Abdurrahman; Osmanlı Döneminde Tokat Merkez Vakıfları-Vakfiyeler, C.1, Tokat, 2005, s. 15-18.

¹⁰¹ R.Rahmetî Arat, "Köy", İA C. VI, 1955, s. 924.

¹⁰² Açikel; Sağırılı, a.g.e., s.18.

¹⁰³ T.Ş.S. 51/4.

¹⁰⁴ T.Ş.S. 90/1.

¹⁰⁵ T.Ş.S. 33/1.

¹⁰⁶ T.Ş.S. 36/1.

¹⁰⁷ T.Ş.S. 110/2.

¹⁰⁸ T.Ş.S. 56/2.

¹⁰⁹ T.Ş.S. 117/1.

- (8) Emir Seyid Köyü¹¹⁰
- (9) Gürcü Köyü¹¹¹
- (10) Mamu Ma'dud Köyü¹¹²
- (11) Omala Köyü¹¹³
- (12) Ohtab Köyü¹¹⁴
- (13) Zebire Köyü¹¹⁵

3.4.4. Tokat kadısının davalarına baktığı diğer kazâlar

Niksar

İsminin Neocaesarea (Yeni Kayseriye)'den bozularak geldiği bilinmektedir. Malazgirt Zaferinin ardından Türk hakimiyetine girmiştir. Niksar kalesi bir Bizans eseridir. Bugünkü yapısına Selçuklu ve Osmanlılar zamanında kavuşmuştur¹¹⁶. İncelediğimiz sicilde, Niksar kazâsına dair bir kayıt bulunmaktadır. Kazâ sâkinlerinden Osman oğlu Mehmed Beşe'nin Mirmiran Kethüdâsı Hüseyin Efendi oğlu Seyyid İbrahim'den alacağını talep ettiğine dair bir belgeye rastlanmıştır¹¹⁷.

Erbaa

İlk çağlardan beri yerleşim yeri olarak bilinen Erbaa'nın eski adı Herek'tir. Malazgirt Zaferinin ardından Türk hakimiyetine girmiştir. Otlukbeli Savaşı'ndan sonra kesin olarak Osmanlı hakimiyetine girmiş, Kazâ-i Çardak adı ile Vilayet-i Rum (Rumiye-i Suğra)'a bağlı olarak Tokat kadılıklarından biri olmuştur. Arapça dört anlamına gelen Erbaa, Erek, Zığdi, Taşabat ve Sonusa adlı 4 yerleşim biriminden meydana gelmiş ve 1840 yılında Erbaa adını alarak Tokat'a bağlı bir ilçe olmuştur¹¹⁸. İncelediğimiz sicilde Erbaa sipâhilerinin orduya sevki ile ilgili bir buyruldu kaydına ve sipâhilerin orduya katılacağına dair verdikleri taahhüt kaydı dolayısıyla, Erbaa kazâsının varlığı hakkında bilgi sahibi oluyoruz¹¹⁹.

¹¹⁰ T.Ş.S. 87/2.

¹¹¹ T.Ş.S. 175/2.

¹¹² T.Ş.S. 208/1.

¹¹³ T.Ş.S. 1/1.

¹¹⁴ T.Ş.S. 49/2.

¹¹⁵ T.Ş.S. 329/2.

¹¹⁶ Reşat İzbrak; "Niksar", Türk Ansiklopedisi, Cilt XXV, Ankara, 1977, s. 275.

¹¹⁷ T.Ş.S. 101/2.

¹¹⁸ Cumhuriyetimizin 75.yılında Tokat, Tokat Valiliği, 1998, s.104.

¹¹⁹ T.Ş.S. 349-350/1-2.

Kazâbâd

Daha sonra Kazova adıyla bilinen Kazâbâd, günümüzde Tokat'ın Pazar ilçesi olarak bilinmektedir. Uzun süre Romalıların elinde, 1067'den sonra Bizans hâkimiyetinde bulunan Kazâbâd, Malazgirt Zaferi sonrası Türk hâkimiyetine geçmiştir¹²⁰. İncelediğimiz sicilde Kazâbâd ve Kazâbâd'a bağlı bazı köylerle ilgili kayıtlara rastlanılmaktadır¹²¹.

Turhal

Kuruluş tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmayan Turhal, sırasıyla Persler, Romalılar ve Bizanslıların hakimiyetinde kaldıktan sonra Malazgirt Zaferi'nin hemen ardından Emir Danişmend tarafından Türk hakimiyeti altına alınmıştır¹²². Günümüzde Tokat iline bağlı bir kazâdır. İncelediğimiz sicilde Turhal kazâsı hakkında bilgiyi, Turhal'dan orduya asker sevk edilmesi ile ilgili bir ferman kaydından öğreniyoruz¹²³.

3.5. Tokat'taki İdarî Görevliler

3.5.1. Ehl-i Örf ve askerî görevliler

Osmanlı Devleti'nde toplum yönetenler (asker) ve yönetilenler (reaya) olmak üzere iki gruptan, yönetenler de Ehl-i Şer' ve Ehl-i Örf olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Örf, Padişah iradesini yani yürütme gücünü, Şer' ise İslâm Hukukunu ifade etmektedir. Ehl-i Örf, kılıç kullananlar anlamında Ehl-i Seyf olarak da bilinmektedir¹²⁴. Taşradaki yönetici sınıf da bu gruba girmektedir.

Mutasarrıf

Osmanlı Devleti'nde idarî birimler sırasıyla Eyâlet, Sancak, Kazâ, Nâhiye ve Köy şeklinde sıralanmaktadır. Mutasarrıf, kelime anlamı olarak, bir işi istediği gibi idare eden anlamındadır¹²⁵. Osmanlı yönetim sisteminde ise, Sancak denilen birimin başında bulunan memûrun unvânı olarak kullanılmaktadır¹²⁶. Mutasarrıflar,

¹²⁰ Cumhuriyetimizin 75.yılında Tokat, s.116.

¹²¹ T.Ş.S. 36/1, 38/1, 117/1.

¹²² Şimşirgil, a.g.e., s.463.

¹²³ T.Ş.S. 195/1, 201-202-203, 205/3.

¹²⁴ Halil İnalçık, Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600), s. 94-95.

¹²⁵ Sami, a.g.e., s. 1278.

¹²⁶ Pakalın, M. Zeki; Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C. II, s. 586.

taşra yönetiminde deneyim kazânmış, doğru ile eğriyi ayırmaya muktedir, dindar ve dürüst kimseler arasından seçilirdi¹²⁷.

Mutasarrıf, Sancağın en büyük idarecisidir ve bu nedenle yetki ve sorumlulukları geniştir. Asayiş sağlamak, görev için gelen devlet memûrlarına yardımcı olmak ve kalpazanlığı önlemek görevleri arasındadır. Sınır bölgelerinde bulunan mutasarrıfların bu görevlere ek olarak yabancı devletlerle olan ilişkilerin, anlaşmalara uygun olarak yürütülmesinden de sorumludurlar¹²⁸. Bunların dışında diğer bir görevleri ise sefer yapılacağı zaman askerleri ile birlikte istenilen yerde hazır bulunmak zorundaydılar¹²⁹. İncelediğimiz sicilde bu konu ile ilgili fermân ve buyruklara rastlanmaktadır. Osmanlıların Rusya'ya yapacağı Özi seferi için Tokat Mutasarrıfının, Tokat ve çevresinde bulunan Yeniçeri, Cebeci ve Topçu erleri ile Cihad-ı Hümayun'a katılmakla görevli olanların toplanarak Osmanlı ordusuna katılmalarının sağlanması emredilmiştir¹³⁰.

Mütesellim

Kelime anlamı olarak, teslim olunan şeyi kabul eden kişi¹³¹ anlamına gelen mütesellim, Osmanlı'da vali ve mutasarrıfların uhdelerinde bulunan sancak ve kazâların idaresine memûr edilen kişi demektir¹³². Bir merkeze mütesellim tayini iki şekilde yapılabilirdi; birincisi, geçici bir görevle başka bir yere gittiklerinde yerlerine bıraktıkları "Kaimmakâm" denilen kimseler, diğeri ise sancaklara sürekli olarak atanan kimselerdir¹³³. Mütesellimlerin azil ve tayini Reis'ül-Küttâb vasıtasıyla gerçekleşirdi. Vali veya mutasarrıf, arz yazarak merkezden talepte bulunur, Padişahın onayıyla da, buyruldu ilgili sancağın kadısına bildirildi¹³⁴.

XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mütesellimlerin durumunda bazı değişiklikler meydana gelmiştir. 1627'den itibaren pek çok Sancak, bey ve paşalara

¹²⁷ Çadırcı, a.g.e., s. 12.

¹²⁸ Kunt, Metin; Sancaktan Eyalete, 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl idaresi, İstanbul, 1978, s. 25.

¹²⁹ Halaçoğlu, Yusuf; XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, Ankara, 1998, s. 84.

¹³⁰ T.Ş.S. Belge 300/167, 332/195, 336/199, 343/205.

¹³¹ Sami, a.g.e., s. 1277.

¹³² Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı, Ankara, 1988, s. 321

¹³³ Çadırcı, a.g.e., s. 23-25.

¹³⁴ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 246.

“arpalık” olarak verilmeye başlanmıştır. Ancak bey ve paşalar verilen arpılığı mansıplarına uygun görmüyorsa, göreve kendileri gitmemiş, ya adamlarından birini oraya göndermiş ya da o vilayette uygun gördüğü birini mütesellim olarak atamışlardır. Bu kişiler, buldukları sancağın idarî ve mali işlerini yürüttükten sonra sancağın gelirlerinden bir miktarını mutasarrıfa gönderip kalanını kendileri almışlardır¹³⁵.

Sancağa atanan mütesellim, merkezin ve mutasarrıfın emrettiği idarî, mali, askeri ve sosyal alanda görevlerini yerine getirmek durumunda ve çıkan problemleri de çözmekle yükümlü idi. Yani mütesellimlerin görevleri, mutasarrıfların görevleri ile aynıydı¹³⁶. İncelediğimiz sicilde, merkezden Said Bekir adlı kişinin mütesellim olarak tayin edildiğine dair fermân kaydı yer almaktadır¹³⁷.

Yeniçeri Serdarı

Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyıla kadar, şehirlerin asayiş ve düzeninden “subaşı” adı verilen görevliler sorumluydu. Ancak 1558 yılında, Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu Bayezid'in isyan hareketine subaşılar da katılmış, bu nedenle halkın emniyet ve düzenini sağlamak için Anadolu'nun her tarafına yeniçeriler gönderilmiştir. Bunlar Anadolu'da garnizonlar kurmuşlar ve ticaret, esnafılık, çiftçilik gibi değişik mesleklerle uğraşmışlardır. Bunların yanı sıra Yeniçerilerin süvari kısmını oluşturan ve “Altı Bölük Halkı” denilen bir grup daha ortaya çıkmıştır. Yeniçerilerin işlerine bakan kişiye “Yeniçeri Serdarı”, Altı Bölük Halkının işlerine bakan kişiye de “Kethüdâ Yeri” adı verilmiştir. Ancak bundan sonra şehir yönetiminde yeni iki otorite ortaya çıkmış ve her şeye karışmaları nedeniyle de eski düzen bozulmuştur. Yeniçeri Serdarı Yeniçeri ocağı içinden seçilir ve Yeniçeri Ağasının mektûbu ile tayin edilirdi¹³⁸. İncelediğimiz sicilde bu tayinlere dair bilgilere ulaşmak mümkündür. Sicilde Serdâr tayini mektup olarak geçmekle birlikte fermân kayıtlarına da rastlanmaktadır. Hicri 1186 yılının Ramazan ayında Tokat, Kazâbâd ve Turhal kazâlarına Kırkbeş bölük Haseki Mustafa Ağa¹³⁹, Hicri 1186 yılının Safer

¹³⁵ Çadırcı, a.g.e., s. 23-25.

¹³⁶ Halaçoğlu, a.g.e., s. 84.

¹³⁷ T.Ş.S. Belge 309/173.

¹³⁸ Çadırcı, a.g.e., s. 11.

¹³⁹ T.Ş.S. 388/235.

ayında yine Tokat kazâsına Ömerağazade Otuzaltı bölük Hacı Mehmed Ağa, Serdâr olarak tayin edilmiştir¹⁴⁰.

Şehir Kethüdâsı

Şehirlerde yaşayan halkın, merkez ve yerel idare ile olan ilişkilerini düzenleyen, devlete karşı halkı temsil eden görevliye “şehir kethüdâsı” denirdi. Her mahallenin başında bir kethüdâ bulunurdu ve bunlar şehir kethüdâsına tâbi’ idi. Başlıca görevleri, şehre gelen kamu görevlilerini, sefere çıkan veya eşkiyâları izleyen askeri birlikleri ağırlamak, konaklamalarını sağlamak ve vergilerin halka adil bir şekilde dağıtımını yapmaktır. Şehir kethüdâlarına “Şehir Emini” de denilmektedir¹⁴¹. Şehrin ileri gelenleri ve halk, uygun gördüğü kişiyi Sancak Bey’ine teklif eder¹⁴², Sancak Beyi de bu kişiyi merkeze arz ederdi. Genellikle halkın uygun gördüğü kişi uygun bulunarak berât-ı hümayun gönderilirdi¹⁴³. İncelediğimiz sicilde, Hicri 1186 yılının Şevval ayında, ihtiyar heyeti tarafından Abdurrahman oğlu Ahmed Efendi’nin kethüdâ tayini yapıldığına dair bir hüccet kaydına rastlanmaktadır¹⁴⁴.

3.5.2. Ehl-i Şer’ ve ulemâ mensupları

Osmanlı hukukunu oluşturan iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan ilki islam hukuku olan “şer’” veya “ahkâm-ı şer’iyye”, diğeri de Osmanlı hükümdarlarının koyduğu yasalar olan “örf”, “kanun” veya “kavânin-i örfiyye” denilen hukuk kurallarıdır¹⁴⁵. Osmanlı Devleti’nde İslâm hukuku önemli bir rol oynamakla beraber, İslâm hukukunun ana kaynaklarından olan “içtihat” yolu çoktan kapanmıştı. Bu nedenle Osmanlı’da içtihat yerine “taklit” yoluna gidilmiş, “fetva” önemli bir rol oynamıştır¹⁴⁶. Ancak fetva makâmı özellikle kamu işlerinde yeterli olmamış, Padişah tarafından verilen hükümler bazen şeriata uygun görünmese bile, sivil otoritenin devamı ve Müslümanların hayrı gözetilerek uygulanmıştır¹⁴⁷.

¹⁴⁰ T.Ş.S. 524/305.

¹⁴¹ Pakalın,, a.g.e., C.III, s. 317.

¹⁴² T.Ş.S. 74/2.

¹⁴³ Çadırcı, a.g.e., s. 41-42.

¹⁴⁴ T.Ş.S 183/74.

¹⁴⁵ Aydın, M. Akif; “Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi”, Türkler, C. 10, Ankara, 2002, s.15.

¹⁴⁶ Mumcu, Ahmet; Üçok, Coşkun vd.; Türk Hukuk Tarihi, Ankara 2002, s. 162.

¹⁴⁷ İnalçık, Halil; Osmanlı’da Devlet, Hukuk, Adalet, İstanbul 2005, s. 41.

Kadı

Kelime anlamı olarak, îfa ve icra eden, eda eden¹⁴⁸ anlamına gelen Kadı, Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi'nin ilk tayin ettiği iki memûrdan birisidir. Kadılara “hâkim” veya “hâkimü’ş-şer” de denilir¹⁴⁹. Kadılar, Osmanlı Devleti'nde şer'î ve hukukî hükümleri uygulayan ve devletten gelen emirleri yerine getiren bir fonksiyona sahiptir. Bu nedenle sadece hukukî değil, aynı zamanda idarî bir memûr olarak da görülmektedir. Osmanlı'da şer'î ve hukukî bütün meseleler, şer'î mahkemelerde, Hanefî fihkına göre çözümlenirdi¹⁵⁰.

Kadı kasabada oturur, bölgedeki çeşitli yerlere nâiblerini gönderir ve orada nâhiye mahkemelerini açardı. Şeriat ve kanunu uygulayan bir hâkim olmakla beraber devletin emirlerinin yerine getirilmesini gözetlemekle de görevliydi. Bu niteliğiyle malî işler denetçisiydi ve yöneticilerin yasa dışı faaliyetlerini derhal hükümete bildirme yetkisine sahipti¹⁵¹.

Osmanlı'da Kadı, İslâm devletleri içinde özgün bir konuma sahip olan adlî ve mülkî bir görevlidir. İslâm devletlerinde kendisi gibi görev yapmış olan meslektaşlarına göre çok daha geniş yetkilere sahipti¹⁵². Köy ve nâhiye dışındaki diğer idarî birimler aynı zamanda birer yargı merkezleriydi. Adlî teşkilâtın temel taşı olan kadılar, hukukî unvânlarının yanı sıra buldukları bölgenin aynı zamanda belediye başkanı, emniyet amiri, bazen mülkî amiri ve halkın her konuda başvuracağı sosyal güvenlik makâmı konumunda da bulunuyorlardı¹⁵³. Bugünkü gibi vekâletnameler, alım ve satım işlerinin tanzimi de bunlara aitti. Devletin mahallî herhangi bir iş hakkında gönderdiği fermânların infaz ve tatbiki de Kadı vasıtasıyla olurdu¹⁵⁴. Özetlemek gerekirse; şer'î hükümleri uygulama, Hanefî mezhebinin tartışmalı görüşlerini araştırma ve en güvenilir olanını uygulama, şer'î kararları (Şeri'yye sicillerini) yazma, velisi veya vasisi olmayanları evlendirme, nikâh kıyma,

¹⁴⁸ Sami, a.g.e., s. 1030.

¹⁴⁹ Akgündüz, Ahmet; “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki; Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri”, Türkler, Cilt 10, Ankara, 2002, s. 54.

¹⁵⁰ Halaçoğlu, a.g.e., s.124.

¹⁵¹ İnalçık, Halil; Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600), s. 122.

¹⁵² Ortaylı, İlber; “Osmanlı Devletinde Kadı”, DİA, C. 24, İstanbul, 2001, s. 69

¹⁵³ Akgündüz, a.g.m., s. 55.

¹⁵⁴ Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, Ankara, 1988, s. 83.

vâsi' veya vekil tayini yapma ya da azletme, muhasebeleriyle birlikte vakıfları kontrol etme ve vasiyetleri tenfiz etme, Kadıların görevleridir¹⁵⁵.

Osmanlıda, vilayet, sancak ve kazâ olarak ayrılan idarî teşkilât sistemi içinde kazâ veya kadılıklar, devlet idaresinin esas temelini teşkil etmektedir. Kadılıklar sancak ve eyâlet olmak üzere iki sınıf, kazâ kadılıkları da Rumeli, Anadolu ve Mısır'daki kazâların kadılıkları olmak üzere üç sınıftı. Rumeli'de kadılık edenler, Rumeli Kazâskeri Defteri'nde, Anadolu kazâlarında kadılık edenler ise Anadolu Kadılığı Defteri'nde kayıtlı idiler. Medreseden icazet alarak mülâzım olduktan sonra müderris veya kadı yolu seçilebilirdi. Müderris olanlar daha sonra isterlerse kadılığa geçebilirlerdi. Bu şekilde kadılıklar derecelerine göre, nâhiye, kazâ, sancak, eyâlet ve taht kadılıkları olarak ayrılmakla birlikte hizmet süreleri de derecelerine göre değişiyordu¹⁵⁶. Bunun dışında, Kadı'nın mesleki eğitimi açısından en önemli olay Sahn-ı Seman diye bilinen Fatih Medresesi'nin kurulmasıdır. Burası XVI. yüzyılda Süleymâniye Medresesi kurulana kadar, kadılık mesleğine girecek olanların tahsil görüp icazet aldıkları yer olmuştur. Böylece Anadolu ve Rumeli'de "kenar medrese" diye bilinen taşra medreselerinden icâzet alanların başvuru ve adaylığının kabul görmeyeceği karara bağlanmıştır¹⁵⁷.

İlmiye sınıfına mensup kişilerin tayini veya azli, yer değiştirme ve diğer özlük işlerini takip eden kurum merkezde bulunan "Kadıaskerlik" makâmıdır. Rumeli ve Anadolu'da olmak üzere mevcut olan iki büyük Kadı aynı zamanda Divân-ı Hümayûn üyesidir. Medreseyi bitirdikten sonra müderris, kadı, müftü olacak kişilerin veya bu görevler arasında yer değiştireceklerin işlemleri onlar tarafından yapılırdı. Bir kadının nereye ve ne kadar süre ile tayin edileceği kadıasker tarafından düzenlenir ve "rûznâme" denilen deftere kaydedilirdi¹⁵⁸. XIV. yüzyıldan XVI. yüzyıl ortalarına kadar bütün kadıların tayinleri Rumeli ve Anadolu Kazaskerlerinin arzlarıyla yapılırdı. Ancak mevleviyet gibi büyük kadıların tayini Sadrazamın arzıyla gerçekleşirdi¹⁵⁹. Belli bir süreliğine atanan kadının süresi dolduğunda ya başka bir

¹⁵⁵ Akgündüz, a.g.m., s. 55.

¹⁵⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 87-90.

¹⁵⁷ Ortaylı, a.g.m., s. 70.

¹⁵⁸ Ergenç, Özer; XVI. yy.da Ankara ve Konya, Ankara 1995, s. 81.

¹⁵⁹ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 87.

kazâya nakledilir ya da İstanbul'da mülâzemet gelirdi¹⁶⁰. Kazâ kadılığının süresi 20 ay olup, bu müddeti doldurduktan sonra mâzul olarak yerine sıradaki kişi tayin edilirdi¹⁶¹. İncelediğimiz sicille birlikte defterin varlığı zaten kadının da olduğunun delilidir.

Nâib

Vekil¹⁶² anlamına gelen nâib, kadı adına çeşitli hizmetleri yapan görevlilere verilen addır¹⁶³. Osmanlıda fethedilen yerlere hukuku temsilen kadı veya nâib atanması bir fetih geleneğidir. Nâibler, medrese eğitimi görmüş ve fıkıh alanında ihtilafları çözebilecek seviyeye gelmiş, ilmiye sınıfına mensup kişilerdir. Kadı'nın yardımcısı olan nâib, kadı tarafından belirlenir, Anadolu veya Rumeli Kazaskeri tarafından onaylanırdı¹⁶⁴.

Nâibler, genelde süresiz olarak tayin edilirdi. Belli sürelerle görev yeri değişmekle birlikte 25–30 yıl aynı yerde görev yapan nâibler de bulunmaktadır. Kadı nâibi görevden alamazdı ve kadının vefatıyla nâibin görevi sona ermezdi. Ancak yetersizlikleri ve bilgisizlikleri görülürse, herhangi bir yolsuzluğa karışır veya ehl-i örf ile işbirliği yaptığı tespit edilirse azledilirlerdi¹⁶⁵.

Nâibin bir veya birkaç tane olması, tayin edildiği yerin büyük veya küçük olmasına, muamelâtının geniş olup olmamasına bağlıdır¹⁶⁶. Kadılarda olduğu gibi nâiblerin tayininde de oldukça dikkatli davranılır, bir kadıda bulunması gereken dürüstlük, ahlâk, bilgi ve faziletler nâibde de aranırdı¹⁶⁷. Görevlerinin çeşidine göre Kazâ nâibleri, Mevâli nâibleri ve Arpalık nâibleri olmak üzere üçe ayrılır.

(1) Kazâ Nâibleri: Kadıya bağlı nâhiyelerde, Kadı adına Nâib adıyla şer'î işleri yürüten kişilerdir.

¹⁶⁰ Ergenç, a.g.e., s. 82.

¹⁶¹ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 94.

¹⁶² Sami, a.g.e., s. 1453.

¹⁶³ Pakalın, a.g.e., C.II. s. 644.

¹⁶⁴ İpşirli, Mehmet; "Nâib", DİA., C. 32, İstanbul, 2006, s. 312.

¹⁶⁵ İpşirli, a.g.m., s. 312.

¹⁶⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 117.

¹⁶⁷ Halaçoğlu, a.g.e., s. 128.

(2) Mevâli Nâibleri: Mevali denilen büyük kadıların yerine gönderilen ya da sadece esnafı kontrol etmek amacıyla görevlendirilen kişilerdir.

(3) Arpalık Nâibleri: Şeyhülislâm, Kazasker ve Mevali denilen görevlilerin azlinden onlara bağlanan arpalığın mali işlerini yürüten kişilerdir¹⁶⁸.

İncelediğimiz sicilde nâibler ile ilgili herhangi bir kayda rastlanılmamıştır.

Şuhûdu'l-Hâl

Kadıların bir diğer yardımcısı, mahkemede yargılama esnasında hazır bulunan ve bir nevi bilirkişi sıfatında katılan şuhudü'l-hâl denilen şahitlerdir. Şuhudü'l-hâl denilen grup, o bölgenin ileri gelenlerinden, doğrulukları ve dürüstlükleri ile tanınan, halkın güvendiği kimselerden oluşuyordu. Davalarda verilen kararlarda veya tutanaklar yazılırken hazır bulunan kişilerin tamamının veya birkaçının ismi yazılıyordu¹⁶⁹. Şuhudü'l-hâl bazen birkaç kişiden oluşur bazen de sayıları 20 veya daha fazla olabilirdi¹⁷⁰.

Kadılar her ne kadar şer'î ve örfî hukuku iyi biliyor olsalar da, o yöreye ait mahallî örf ve adetlere yabancı olmaları nedeniyle tereddüt ettikleri hususlar olmaktaydı. Bu nedenle mahkemede Şuhudü'l-hâl denilen şahitlerin bulunması hem kadının işini kolaylaştırıyor, hem de davâlı ve davâcıya güven veriyordu. Bununla birlikte kadılar tereddüt ettikleri hususlarda kazâ müftüsünden veya şeyhülislamdan fetva isteyebilirlerdi¹⁷¹.

¹⁶⁸ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 119.

¹⁶⁹ Çadırcı, a.g.e., s. 90.

¹⁷⁰ T.Ş.S. 98/2, 160/1, 164/1-2, 169/1, 174/2, 180/1, 181/1.

¹⁷¹ Ünal, Mehmet Ali; Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Isparta, 1997, s. 239.

4. TOKAT'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE MÜESSESELERİ

İncelediğimiz H.1186-1189/M.1772-1776 tarihli ve 1 numaralı Tokat Şer'iyye Sicilinde sosyal ve iktisadî yapıyı ortaya koyacak aile hayatı, asayiş olayları, müslim-gayrimüslim ilişkileri ve vakıflar ile ilgili çok az belge bulunmaktadır. Bu nedenle eldeki verilerle sosyal ve iktisadî yapı hakkında verilecek bilgi kısıtlı kalmaktadır.

4.1. İktisadî Yapı

Malazgirt Zaferiyle birlikte Türklerin Anadolu'ya geçmesinin ardından Emir Danişmend, Tokat ve civarını Türk-İslâm kültürüne göre imar etmiştir. Bu dönemden itibaren Tokat, hem Selçuklu hem de Osmanlı döneminde ulaşım ve ticaret alanında önemli bir kavşak konumuna gelmiştir¹⁷². Ticaret amacıyla seyahat eden ve gezip gördüğü yerleri bu bakış açısıyla değerlendiren ünlü seyyah Tavernier, Tokat'ın bu anlamda önemini bize şu cümlelerle aktarmaktadır: "*Tokat'ın en dikkate değer yanı, doğunun büyük transit merkezlerinden olmasıdır. İran'dan ve Diyarbakır, Bağdat, İstanbul, İzmir, Sinop vs. yerlerden hiç ardı arkası kesilmeden akan kervânlar buradan geçerler. İran'dan gelen kervânın, İstanbul ile İzmir yönüne gidecek kollarının birbirinden ayrıldığı yer burasıdır*"¹⁷³.

Her Osmanlı şehrinin demografik, ticarî ve iktisadî durumuna göre esnafın farklı gelişme ve değişmeler gösterdiği bilinmektedir. Bu farklı gelişme ve değişme içinde Anadolu'da önemli bir kavşak noktasında yer alan Tokat'ta, XV. yüzyılda esnaf çok çeşitlilik göstermektedir. Örneğin 1455 tarihinde Tokat'ta toplam 1580 kişinin çeşitli sanat ve meslek dallarıyla uğraştığı görülmektedir. Bu sayı 2 numaralı tahrir defterine kayıtlı nüfusun %51'ini teşkil etmektedir. 1580 kişiden 913'ü yani yaklaşık %58'i müslim, 667'si yani %42'si gayrimüslimdir. Ancak daha sonraki yıllarda bu rakamların azaldığı görülmekte, buna neden olarak da Osmanlı-Akkoyunlu mücadelelerinin bu bölgede yaptığı tahribat olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte XVIII. yüzyıl ortalarında Tokat basması ve ince pamuklu kumaş olan meşhur

¹⁷² Nazif Öztürk, "Selçuklu-Osmanlı Dönemi Ulaşım Sisteminde ve Ticaretinde Tokat'ın Yeri", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu (2-6 Temmuz 1986), Ankara 1986, s.72

¹⁷³ Mehmet Genç, "17.-19. yüzyıllarda Sanayi ve Ticaret Merkezi Olarak Tokat", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu(2-6 Temmuz 1986), Ankara 1986, s.146

bogasi'sinin Kırım'a sevk edildiği, kuzey stepleri halkı tarafından hem ucuzluğu hem kalitesi bakımından çok tutulduğu bilinmektedir¹⁷⁴.

Tokat'ta gelişen sanayi dalları, ipeğin işlenmesi, deri imalatı, bakır işletmeciliği ve şöhreti Tokat sınırları dışına yayılmış olan pamuk işletmeciliği ve basma imalatıdır. Bölgede üretilen ipeğin tamamı burada kullanılmakla beraber İran'dan gelen ham ipek de işlenip iplik haline getirildikten sonra bir kısmı dokuma sanayiinde kullanılır bir kısmı da ihrâç edilirdi. Deri imalatında sarı ve mavi sahtiyanlarıyla meşhur olan bu bölge, Anadolu'nun tanınmış imalâthânelerinden sağladıkları mamullerle bu sahtiyanları karıştırarak üretim yapmışlardır. Bu ürünler de yine Tokatlı tüccarlar tarafından pazarlanmıştır. Sayısız ev ve mutfak eşyası imalatında ve silah yapımında kullanılan bakır Osmanlı ekonomisi ve ticaretinde büyük yer tutmuştur. Orta Karadeniz'de zengin bakır yataklarına sahip olan Küre'den çıkarılan bakır, Gerede, Çankırı, Kastamonu, Çorum, Amasya ve Tokat atölyelerinde işlenmiştir. XVIII. yüzyıl sonlarından itibaren de savaş gemilerini kaplamak üzere levha imalatında kullanılan bakır, ekonomide her zaman canlılığını korumuştur. Tokat'ta pamuk ekimi 16. yüzyıl ortalarından başlamakla beraber basma imalatının tarihi daha eskilere dayanmaktadır. Kırmızı pamuklu bezlere resim damgalanması, pamuk dokumacılığının yanı sıra boyacılığın ve basma imalatının da gelişmesine neden olmuştur. Bu şekilde üretilen ürünler arasında özellikle sofralar ve yazmalar Anadolu'da popülerlik kazanmıştır¹⁷⁵.

Tokat'ta esnaf dalları arasında en gelişmiş olanı şüphesiz dokumacılıktır. Erzurum ve Amasya üzerinden gelen ipekler Tokat esnafı tarafından dokuma tezgâhlarında işlenmiştir. Burada dokumacılık 1690 yılından XVIII. yüzyılın son çeyreğine kadar olağanüstü bir yükseliş göstermiştir. 1708'de pamuklu imalatı 390.000 topa ulaşmıştır. Basma üretimi ise 1730 ile 1750 arasında %100 artış göstermiştir. Üretilen bu ürünler özellikle Kırım'a ihrâç edilmekteydi. Ancak 1768-1774 Rus Savaşı ve Kırım'da çıkan kargaşalar ticaret ve sanayiye darbe vurmuştur.

¹⁷⁴ Şahin, İlhan; Emecen, Feridun; "XV. Asrın İkinci Yarısında Tokat Esnafı", Osmanlı Araştırmaları, C.VII-VIII, İstanbul, 1988, s. 292-298.

¹⁷⁵ Genç, a.g.m., s. 149-168

Bu nedenle basma imalatı 1750 yılındaki orana göre %25 düşüş yaşamıştır ve 1830'a kadar sürekli gerileme kaydeder¹⁷⁶.

18.yy.da Tokat'ta bulunan zanaat ve meslek kolları şunlardır: Attarlar, Urgancılar, Saraçlar, Manavlar, Mutaflar, Terziler, Berberler, Bezzazlar, Arpacılar, Eskiciler, Nalbantlar, Kalaycılar, Kundakçılar, Kireççiler, Dabaklar, Boyacılar, Cilacılar, Ekmekçiler, Basmacılar, Peştemalcılar, Takyeciler, Kasaplar, Kalpakçılar, Demirciler, Kazancılar, Keresteciler, Çıkrıkçılar, Setenciler, Çömlekçiler, Hallaçlar, Penbeciler, Kadayıfçılar, Kuyumcular, Şerbetçiler, Semerciler, Gönciler, Hurdacılar, Şıracılar, Hamamcılar, Taşçılar¹⁷⁷.

Maalesef incelediğimiz şer'iyye sicilinde bu sanayi dalları ile ilgili karşılaşılan tek belge, Eskiciler Hirfeti Şeyhi olan Abdullatif oğlu Mustafa'nın Şeyhlikten feragât ettiğine dair kayıttır¹⁷⁸. Belgelerde, iktisadi yapı ile alakalı hususlar hakkında yalnızca birkaç vergi kaydı bulunmaktadır. Belgelerde ihrâç edilen tütün vergisi ile ilgili bir tane kayda rastlanmıştır¹⁷⁹. Diğer belgeler vergilerin toplanılması için gönderilen fermân kayıtlarıdır. Osmanlı Devleti'nde olağan dışı ve düzensiz vergiler "avâriz-ı divâniye" "tekâlif-i örfiyye" ve kısaca "avâriz" adı altında toplanmıştır. Bunlar doğrudan hükümdârın emri ile halkın ödemek zorunda olduğu vergi türüdür¹⁸⁰. İncelediğimiz sicilde bu türde 6 adet fermân kaydına rastlanmıştır. Örneğin, 13,5 hâneye düşen avâriz bedeli 172 guruş 5 pare olarak hesaplanmış, hâne başına düşen miktar 12 guruş 30 pare olarak belirlenmiştir¹⁸¹. Aynı şekilde 5 adet daha fermân kaydı bulunmaktadır¹⁸². Vergi ile alakalı rastlanılan bir diğer fermân kaydı da ağnâm vergisidir. Osmanlı resmi kayıtlarında "resm-i ganem" veya "âdet-i ağnâm" olarak geçer. Küçükbaş hayvanlardan alınan bu vergi Fatih Kanunnamesine göre üç koyundan bir akçe iken daha sonra iki koyundan bir akçe şeklinde tespit edilmişti¹⁸³. İncelediğimiz sicilde ağnâm vergisi ile ilgili Tokat voyvodası Abdullah

¹⁷⁶ Yücekaya, Hüsni; Şer'iyye Sicillerine Göre: XIX.yy.da Amasya, Kayseri, Tokat, Trabzon Şehirlerinde Dokumacılık, G.Ü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2012, s. 231-232.

¹⁷⁷ Kopruman, Kazım Yaşar; "Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi'nde Tokat Şehri'ne Dair, Verilen Bilgilerin Değerlendirilmesi", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu (2-6 Temmuz), Ankara, 1986, s. 666.

¹⁷⁸ T.Ş.S. 193/1.

¹⁷⁹ T.Ş.S. 7/1.

¹⁸⁰ Barkan, Ömer Lütfü; "Avarız", İ.A, C. 2, s. 13.

¹⁸¹ T.Ş.S. 294/1.

¹⁸² T.Ş.S. 295/1-2-3, 296/1, 297/1.

¹⁸³ Emecen, Feridun; "Ağnam Resmi", DİA, C.I, s. 478.

Ağa'ya, Tokat, Çorum ve civarına adamlar göndererek ağnâm vergilerini toplatması emredilen iki adet fermân kaydına rastlanmıştır¹⁸⁴.

4.2. Sosyal Statü

Osmanlı toplumu, çok çeşitli etnik unsurlardan meydana gelmekle birlikte, vergi yükümlülüğü bakımından “askerî” ve “reaya” olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Askerî adı altında toplanan grup vergilerden muaf tutulan idarecilerden, reaya denilen grup ise vergi yükümlülüğü taşıyan şehirliler, köylüler ve göçebe yaşayan aşiretlerden oluşmaktadır. Osmanlı toplumundaki bu tabakalaşma halkın tâbi olduğu görevlere göre belirlenmiştir. Birbirlerinden kesin sınırlarla ayrılmış değıllerdir. Bütün kanun ve nizâmlar bunların hukukî yapısına uygun düzenlenmiştir¹⁸⁵. Askerî ve reaya adı altında yapılan bu ayırımın yanı sıra halk, kendi arasında da sosyal statüsünü ortaya koyan unvânlar kullanmaktadır.

İncelediğimiz 1772-1774 yıllarını kapsayan 1 Numaralı Tokat Şer'iyye Siciline göre Tokat'ta yaşayanların toplum içindeki statülerini belirleyici unvânlar oldukça sık geçmektedir. En sık rastlanan unvân, erkek isimlerinin sonunda kullanılan "Efendi" unvânıdır¹⁸⁶. “Efendi” yüceltme unvânı olmakla birlikte Osmanlılarda okumuşlara, din erbabına veya medrese çıkışlı ulemâyâ mahsustur. Bu unvânı taşıyan kişiler, toplumu eğitmek ve aydınlatmakla yükümlüdürler¹⁸⁷. İsimlerin sonunda sık kullanılan bir diğer unvân da "Ağa"dır¹⁸⁸. "Ağa" unvânı daha çok kişilerin buldukları bölgenin ileri gelenlerinden olduğunu belirtir. Bunların dışında Çelebi¹⁸⁹ de isim sonunda kullanılan unvânlar arasındadır. “Çelebi” unvânı soyluluk, değerlilik anlamı taşımakla beraber, tarikât şeyhleri, kadı, müderris, imam gibi dinî erkânın, büyük tüccarların ve babalarının sosyal statülerini devam ettiren oğullarının unvânı olarak kullanılmıştır¹⁹⁰.

¹⁸⁴ T.Ş.S 290/2, 318/1.

¹⁸⁵ Halaçoğlu, a.g.e., s. 101.

¹⁸⁶ T.Ş.S. 13/2, 16/3, 25/1, 26/1-2, 27/1.

¹⁸⁷ Ergenç, a.g.e., s.182.

¹⁸⁸ T.Ş.S. 7/1, 8/2.

¹⁸⁹ T.Ş.S. 72/3.

¹⁹⁰ Ergenç, a.g.e., s. 197.

Müslüman isimlerinin başında çok sık rastlanan iki unvân "es-Seyyid" ve "el-Hac" unvânlarıdır. Sicildeki belgelerde isimlerin başında "Hacı" olarak kullanılan bu unvân kişinin Hac vazifesini yerine getirdiğini belirtir. "Seyyid" unvânı ise kişinin Peygamber soyundan geldiğini belirtmekle birlikte, efendi, ağa gibi ileri gelenlerden biri için de kullanılmaktadır¹⁹¹. Bazen kişilerin mesleklerini ifade eden tabirler de isim başlarında kullanılmaktadır. Sicilde buna örnek olarak, Seyis¹⁹², Müderris¹⁹³, Hattat¹⁹⁴, Çoban¹⁹⁵ Kethüdâ¹⁹⁶, Defterdâr¹⁹⁷ gibi mesleki unvânlara rastlanmıştır. Ayrıca dinî unvân olarak Monla¹⁹⁸ ve Hâfız¹⁹⁹ terimleri ile de karşılaşılmaktadır.

İncelediğimiz sicilde Yazıcıoğlu,²⁰⁰ Koyuncuzade²⁰¹, Meyhâneciöğlu²⁰² gibi lâkaplara, Dârendeli²⁰³ örneğinde olduğu gibi kişinin nereli olduğunu belirten ifadelerle de rastlanılmaktadır.

4.3. Müslim-Gayrimüslim İlişkileri

Osmanlı topraklarında Türk, Arap, Bosnalı, Arnavut gibi farklı etnik kökenli müslümanlarla birlikte, yine farklı etnik kökenli müslüman olmayan unsurlar barış içinde yaşamış, hatta batıda bu dönem için "Osmanlı Barışı" deyimini kullanılmıştır²⁰⁴.

Osmanlı Devleti'nde toplum, etnik olarak çok çeşitli unsurlardan oluşmakla birlikte ırk ayrımına gidilmeyerek, sadece inanç bakımından müslim-gayrimüslim şeklinde şekillenmiştir. Gayrimüslimler, Müslümanlar gibi devletin güvencesinde olup, ehl-i kitap olanlar "zımmî" adı altında kendi din ve kültürlerini huzur içinde yaşama imkânı bulmuşlardır. Osmanlı'da "zımmî" hukuki terim olarak, İslâm Devleti'nin, İslâm'ın üstünlüğünü kabul etmek şartıyla, diğer ilahî dinlerin

¹⁹¹ Develioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara, 2005, s. 948.

¹⁹² T.Ş.S. 60/4.

¹⁹³ T.Ş.S. 61/1.

¹⁹⁴ T.Ş.S. 162/1.

¹⁹⁵ T.Ş.S. 257/3.

¹⁹⁶ T.Ş.S. 164/2.

¹⁹⁷ T.Ş.S. 322/1.

¹⁹⁸ T.Ş.S. 11/2, 12/2, 25/1.

¹⁹⁹ T.Ş.S. 68/2, 263/1, 276/2.

²⁰⁰ T.Ş.S. 38/3.

²⁰¹ T.Ş.S. 242/1.

²⁰² T.Ş.S. 255/1.

²⁰³ T.Ş.S. 244/1, 285/1.

²⁰⁴ Ercan, Yavuz; "Osmanlı Devleti'nde Müslüman Olmayan Topluluklar", Osmanlı, C. IV, Ankara, 1999, s. 197.

mensuplarına bahsettiği dostluk ve onların can, mal ve namuslarını korumayı taahhüt eden bir sözleşmeyi ifade eder²⁰⁵.

Osmanlı'da tahrirlerde genellikle din faktörü esas alınmıştır. Bu nedenle Müslümanların hangi etnik unsurlardan meydana geldiği tespit edilememektedir. Ancak zımmî zümrelerin tahririnde, mensubu olduğu din ile birlikte etnik unsur da belirtilmiştir. Bu nedenle Tokat'ta yaşayan zımmî kesimin dini ile beraber milliyetini de tespit etmek mümkün olmuştur²⁰⁶. XVIII. yüzyıl başlarında meşhur Fransız seyyahı Tournefort, 1701'de Tokat'a gelmiş ve burada 20.000 Türk, 4000 Ermeni, 300 kadar da Rum ailenin yaşadığını ve şehirde 12 câmi', 7 kilise bulunduğunu kaydetmiştir²⁰⁷.

Osmanlı topraklarının büyük çoğunluğunda olduğu gibi, Tokat'ta da müslim ve gayrimüslimler birlikte asırlar boyu yaşamışlar, hukukî, sosyal ve ekonomik alanda ilişki içerisine girmişlerdir. İncelediğimiz sicildeki belgelerde, bir yerde yaşayan-oturan anlamında, Müslümanlar için "sâkin", gayrimüslimler için ise "mütemekkin" tabiri kullanılmıştır. Hemen hemen bütün mahallelerde müslümanlar ve gayrimüslimler birlikte yaşamışlardır. Müslüman mahalleleri olarak bilinen Dıraz-ı Gebran Mahallesi²⁰⁸, Hoca İbrahim Mahallesi²⁰⁹, Yar Ahmed Mahallesi²¹⁰, Sofikar Müslim Mahallesi²¹¹, Cedîd Mahallesi²¹², Kâbe-i Mescid Mahallesi²¹³, Soğukpınar-ı Müslim Mahallesi²¹⁴, Mince Mahallesi²¹⁵, Zilli Hacı Mahallesi²¹⁶, Çilehâne Mahallesi²¹⁷, Soğukpınar Mahallesi²¹⁸, Hoca Ahmed Mahallesi²¹⁹, Horuş

²⁰⁵ Soykan, T.Tankut; Osmanlı İmparatorluğunda Gayrimüslimler, İstanbul, 2000, s. 68.

²⁰⁶ Özdemir, Rıfat; "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, Ankara, 1986, s.101.

²⁰⁷ Gökbilgin, Tayyip; "Tokat", İA., C.12/1, s. 409.

²⁰⁸ T.Ş.S. 7/3, 51/2, 172/1, 255/1, 276/1, 277/3, 312/1, 367/1.

²⁰⁹ T.Ş.S. 10/2, 259/4.

²¹⁰ T.Ş.S. 12/3, 101/1, 114/3, 360/2.

²¹¹ T.Ş.S. 18/1.

²¹² T.Ş.S. 19/1, 174/1.

²¹³ T.Ş.S. 21/1, 257/2, 271/2.

²¹⁴ T.Ş.S. 38/2, 273/1, 287/1-2, 346/2.

²¹⁵ T.Ş.S. 48/2, 162/3.

²¹⁶ T.Ş.S. 51/1, 52/3, 245/1, 282/2, 288/2, 293/1-2.

²¹⁷ T.Ş.S. 57/1-2, 160/1, 245/2

²¹⁸ T.Ş.S. 58/1, 69/2, 187/2, 216/1, 253/2.

²¹⁹ T.Ş.S. 58/2, 63/3, 233/3, 270/3, 274/1.

Mahallesi²²⁰, Seyfeddin Mahallesi²²¹, Dıraz-ı Gebran Mahallesi²²², Mihmâd-ı Hacib Mahallesi²²³, Meydan Mahallesi²²⁴, İçmesu Mahallesi²²⁵, Mihmâd-ı Hacib Müslim Mahallesi²²⁶, Hacı İbrahim Mahallesi²²⁷, Dere Mahallesi²²⁸, Yaşmeydan Mahallesi²²⁹, Cemaleddin Mahallesi²³⁰, Debbağhâne-i Atîk Mahallesi²³¹, Tatar Hacı Mahallesi²³², Terbiye-i Sağîr Mahallesi²³³, Dıraz-ı Gebran Mahallesi²³⁴, Kaya Mahallesi²³⁵, Güzel Aşçı Mahallesi²³⁶, Zaim Mahallesi²³⁷ aynı zamanda gayrimüslimlerin de yaşadığı mahallelerdir. Aynı şekilde Cay-ı Zimmî Mahallesi²³⁸, Ohannis Keşiş Mahallesi²³⁹, Simon Keşiş Mahallesi²⁴⁰ ve Soğukpınar-ı Zimmî Mahallesi²⁴¹ gayrimüslim mahallesi olarak bilinmekle birlikte Müslümanlar da bu mahallelerde bulunmaktadır. Bu mahallelerin geçtiği belgelerde konulara baktığımızda Hoca Ahmed Mahallesi'nde²⁴² bir mülkün kiralanması ile ilgili bir belgeye, Soğukpınar-ı Müslim Mahallesi²⁴³, Hoca Ahmed Mahallesi²⁴⁴ ve Çilehâne Mahallesi'nde²⁴⁵ ise müslim-gayrimüslimler arasındaki alacak davâlarına rastlanılmaktadır. Gayrimüslimlerin birbirleriyle davâlı oldukları belgeler de görülmektedir. Örneğin; Gaybî Mahallesi'nde Bedros adlı zimminin Simon adlı zimmiden 70 guruş alacağını talep ettiği²⁴⁶, Yaşmeydan Mahallesi'nde Estefan adlı zimminin işlediği 17.000 dirhem ipeğin karşılığını ve 150 guruş masrafı ve 80 guruş

²²⁰ T.Ş.S. 94/2.

²²¹ T.Ş.S. 110/1, 114/2, 171/2, 357/1-2.

²²² T.Ş.S. 114/1.

²²³ T.Ş.S. 118/1.

²²⁴ T.Ş.S. 118/2, 130/2, 223/1, 257/1.

²²⁵ T.Ş.S. 164/1.

²²⁶ T.Ş.S.166/2, 168/1.

²²⁷ T.Ş.S. 182/1.

²²⁸ T.Ş.S. 194/1, 259/1.

²²⁹ T.Ş.S. 231/1, 261/2, 322/2.

²³⁰ T.Ş.S. 220/1.

²³¹ T.Ş.S. 234/1.

²³² T.Ş.S. 234/3.

²³³ T.Ş.S. 242/2, 253/1, 264/1, 275/1.

²³⁴ T.Ş.S. 262/1, 310/2.

²³⁵ T.Ş.S. 289/1.

²³⁶ T.Ş.S. 369/2.

²³⁷ T.Ş.S. 370/3.

²³⁸ T.Ş.S. 24/1, 284/1.

²³⁹ T.Ş.S. 268/2.

²⁴⁰ T.Ş.S 30/2, 327/2.

²⁴¹ T.Ş.S. 304/2.

²⁴² T.Ş.S. 22/2.

²⁴³ T.Ş.S. 32/1.

²⁴⁴ T.Ş.S. 35/4.

²⁴⁵ T.Ş.S. 73/1.

²⁴⁶ T.Ş.S. 41/1.

faizi ile birlikte alacağını Artin adlı zımmiden talep ettiği²⁴⁷ ve Soğukpınar Mahallesi'nde iki zımminin vefât eden Artin adlı zımmiden alacakları olduğunu beyân edip Artin'in terekesinden haklarını talep ettikleri²⁴⁸ belgeler mevcuttur.

Ohtab köyü sâkinlerinden Halil oğlu Hüseyin, Cerrah Kirkor adlı zımmiden, sağ gözünü muayene ederken zarar verdiğiinden dolayı şikâyet²⁴⁹ ve Cedîd Mahallesi'nde Agop adlı kişinin, Karamanoğlu Esad ve karısının, kendi karısı ve kızına saldırdığı yönündeki şikâyet²⁵⁰ dışında belgelere yansıdığı kadarıyla, genel olarak müslümanlar ve gayrimüslimlerin birbirleriyle barışık ve huzurlu bir şekilde yaşadığı görülmektedir.

4.4. Aile Hayatı

Toplumun temelini oluşturan aile, genel bir ifadeyle karı-koca ve çocuklardan oluşan küçük topluluktur. Bir toplumun siyasi, sosyal, hukuki ve ahlâki yapısını anlamak için, o toplumun küçük bir modeli olan ailenin incelenmesi gerekir²⁵¹.

Osmanlı aile yapısına bakıldığında İstanbul, İzmir, Selanik gibi büyük şehirlerde çekirdek ailenin yaygın olduğu, kırsal kesimlerde ise üretim, iş bölümü ve ailenin güvenliği gibi nedenlerden dolayı geniş ailenin yaygın olduğu görülmektedir²⁵². Osmanlı toplumunda müslim ve gayrimüslimlerde aile yapısı bakımından önemli farklılıklar görülmemektedir. Hatta Ermeni ve Türk ailesi arasındaki benzerlik, Osmanlı'da yaşayan Yahudi ve Rumlar da da görülmektedir ki başka milletlerle kıyas edilemez²⁵³.

İslâm Hukukunun uygulandığı Osmanlı toplumunda evlilik, nikâh akdi ile kurulurdu. Evlenmek için erkek, kadına mehir edı verilen belirli bir miktar para veya mal öder ya da ödeme borcu altına girerdi. Mehri, erkek, evlenme sırasında kadına peşin olarak (mehr-i muaccele) ya da daha sonra ödemeyi taahhüt ederek (mehr-i

²⁴⁷ T.Ş.S. 63/2.

²⁴⁸ T.Ş.S. 91/1.

²⁴⁹ T.Ş.S. 49/2.

²⁵⁰ T.Ş.S. 20/2.

²⁵¹ Özdemir, a.g.m., s.81,

²⁵² Ortaylı, İlber; Osmanlı Toplumunda Aile, İstanbul, 1986, s. 4.

²⁵³ Ortaylı, a.g.e., s. 6.

müeccele) de verebilirdi. Kadına iktisadî bir güç vermek ve su-i istimleri önlemek amacıyla verilen bu mehir, doğrudan evlenilecek kadına verilirdi. Müslüman erkekle evlenen zimmî kadın da aynı hakka sahip olurdu²⁵⁴.

Mehir dışında, yöresel alışkanlıklar veya başka sebeplerle cihaz adı altında kız tarafı erkekten bazı meblağlar talep edebilmekteydi²⁵⁵. Başlık parası veya diğer ismiyle “namzedlik akçesi” damat adayının kız tarafına ödediği paraya verilen isimdir. İslamiyetten önce de var olan bu uygulama, Osmanlılarda da devam etmiştir²⁵⁶. İncelediğimiz sicilde verilen namzetlik akçesinin geri istenildiğine dair bir kayda rastlanmaktadır; Gaybî mahallesi sâkinlerinden Ebubekir oğlu Hasan Beşe'nin Ahmed kızı Fatıma'ya tâlib olmuş, Ahmed bu namzetliği kabul etmiş ve birtakım eşyalar vermiştir. Ancak Fatıma “*Nefsimi dilediğim kimesneye tezvîc iderim*” diyerek nikâhlanmaya razı olmamıştır. Bunun üzerine Hasan Beşe, Fatıma'nın babası Ahmed'e verdiği eşyaları geri isteyerek mahkemeye başvurmuştur²⁵⁷.

İncelediğimiz sicilde mehirin daha çok erkeğin vefatından sonra talep edildiği görülmektedir. Örneğin Gaybî mahallesi sâkinlerinden Feyzullah vefât etmiş, karısı Saliha'ya 75 guruş mehir verilmiştir²⁵⁸. Başka bir belgede de Mihmâd-ı Hacib Müslim mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı İbrahim'in karısı Fatma mehrini almış, ancak kocasının mirasından olan hakkını büyük oğlu Ebu Bekir'e devretmiştir²⁵⁹.

Tokat'ta bir genç kız ebeveyni tarafından birine namzet olarak verilirse, zamanı gelince nikâh akdi yapılır ve evlilik gerçekleştirilirdi. Bununla beraber genç kız evlilik çağına geldiğinde namzetliği reddederek mahkemeye başvurabilirdi. Örnek olarak 11 Numaralı Tokat Şer'iyye Sicilinin 157/2 numaralı belgeye göre Semerkand mahallesinden Hüseyin kızı Fatma mahkemeye başvurarak 7 sene önce babasının kendisini namzet olarak verdiği ve Fatma'nın bu namzetliği kabul etmediği şu şekilde kayıtlara geçmiştir: “*beni ga'ib-i ani'd-diyâr Salih bin Mustafa'ya namzed ve tezevvüce va'ad idüb beynimizde akd-i nikâh sevk eylemeyüb mücerred namzed olduğumdan gayri beni a'kile baliğa ve fa'ile-i muhtara olduğum eelden nefsimi ahâra*”

²⁵⁴ Ortaylı, a.g.e., s. 66.

²⁵⁵ Beşirli, a.g.e.,s.308.

²⁵⁶ Ortaylı, a.g.e. s. 65.

²⁵⁷ T.Ş.S. 128/1.

²⁵⁸ T.Ş.S. 294/4.

²⁵⁹ T.Ş.S. 6/1.

tezevvüce izin murâd iderim" demiş, mahkeme de *"Fatıma nâm bıkır-i baliğa nefsinin ahara tezevvüce izin"* verilmiştir²⁶⁰.

İslâm hukuku 4'ü geçmemek üzere birden fazla evliliğe izin vermekle birlikte teorik olarak bunu herkesin uygulamadığı belgelerden anlaşılmaktadır. Çok az da olsa belgelerde, özellikle tereke kayıtlarında bu şekilde evliliğe rastlanmaktadır. Bir belgede; Mehmed Paşa mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ayşe'nin verâseti yakınları arasında paylaştırıldıktan sonra eşi Ebubekir de vefât etmiştir. Ebubekir'in verâseti diğer eşi ve yakınları arasında paylaştırılmıştır²⁶¹.

İslâm ve Osmanlı aile hukukunda evlenme olduğu gibi, taraflar anlaşamadığında boşanma hakkı da bulunmaktaydı²⁶². Ancak hem İslâm hukukunda hem de Türk aile yapısında boşanma hoş görülmediği ve evliliğin devamı esas alınarak hareket edildiği için boşanma ile ilgili belgeler yok denecek kadar azdır²⁶³. Boşanma sonrasında kadın mehrini talep eder ve nafaka bağlanırdı²⁶⁴. Örneğin; Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden Senem'in, eşi Abdurrahman oğlu Veli'den mehrini ve nafakasını talep etmiştir²⁶⁵.

İslâm ve Osmanlı hukukunda aile bireyleri, evin reisi kabul edilen erkeğin vefatından sonra da güvence altına alınırdı. Ölen kişinin evlatlarından küçük olanlar varsa, reşit olana kadar onlara, babalarından kalan malları kollayıp gözetmek için aile büyüklerinden veya mahalleden uygun ve güvenilir birisi vâsi' tayin edilirdi²⁶⁶. Belgelerde görüldüğü üzere vâsi' tayini ile ilgili 66 kayda rastlanmaktadır. Vâsi' tayin edilen çocukların sayısı, etnik unsur ve cinsiyeti ile ilgili bilgiler Çizelge 4.1'de gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere, vâsi' tayini sadece müslümanlarda değil gayrimüslimlerde de görülmektedir.

²⁶⁰ Beşirli, Mehmet; Orta Karadeniz Kentleri Tarihi-I (1771-1853), s. 307.

²⁶¹ T.Ş.S. 4/1.

²⁶² Beşirli, a.g.e., s. 308.

²⁶³ T.Ş.S. 15/2, 18/3.

²⁶⁴ T.Ş.S. 49/1, 52/4.

²⁶⁵ T.Ş.S. 106/1.

²⁶⁶ Beşirli, a.g.e., s. 313.

Çizelge 4.1. Din, cinsiyet ve sayılarına göre vâsi' dağılımı

Sıra No:	Sayfa	Belge No:	Çocuk Sayısı	Etnik Unsur	Cinsiyet
1	7	3	1	Gayrimüslim	Erkek
2	9	1	1	Müslim	Kız
3	11	1	1	Müslim	Kız
4	12	3	4	Gayrimüslim	3Erkek/1Kız
5	13	3	1	Gayrimüslim	Kız
6	14	1	1	Müslim	Kız
7	20	1	1	Müslim	Kız
8	22	1	3	Müslim	2Erkek/1Kız
9	25	2	1	Müslim	Erkek
10	27	1	2	Müslim	1Erkek/1Kız
11	30	2	1	Gayrimüslim	Kız
12	35	2	2	Müslim	Erkek
13	36	2	1	Müslim	Erkek
14	39	1	1	Müslim	Erkek
15	39	3	1	Müslim	Kız
16	40	1	1	Müslim	Erkek
17	42	2	1	Müslim	Kız
18	45	3	1	Müslim	Erkek
19	51	1	2	Gayrimüslim	Erkek
20	51	2	1	Gayrimüslim	Erkek
21	51	3	1	Müslim	Erkek
22	52	1	2	Müslim	Kız
23	52	3	2	Gayrimüslim	Erkek
24	53	1	1	Müslim	Kız
25	53	2	1	Müslim	Kız
26	54	1	3	Müslim	1Erkek/2Kız
27	57	1	2	Gayrimüslim	1Erkek/1Kız
28	57	2	1	Gayrimüslim	Erkek
29	57	3	3	Müslim	Erkek
30	58	2	1	Gayrimüslim	Erkek
31	60	2	1	Müslim	Kız
32	60	3	1	Müslim	Erkek
33	60	4	1	Müslim	Erkek
34	63	1	2	Müslim	1Erkek/1Kız
35	64	2	1	Müslim	Erkek
36	64	3	3	Müslim	2Erkek/1Kız
37	65	2	4	Müslim	3Erkek/1Kız

Çizelge 4.1. (Devam). Din, cinsiyet ve sayılarına göre vâsi' dağılımı

Sıra No:	Sayfa	Belge No:	Çocuk Sayısı	Etnik Unsur	Cinsiyet
38	65	4	2	Müslim	Erkek
39	66	1	1	Müslim	Kız
40	66	2	1	Müslim	Kız
41	67	1	1	Müslim	Kız
42	72	2	1	Müslim	Erkek
43	73	2	3	Müslim	1Erkek/2Kız
44	73	3	2	Müslim	1Erkek/1Kız
45	74	1	1	Müslim	Erkek
46	76	3	1	Müslim	Erkek
47	77	1	2	Müslim	Erkek
48	82	2	1	Müslim	Erkek
49	84	2	1	Müslim	Erkek
50	86	2	2	Müslim	1Erkek/1Kız
51	87	2	2	Müslim	1Erkek/1Kız
52	87	3	1	Müslim	Erkek
53	90	1	1	Müslim	Kız
54	91	2	1	Müslim	Erkek
55	93	2	1	Müslim	Kız
56	95	1	2	Müslim	Kız
57	104	2	1	Müslim	Erkek
58	112	1	1	Gayrimüslim	Erkek
59	114	2	2	Gayrimüslim	1Erkek/1Kız
60	114	3	3	Gayrimüslim	1Erkek/2Kız
61	118	1	1	Gayrimüslim	Erkek
62	119	2	1	Müslim	Erkek
63	122	2	1	Müslim	Erkek
64	123	2	2	Müslim	1Erkek/1Kız
65	124	2	2	Müslim	1Erkek/1Kız
66	128	2	2	Müslim	Kız

66 adet vâsi' tayin belgesinin 52'si müslim, 14'ü gayrimüslimlere ait olduğu görülmektedir. Bu kayıtlarda toplam 78 çocuğa vâsi' tayin edilmekte olup; bunların 44'ü erkek, 34'ü kız çocuğudur.

H.1212-1213 yıllarına ait 3 numaralı Tokat Şer'iyye Sicilini inceleyen Ömer Yıldırım'ın, "1797-1798 Yıllarına Ait Tokat Şer'iyye Sicilinde Yer Alan Belgelerin Sosyal ve Ekonomik Yönden Tahlili" adlı tez çalışmasında, 292 adet belge analiz ettiği görülmektedir. Bu belgelerin 22 adedi vâsi' tayinidir. İncelediğimiz 1 Numaralı

Tokat Şer'iyeye Sicilinde, bahsedilen Sicile göre 3 katı vasi tayini bulunduğu görülmektedir.

Vâsi' tayin edilen kişiye gerekli görülürse nafaka da bağlanıyordu²⁶⁷. Eğer vefât eden kişinin eşinin maddi yardıma ihtiyacı varsa nafaka bağlanırdı²⁶⁸. Daha önce boşanmış birinin terekesinden, eski eşinin mehir ve nafaka talebinde bulunduğu dair kayıtlar da mevcuttur²⁶⁹. İhtiyaç sahibi bir kadının eşinin kayıplara karışması nedeniyle nafaka talebinde bulunduğu da rastlanılmaktadır²⁷⁰. Aynı şekilde sefere giden kocası geri dönmediği için nafaka talebinde bulunan kadınlar ile ilgili kayıtlara da rastlanmıştır. Ancak bunun için sefere giden kişinin öldüğünün ispatlanması gerekli tutulmuştur. Örneğin; Zincirlikuyu Mahallesi Monla İsmail kızı Hatice Hatun, 5 sene önce sefere giden kocası Abdurraman oğlu Mehmed Beşe'nin şehit olduğunu bildirmiş, tanıklığa gelen Seyyid Ömer Çelebi yemin ederek, üç sene evvel Hotin Muharebesinde Mehmed Beşe'nin üzerine top gelerek şehit olduğuna şahit olduğunu söylemiştir²⁷¹.

Bir diğer örnek; Mihmâd-ı Hacib mahallesi sâkinlerinden Süleyman kızı Alime'nin kocası Mustafa oğlu Hüseyin Beşe iki sene evvel sefere gidip geri dönmediğini belirtmiş, Mehmed oğlu İbrahim Çelebi ve Osman oğlu Ebubekir Hüseyin Beşe ile birlikte seferde olduklarını ve onun Karadeniz'de gemisinin batarak şehit düştüğüne şahit olduklarını beyân etmişler ve bunun üzerine Alime Hatun'a 500 akçe nafaka bağlanmıştır²⁷².

Aile hukukunu doğrudan ilgilendiren bir diğer mesele de miras meselesidir. İslâm dini miras hukuku, mirasçıları ve hisselerini geniş ve açık bir şekilde tespit etmiştir. Miras ile aynı anlamda kullanılan diğer terim de "tereke"dir. Tereke ölenlerin bıraktığı menkul ve gayrimenkul her türlü malların, ayrıca alacak, borç, vasiyet, hibe gibi tasarruflarla meydana gelen malların detaylı dökümüdür²⁷³. İncelediğimiz

²⁶⁷ T.Ş.S.5/1, 7/3.

²⁶⁸ T.Ş.S. 13/1, 23/2.

²⁶⁹ T.Ş.S. 31/3.

²⁷⁰ T.Ş.S. 43/1.

²⁷¹ T.Ş.S. 12/2.

²⁷² T.Ş.S. 18/2.

²⁷³ Ortaylı, a.g.e., s. 70.

Şeri'yye Sicilinin çizelge dökümüne bakıldığında belgelerin büyük çoğunluğunun tereke kayıtları olduğu görülmektedir.

4.5. Cürüm Ve Cinayet Hadiseleri

İncelemiş olduğumuz 1772-1776 yıllarını kapsayan bu sicilde 9 adet suç hadisesine rastlanmıştır. Bunlardan iki tanesi yaralama ile ilgilidir. Bu yaralama kayıtlarından biri; Cedîd Mahallesi sâkinlerinden Ebu Bekir oğlu Hasan Beşe'nin şikâyet kaydudur ki; Mustafa oğlu İsmail Beşe'nin mahalle sâkinlerinden Abdalbâki Ağa'nın kapısında kendisini piştovla kurşunlayarak üzerine hücum ettiğini ve sağ elinin serçe parmağını kılıçla kestiğini bildirmiştir²⁷⁴. Bir diğer kayıta ise, Semerkand mahallesi sâkinlerinden Halil oğlu Abdullah Beşe'nin, Kazâbâd kazâsına bağlı Beskeni karyesindeki tarlasında iken Osman oğlu Ahmed tarafından omuzundan kurşunlanarak yaralandığı ifade edilmiştir²⁷⁵.

İncelediğimiz kayıtlarda 2 adet gasp suçu bulunmaktadır. Bunlardan biri; Cay-i Müslim mahallesi sâkinlerinden Abdulkadir'in şikâyetidir. Söz konusu kişi babasına ait bir mülkün, Hüseyin Beşe tarafından zabt edildiğini şahitler getirerek bildirmiş ve neticede mülkün babası Hacı İsmail Efendi'ye ait olduğuna kanaat getirilmiştir²⁷⁶. Diğer gasp kaydı; Zile ahâlisinden Osman oğlu Seyyid Mehmed Efendi'nin Mustafa oğlu Hüseyin Çelebi'den, kayıp olan kardeşinin 36 kile tahılını gasp ettiği ve tahılının Hüseyin Çelebi'de olduğunu beyân ederek şikâyetçi olduğu; Hüseyin Çelebi'nin durumu itiraf ederek malın iadesine karar verildiği kayıttır²⁷⁷.

Gasp ve cinayet suçunun birlikte işlendiği bir kayıta; Tozanlı nâhiyesinden Abdurrahman'ın, oğlu Hüseyin Beşe'nin seferden döndükten sonra, Tokat ahâlisinden Keçeci Halil, Emir Said ve Hacı Osman tarafından katledilip mallarının alındığı ifade edilmiştir²⁷⁸.

²⁷⁴ T.Ş.S. 10/1.

²⁷⁵ T.Ş.S. 36/1.

²⁷⁶ T.Ş.S. 13/2.

²⁷⁷ T.Ş.S. 26/1.

²⁷⁸ T.Ş.S. 227/2.

İncelediğimiz belgelerde halkın huzurunu bozan kişilerin de cezalandırıldığını görmekteyiz. Nitekim bir kayıta, Artin adlı Ermeni rahibin, Tokat'ta bulunan Ermenilere müdahale ederek nizâmın bozulmasına sebebiyet vermekten Niksar Kalesine hapsedildiği belirtilmiştir²⁷⁹.

Bir suçun işlenip işlenmediğinin tespit edilmesi kararının verildiği bir kayıt şu şekilde karşımıza çıkmaktadır: Horuş mahallesi sâkinlerinden Abdurrahman oğlu Seyyid Ebubekir ile Ömer kızı Hatice'nin nikâhı esnasında Hatice'ye namus iftirasında bulunulmuş ve Hatice'nin bakire olup olmadığının araştırılmasına karar verilmiştir²⁸⁰.

Toplumun ahlâkî yapısını bozan kişilerin de cezalandırıldığını, incelediğimiz belgelerde görmekteyiz. Nitekim Tokat'ta fahişelik yaptıkları tespit edilen kadınların Karahisar-ı Şarkî tarafına sürgün edilmesi²⁸¹ bu hususa güzel bir örnektir.

İncelediğimiz sicilde bir tane de olsa tecavüz suçuna rastlanmıştır. Almus köyünden olup Hoca Ahmed mahallesi sâkinlerinden Ahmed kızı Saime Hatun, yine Almus köyünden Ahmed oğlu Ebubekir Çavuş'un kendisine tecavüz ettiğini, daha sonra ise İstanbul'a kaçtığını ifade etmiştir. Bunun üzerine Sivas Valisi Mehmed Paşa olayı tahkik edip, Ebubekir Çavuş'a 500 gurusu ceza vermiş, ancak Ebubekir'in inkâr ederek bu cezayı ödememiştir²⁸².

İncelediğimiz 640'dan fazla belgeden sadece 9 adet cürüm hadisesine rastlanmasından yola çıkarak, bu dönemde Tokat'ta genel olarak sâkin bir hayat sürüldüğü ve insanların birbiriyle sorunsuz yaşadığı kanaatinde bulunulabilir.

4.6. Eşkîyâlık Hareketleri

Eşkîyâlık silahla veya başka bir şekilde zor kullanarak yol kesip ya da baskın yapıp, mala ve cana tecavüz, kamu düzenini ve asayîşi ihlâl etmektir. Osmanlı'da soygun yapan halkın canına ve malına kasteden, haraç kesen ve mevcut düzene

²⁷⁹ T.Ş.S. 292/1.

²⁸⁰ T.Ş.S. 76/2.

²⁸¹ T.Ş.S. 356/2.

²⁸² T.Ş.S. 51/4.

başkaldıran kimselere şakî veya çoğulu olan eşkiyâ denmiştir²⁸³. Osmanlı kaynaklarında celâli, haramî, türedî, haydut ve uğru kelimeleri de eşkiyâ kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Zamanla başgösteren idarî, siyasî, iktisadî ve sosyal bozulmalar, eşkiyâlık hareketlerini de beraberinde getirmiştir²⁸⁴.

Bu bölgede en bilinen eşkiyâlık hareketi, Yavuz Sultan Selim döneminde, Bozoklu Celâl adındaki bir kişinin başlattığı Celâli isyanlarıdır. Şah İsmail'in Anadolu'da Şiiliği yayma politikasının bir uzantısı olan bu isyan nedeniyle Tokat kısmen hareket sahasında kalmıştır. Kanuni Sultan Süleyman dönemi başlarında Tokat ve Amasya civarındaki eşkiyâlık hareketleri nedeniyle Rumiyye-i Suğra eyâlet merkezi Tokat'tan Sivas'a nakledilmiştir²⁸⁵.

Celâli isyanları nedeniyle 1601'de Tokat'tan bir çok insan evini terkedip Kırım'dan Kefe'ye, Doğu Anadolu'da Erzurum'a gitmiştir. Kuyucu Murad Paşa 1609'da Celâli isyanlarını kanlı bir şekilde bastırıncaya kadar, Kalenderoğlu, Tokatlı Ağaçtan Piri, Tavi Halil ve Kara Said bebaberindeki adamlarıyla birlikte Tokat bölgesinde yağma, sindirme ve halkı haraca bağlama eylemleri devam etmiştir²⁸⁶.

İncelediğimiz sicilde eşkiyâlık hareketleri ile ilgili 5 adet belgeye rastlanmıştır. Bunlardan ilki, Anadolu'nun sol ve orta kolunda dağlara çıkarak halkın malına zarar verip gasp eden eşkiyâların tespit edilip yakalanması ve cezalandırılmaları ile ilgili fermân kayıdır²⁸⁷. Diğer iki kayıt; Küçük Çavuş Ali, firâr eden iki eşkiyânın yakalanması için Mübaşir olarak tayin edildiğine dair emir kaydı,²⁸⁸ Tozanlı nâhiyesinde Abdülmecit veoğlu adlı iki eşkiyânın yakalanıp cezalandırılması için İsmail Ağa'nın mübaşir tayin edildiğine dair buyruldu kaydı²⁸⁹ ve firâr eden eşkiyâların isimlerinin bulunduğu kayıttır. Bazı lâkaplar okunamamakla birlikte eşkiyâların isimleri şöyledir: Edhemoğlu Seyyid Ahmed Alemdâr, Kürt Süleyman Alemdâr, Bazarlıoğlu Emin, Sıracalı Kara Hasan, Musa Alemdâr, Karakullukçu

²⁸³ Bardakoğlu, Ali; "Eşkiyâ", DİA. C. XI, s. 463.

²⁸⁴ Bardakoğlu, a.g.e., s. 464.

²⁸⁵ Gökbilgin, Tayyip; "Tokat" İA., s. 407.

²⁸⁶ Açıkel, Ali; "Tokat Örneğinde XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Sosyal Yapısındaki Buhran", Türkler, C. X, Ankara, 2002, s. 355.

²⁸⁷ T.Ş.S. 224/1.

²⁸⁸ T.Ş.S. 348/1.

²⁸⁹ T.Ş.S. 332/2.

Süleyman, Hallac Halil Ağa, Bozcu Seyyid İbrahim Ağa, Seyyid Hasan Ağa, Biskenelü Emin Ağa, Yusufoğlu İbrahim Beşe, Şancioğlu Ali, Etmekcioğlu Ömer, Süleyman Alemdâr, Hasan Alemdâr, Mehmed Alemdâr, Sakadlı Ömer, Debbağ Ömer,oğlu Hasan, Türkmenoğlu Osman Ağa, Kirazcioğlu Ahmed, Çertil Mehmed, Karanlık, Ahçıoğlu Mustafa, Veliğaoğlu Süleyman, Osman, Sırımoğlununoğlu Mustafa,oğlu Ahmed, Temürcü Salih, İkbinoğlu Hüseyin Alemdâr ve Abdülkerim, Saracı(?) Musa, Dellal Seyyid Veli, Latifoğlu Ebubekir Ağa, Kizir Hasan²⁹⁰.

Meydana gelen eşkıyâlık hareketleri için bölgeye merkezden Vezir gönderildiğine de rastlanılmaktadır. Vezir Hacı Ömer Paşa'nın buralarda olan eşkıyâlık faaliyetlerini teftiş ve tahkirle görevlendirildiğine dair fermân kaydı²⁹¹ sicilde bulunan belgelerden biridir.

4.7. Vakıflar

Arapça "durdurmak", "alıkoymak" , "durma", "durdurma" anlamlarına gelen vakıf, terim olarak bir mal veya mülkün sevap kazânmak amacıyla doğrudan veya dolaylı olarak kamu yararına tahsis edilmesidir²⁹². Vakıf, insanda bulunan dayanışma ve yardımlaşma duygusunu, hukuki statüye kavuşturan ve süreklilik sağlayan, milletlerin manevi güç ve değerlerin tanımlanmasına yardımcı, demokratik sivil bir toplum kuruluşudur²⁹³.

Bu sistemde şahsi hırsların ve faydacı felsefenin aksine diğer insanların lehine, şahsın feragâti ve fedakârlığı sözkonusudur. Şahıslar kendi imkânlarıyla toplumun hayrına olması düşüncesiyle külliyeleri diğer bir deyişle imaret sitelerini meydana getirirken, kendisinden sonra da eserine dokunulmayacağı ve ebediyen süreceği inancına sahiptirler. Vakıf sistemi sadece müslümanlara hizmet için değil ihtiyacı olan herkese yönelik bir hizmetti. Bu yönüyle gayrimüslimleri de Osmanlı Devleti'ne ısındırmış ve iskân siyasetine kolaylıklar sağlamıştır²⁹⁴.

²⁹⁰ T.Ş.S. 363/1.

²⁹¹ T.Ş.S. 258/1.

²⁹² Yediyıldız, Bahaeddin; "Vakıf", İA. C. XIII, İstanbul, 1986, s. 153.

²⁹³ Öztürk, Nazif; "Osmanlı Döneminde Vakıflar", Türkler, C. X, Ankara, 2002, s. 434.

²⁹⁴ Yediyıldız, a.g.m., s. 173.

Osmanlı Devleti'nde toplumun kullanımına sunulan, han, hamam, câmi', medrese, kervânsaray, hastane, köprü ve çeşmeler, doğrudan vâkıflar tarafından yaptırılmıştır. Bu müesseselerin masrafları, geliri hayır kurumlarına bağışlanmış menkul ve gayrimenkullerden elde edilmiştir²⁹⁵.

Vakfı kuran kişi genellikle ölünceye kadar kendi vakfının mütevellisi olur, öldükten sonra vakıf senedinde belirtilen kişi veya kişiler bu görevi üstlenirlerdi. XVIII. yüzyıl Türk vakıflarının %56'sının mütevellisi bizzat vakıf kurucularının kendileridir. Ölümünden sonra ise bu vazifeyi evlatlarına, neslin devam etmemesi durumunda ise akrabalarına ya da azatlı kölelerine şart koşmuşlardır. Ancak %11'i tevliyet görevini ailelerinden olmayan kişilere, diğer %33'ü ise mütevellinin kadı veya vakıf nâzırı tarafından tayin edilmesini istemektedir²⁹⁶.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde, Tokat şehir merkezi, Turhal, Zile, Niksar ve Erbaa ilçeleri başta olmak üzere, Tokat'ta inşa edilmiş olan han, kervânsaray, medrese, câmi' ve zaviye gibi vakıf eserlerine ait 502 adet belge bulunmaktadır²⁹⁷.

İncelediğimiz sicilde de Tokat'ta yaşayan hayırsever insanların kendilerine ait mülklerin tamamını ya da bir kısmını vakıflara bağışladığı görülmektedir. Örneğin; Yar Ahmed mahallesi sâkinlerinden Müderris Salih Efendi'nin kendine ait iki dükkânı, Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden İbrahim kızı Emine Hatun Vakfına bağışladığını²⁹⁸, Rüstem Çelebi mahallesi sâkinlerinden vefât eden Abdurrahman Efendi oğlu Arif Mehmed Efendi'nin terekesinden bir mülkü²⁹⁹, Mahmud Paşa Câmi'-i Şerif imamı Hattat Mehmed Efendi'nin oğlu yerini belirttiği kendisine ait bir mülkü³⁰⁰, Soğukpınar mahallesindeki vakfa merhûm Şerife Hatun ve merhûm Ağazade Mehmed Çavuş'un hayattayken vakfa bağışladığı mülk kayıtları³⁰¹, Yaşmeydan mahallesi sâkinlerinden merhûm Abdi Ağa'nın hayatta iken kendisine

²⁹⁵ Tunca, Aylin Vakfiyelere Göre Tokat Vakıfları, Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000, s. 2.

²⁹⁶ Açikel, Sağırılı, a.g.e., s. 1.

²⁹⁷ Öztürk, Nazif; "Selçuklu-Osmanlı Dönemi Ulaşım Sisteminde ve Ticaretinde Tokat'ın Yeri", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, Ankara, 1986, s. 76.

²⁹⁸ T.Ş.S. 61/1.

²⁹⁹ T.Ş.S. 93/1.

³⁰⁰ T.Ş.S. 162/1.

³⁰¹ T.Ş.S. 169/2.

ait bazı mülkleri Arife Hatun'un vakfına bağışladığı³⁰², Soğukpınar mahallesi sâkinlerinden Saliha Hatun'un kendine ait bir dükkânı vakfettiği³⁰³ karşılaşılan belgeler arasındadır.

Bazen vakfın geliri, sözkonusu hayır kurumunun masraflarını karşılamaya yetmediğinde, vakfın mütevellisi Kadı'ya başvurarak başka bir yerden de gelir talebinde bulunduğu rastlanılmaktadır. Örneğin; Samyeli mahallesinde bulunan İvaz Paşa Câmî'nin imamı ve mütevellisi Hacı Monla İbrahim, yerleri belirtilen mukata'aların gelirlerinin buraya yetmediğini belirterek, yerini belirttiği bir bağın gelirinin de İvaz Paşa vakfına verilmesi talebinde bulunmuştur³⁰⁴.

Vakfın mütevellisi, genellikle vakfı kuran kişidir. Ancak vakıf müesseselerinden çilehâne olarak kullanılan kısma "Şeyh" tayini beratla yapılmaktadır. Nitekim Kaya mahallesinde bulunan Hacı Mehmed Paşa'nın vakfettiği çilehâneye Mehmed Efendi'nin meşihat (şeyhlik) beratı³⁰⁵ incelediğimiz sicildeki belgelerde bulunmaktadır.

4.8. Terekeler

İncelediğimiz şer'iyye sicilinde en fazla belge türü tereke kayıtlarına aittir. Terekeler, vefât eden bir kişinin, menkul gayr-i menkul her türlü malı, alacak-verecek, vasiyet, hibe vb. tasarruflarla meydana gelen hakların teferruatlı bir envanteridir.³⁰⁶ Vefât eden bir kişinin terekesini varisleri arasında paylaşmakla görevli olan memûra "Kassam" adı verilir. Vefât eden kişinin geride bıraktığı mal ve eşyaları tek tek tespit etmek, bunların ederini belirlemek, kassamın alacağı para ve müteveffânın defin ve cenaze masrafları terekesinden alındıktan sonra, eşinin ve diğer hak sahiplerinin hisselerine düşen miktarı vârisleri arasında paylaşmak, Kassam'ın görevidir. Her Kadılıkta bir Kassam defteri bulunur ve tüm bunlar deftere kaydedilirdi³⁰⁷.

³⁰² T.Ş.S. 178/2.

³⁰³ T.Ş.S. 328/1.

³⁰⁴ T.Ş.S. 128/3.

³⁰⁵ T.Ş.S. 237/1.

³⁰⁶ Beşirli, Mehmet; "Tokat Şer'iyye Sicilleri'ndeki Ferman ve Buyruclulara Göre XIX. yy. Başlarında Sivas Eyaleti'nin İdarî ve Ekonomik yapısı", Cumhuriyet'in 80. Yılında Sivas Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs), Sivas 2003, s. 113.

³⁰⁷ Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, s. 121-124.

Cenaze masrafları ve Kassam'ın alacağı ücret mirastan çıkarıldıktan sonar vârisler arasında İslamî usullere göre paylaşım yapılmaktadır. Ancak müteveffânın vârisi yoksa kalan mallar "beyt'ül-mâl"e devredilmektedir. İncelediğimiz sicilde de Yaşmeydan Mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Mariyam adlı Yahudi kadının, vârisi bulunmadığından mallarının Beyt'ül-Mâl'e aktarıldığına dair bir belgeye rastlanılmaktadır³⁰⁸.

İncelediğimiz sicilde 297 adet tereke kaydı bulunmaktadır. Vefât eden kişiden geriye kalan malların vârisler arasında paylaşımı ile ilgili tereke kayıtları bulunmakla birlikte, müteveffânın vârislerinin birbirlerinden hisse talepleri, alacak, bağış, mehir, mübâya'a, emanet, feragât, nafaka ve vekil tayini durumlarını belirten belgeler de mevcuttur. Bunların tereke belgeleri içindeki dağılımı Çizelge 2.1.'de görülmektedir.

Çizelge 4.2. Tereke Belgelerinin Konulara Göre Dağılımı

Belge Konusu	Adet
Tereke	242
Alacak	7
Bağış	1
Emanet	3
Feragât	1
Hisse Talebi	33
Mehir	5
Mübâya'a	3
Nafaka	1
Vekil Tayini	1
Toplam	297

Terekelerde alacak kayıtlarında müteveffânın hayatta iken birine sattığı bir mülkünün, varisleri tarafından ücretinin istenmesi ya da alacağı olan bir kişinin müteveffânın terekesinden hakkını talep etmesi şeklinde olabilmektedir. Örneğin; Hoca İbrahim Mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Abraham, hayatta iken çiftliğinden bir arsayı Niksos adlı zimmiye satmış, Abraham'ın eşi de arsanın ödenmeyen borcunu talep etmiştir³⁰⁹. Diğer bir örnekte ise; Semerkand mahallesi sâkinlerinden Hacı Ali oğlu Abdullah Çelebi, vefât eden Yusuf oğlu Ahmed Ağa'dan 100 guruş alacağını Ahmed Ağa'nın terekesinden talep etmiştir³¹⁰.

Belgelerde Yar Ahmed Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Hacı Ahmed oğlu Mustafa Efendi'nin eşinin kendisine düşen hisseyi bir vakfa bağışladığı³¹¹ ya da

³⁰⁸ T.Ş.S: 213/1.

³⁰⁹ T.Ş.S. 10/2.

³¹⁰ T.Ş.S. 115/1.

³¹¹ T.Ş.S. 105/1.

Meydan mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Elkesan'ın, oğlu Kirkor'un, babasının hayatta iken gelirlerini bazı vakıflara bağışladığı arsa ve bağlardaki haklarından feragât ettiğine dair kayıtlara rastlanılmaktadır.

Bağ, bahçe, dükkân gibi taşınmaz malların yanısıra, yastık, yorgan, kilim, fincan, bardak, bıçak gibi aklımıza gelebilecek her türlü eşya tereke kayıtlarında mevcuttur. Bunun yanında kadınların ziynet eşyası olan küpe, kolye gibi takılar da yapıldıkları madenin cinsi, giydikleri elbiselerde kumaşın nerelerden geldiği, kürklerin hangi hayvanlardan elde edildiği belirtilerek kaydedilmiştir. Belgelerde kurt kürkü³¹², sincap kürkü³¹³ gibi örneklere rastlanılmaktadır.

Çizelge 4.3. Terekelerde Miras Bırakılan Eşya İsimleri

Altın Kol Bağı	Kantar
Altın Top Küpe	Keten Entari
Altın Yüzük	Kılıç
Bağ	Kıymetli Çatal-Kaşık Takımları
Bahçe	Kıymetli İbrik
Bakraç	Kıymetli Perde
Baş Yemenisi ve Bağı	Kıymetli Şamdan
Berber Takımı	Kıymetli Tabak Takımları
Beyaz İhram	Kilim
Billur Kase ve Bardak Takımı	Kurt Kürkü
Bohça	Kuşak
Cebe Kürk	Mısır Hasır
Döşek	Mısır Saf Seccadesi
Dükkan	Minder
Entari	Mitil
Eyer	Mum Safrası
Fağfuri Fincan Takımı	Ocak Yaşmağı
Fağfuri Kase Takımı	Piştov
Fağfuri Tespih	Poşu
Gömlük	Sandık
Halep Entarisi	Sarık
Halı	Sim Kuşak
Hamam Takımı	Simli Tarak
İşlemeli Peşkir (Havlu Bez)	Sincap Kürkü
İşli Baş bağı	Şalvar
İşli Bohça	Topuz
İşli Bürük	Tüfek
İşli Gömlek	Tütün Tablası
İşli Şal	Üzengi
İşli Uçkur	Yağ Şamdanı
Kaftan	Yan Minderi

³¹² T.Ş.S. 160/1.

³¹³ T.Ş.S.171/2.

Kalpak	Yastık
	Yorgan

Bırakılan mallar incelendiğinde gayrimüslimlerin müslimlerden daha zengin olduğu görülmektedir. Müslümanlara ait terekelerde genel olarak normal ev eşyaları ve giysiler bulunurken, gayrimüslimlere ait terekelerde daha kıymetli eşyalar bulunmaktadır. Örneğin Çilehâne Mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Estefan oğlu Artin'in terekesindeki mallar şunlardır; kalpak, kurt kürkü, kıymetli kaşık, çatal, bıçak, tabak, tütün tablası, fağfurî fincan, fağfurî kâse, billur kâse ve bardak, Mısır hasır, döşek, yorgan, kilim, kılıç, piştov³¹⁴, yine Çilehâne mahallesi sâkinlerinden vefât eden Seyyid Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in terekesinde belirtilen mallar ise: bağ, kılıç, kilim, yorgan, döşek, mitil, yastık, yan minderidir³¹⁵.

Tereke kayıtlarında müslüman ve gayrimüslimleri birbirinden ayırt eden terimler kullanılmaktadır. İncelediğimiz sicilde tespit edilen farklılıklar şunlardır:

1. Kişinin yaşadığı yer belirtilirken müslümanlar için "sâkin", gayrimüslimler için "mütemekkin" tabiri kullanılmıştır.
2. Müslümanların adı yazılırken oğlu anlamında "ibni" veya "ibn", gayrimüslimler ise "veledi" şeklinde ifade edilmiştir.
3. İsmi belirtilmeden "adı geçen" anlamında müslümanlar için "mezkûr" ya da "mezbûr", gayrimüslimler için "mersûm" ifadesi kullanılmıştır.
4. Ölen müslümanlar için "vefât eden" denilirken, gayrimüslimler için "hâlık olan" tabiri kullanılmıştır.

Tereke belgelerinde müslim ve gayrimüslimlere ait kayıtların ve bunların kadın-erkek arasındaki dağılımı Çizelge 4.1'de gösterilmektedir.

Çizelge 4. 4. Tereke Belgelerinin Din ve Cinsiyet Dağılımı

	Müslim	Gayrimüslim
Kadın	61	14
Erkek	176	62

³¹⁴ T.Ş.S. 160/1.

³¹⁵ T.Ş.S. 167/1.

Toplam	237	76
--------	-----	----

Sicilde toplam 297 adet tereke kaydı bulunduğu daha önce belirtilmiştir. Ancak buradaki toplama bakıldığında sayının 313 olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise, bazı tereke belgelerinde erkeğin vefatı belirtildikten sonra eşinin de vefât ettiği ya da tam tersi olarak kadının vefatından sonra eşinin de vefât ettiği ifade edilmektedir. Müteveffâlardan kalan malların hem erkeğin hem de kadının yakınları arasında paylaşımı söz konusu olduğundan bu şekildeki belgeler erkek ve kadın için ayrı kabul edilerek tabloya yansıtılmıştır.

Müslim ve gayrimüslim kadınların terekelerine bakıldığında hemen hemen aynı eşyalara sahip oldukları görülmektedir. Örneğin; İçmesu mahallesi mütemekkinlerinden vefât eden Anna'dan kalan mallar: poşu, baş yemenisi ve bağı, barkaç, şalvar, entari, gömlek, hamam eşyası, kuşak, altın top küpe, döşek, yorgan, yastık, minder, kilim, sandık, ocak yaşmağı³¹⁶, Acebşir mahallesi sâkinlerinden vefât eden İsmail kızı Ayşe Hatun'dan kalan mallar: sim kuşak, altın küpe, altın kol bağı, gömlek, şalvar, işlemeli peşkir (havlu bez), işli uçkur, hamam takımı, boğça, döşek, yastık, yorgan, sandık, kilim³¹⁷.

Sonuç olarak belgelerdeki menkul-gayrimenkul her türlü bilgi, yöre halkının ekonomik durumu ve bölgenin folkloru hakkında fikir vermesi sebebiyle terekeler büyük bir öneme sahiptir diyebiliriz.

³¹⁶ T.Ş.S. 164/1.

³¹⁷ T.Ş.S. 166/1.

5.SONUÇ

İncelemeye tâbi tuttuğumuz, 1772-1776 yıllarını kapsayan 1 numaralı Tokat Şer'iyye Sicili, Tokat kazâsı ile ilgili pek çok belgeleri ve hükümleri ihtiva etmektedir. Bu nedenle Tokat'ın sosyal, ekonomik, siyasî ve adlî durumu ile ilgili, dönemin tarihini aydınlatması bakımından birinci elden kaynak durumundadır.

İdarî olarak Sivas Sancağı'na bağlı olan Tokat'ın, Komanad, Kâfirni, Yıldız, Tozanlı ve Dönekseâabad olmak üzere 5 nâhiyesi ve toplamda 148 köyü bulunmaktadır. Tokat'ta 81 mahalle tespit edilmiştir. Müslim ve gayrimüslim mahalleleri ayrı ayrı zikredilmekle birlikte, müslüman mahallelerde gayrimüslimlerin, gayrimüslim mahallelerde ise müslümanların birlikte yaşadığı, belgelerden anlaşılmaktadır. Okunan 639 adet belgeden sadece 2 adet müslim-gayrimüslim davâsı görülmektedir ki, bu da müslümanların gayrimüslimlerle huzurlu bir şekilde yaşadığını göstermektedir.

Çoğunluğunu tereke kayıtlarının oluşturduğu belgelerden anlaşıldığı üzere, genellikle tek eşlilik hakimdir. Mal taksimlerine bakıldığında ise halkın ekonomik olarak fakir olmadığı görülmektedir.

Coğrafi konumu nedeniyle ticarî açıdan avantajlı olan Tokat'ta çok sayıda meslek çeşidi bulunmaktadır. Özellikle bakır işletmeciliği ve dokumacılık ön plana çıkmaktadır ki, Tokat basmaları günümüzde de popülerliğini sürdürmektedir.

1768 yılında başlayan Osmanlı-Rus Savaşı nedeniyle, bölgeden orduya çok sayıda asker Sevkiyatı yapıldığı, belgelerde bulunan fermân kayıtlarından anlaşılmaktadır. Öyleki; Rusya-Özi taraflarına asker olarak gönderilmek üzere, esnaf ve zanaatkârlardan da nefer toplanmıştır. Örneğin; Anadolu'nun üç kolundan orduya, 9,5 ay asker olarak sevk edilen esnaf ve zanaatkârların, mesleklerini icra edemeyip kazânç sağlayamadığı bu süre için Osmanlı Devlet'i, Sivas Kaimmakâmı Seyyid Abdullah Paşa'yı, esnafın bu kaybını gidermek için görevlendirmiştir³¹⁸. Ayrıca bu savaş için hayvan ve erzak teminine yönelik kayıtlar da mevcuttur.

³¹⁸ T.Ş.S. 225-226/1.

İncelenen 600'den fazla belgeden toplamda 13 adet suç hadisesi ve az sayıda eşkıyâlık hareketlerinin bulunması, genel olarak Tokat'ta asayişin sağlandığını ve halkın huzurlu yaşadığını göstermektedir.

Tokat'ın sosyo-kültürel yapısı ve ekonomisi hakkında bilgiler sunduğumuz bu çalışmanın, hem bölge tarihçiliği hem de Osmanlı Devleti'nin taşradaki uygulamaları hakkında yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Açıkel, A. (2002). "Tokat Örneğinde XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Sosyal Yapısındaki Buhran", *Türkler*, C. X, Ankara.
- Akgündüz, A. (2002). "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki; Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri", *Türkler*, C.10, Ankara.
- _____; (2002). "Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri", *Türkler*, C.10, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları.
- _____; (1988). *Şer'iyye Sicilleri-Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, C.I, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını.
- Aktaş, N.(1999). "Osmanlı Dönemi Arşivciliğimiz", *Osmanlı*, C. 6, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları,.
- Arat, R. (1986). Rahmetî; "Köy", İA. C.VI, İstanbul.
- Asıl, H. (2006). *18 Numaralı Tokat Şer'iyye Sicili Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Aydın, A. (2002). "Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi", *Türkler*, C.10, Ankara.
- Baltacı, C. (1985). "Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, TTK, İstanbul.
- Bardakoğlu, A. (2001). "Eşkîyâ", *DİA*, C. XI. İstanbul.
- Barkan, Ö.-L. (1986). "Avarız", *İA*, C. 2. İstanbul.
- Beşirli, M. (2005). *Orta Karadeniz Kentleri Tarihi I (1771-1853)*, Tokat.
- Çadircı, M. (1997). *Tanzimat döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara.
- Develioğlu, F. (2005). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara.
- Emecen, F. (2001). "Ağnâm Resmî", *DİA*, C.I. İstanbul.
- Ercan, Y. (1999). "Osmanlı Devleti'nde Müslüman Olmayan Topluluklar", *Osmanlı*, C.IV, Ankara.
- Sargon, E. (1986). "Tokat Kelimesi Üzerine Düşünceler", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, Ankara.
- Ergenç, Ö. (1995). *XVI. yy.da Ankara ve Konya*, Ankara.
- Evliya Çelebi, (1966). "*Seyahatname*", C.5, Üçdal Neşriyat, İstanbul.
- Genç, M., (1986). "17.-19. yüzyıllarda Sanayi ve Ticaret Merkezi Olarak Tokat", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, Ankara.
- Gökbilgin, T. (1974). "Tokat", *İA*, C.XII/I, İstanbul.

- _____; (1964). "Nâhiye", *İA. C.IX*, İstanbul.
- Halaçoğlu, Y. (1998). *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Ankara.
- İnalcık, H. (2003). *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), İstanbul.
- _____; (2005). *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*, İstanbul.
- İpşirli, Mehmed, "Nâib", *DİA. C.32*, İstanbul, 2006.
- _____; (1986). "XVII. Asır Ortalarında Tokat Şehri", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, Ankara, TTK.
- İzbırak, R. (1977). "Niksar", *Türk Ansiklopedisi*, C.XXV, Ankara.
- Kahraman, S. A. (2007). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, 5. Kitap–C.I, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Koprıman, K. Y. (1986). "Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi'nde Tokat Şehri'ne Dair, Verilen Bilgilerin Değerlendirilmesi", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, Ankara.
- Kunt, M. (1978). "Sancaktan Eyâlete", 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl idaresi, İstanbul.
- Mumcu, A. Üçok, C. ve Bozkurt, G. (2002). *Türk Hukuk Tarihi*, Ankara.
- Ortaylı, İ. (1986). *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul.
- _____; "Osmanlı Devletinde Kadı", *DİA*, C.24, İstanbul, 2001.
- Özdemir, R. 1986 (). "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, Ankara.
- Öztürk, N. (1986). "Selçuklu-Osmanlı Dönemi Ulaşım Sisteminde ve Ticaretinde Tokat'ın Yeri", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, Ankara.
- _____; (2002). "Osmanlı Döneminde Vakıflar", *Türkler*, C.X, Ankara.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, İstanbul.
- Sami, Ş. (2001). *Kamus-ı Türkî*, İstanbul.
- Soykan, T.T. (2000). *Osmanlı İmparatorluğunda Gayrimüslimler*, İstanbul.
- Şahin, İ. ve Emecen, F. (1988). "XV. Asrın İkinci Yarısında Tokat Esnafı", *Osmanlı Araştırmaları*, C.VII-VIII, İstanbul.
- Şimşirgil, A. (1995). "XV-XVI. yy.da Tokat Kazâsında Kır İskân Merkezleri ve Bazı Hususiyetleri", *Makaleler*, İstanbul.
- _____; (1990). *Osmanlı Taşra Teşkilâtı'nda Tokat (1455-1574)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Taş, H. (2006). *XVII. yüzyılda Ankara*, Ankara.

Tokat İl Yıllığı, Tokat, 1967.

Tunca, A. (2000). *Vakfiyelere Göre Tokat Vakıfları*, Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

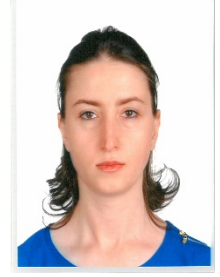
Uzunçarsılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Devletinde İlimiye Teşkilâtı*, Ankara, TTK.

_____; (1988). *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Ankara.

Ünal, M.A. (1997). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta.

Yediyıldız, B. (1986). "Vakıf", *İA*, C.XIII, İstanbul.

Yücekaya, H. (2012). *Şer'iyye Sicillerine Göre: XIX. yy. da Amasya, Kayseri, Tokat, Trabzon Şehirlerinde Dokumacılık*, G.Ü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı, adı : Altıntakan, Gülten
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 23.11.1981, Ankara
Medeni hali : Evli
Telefon : +90 (530) 554 47 32
e-mail : galtintakan@gmail.com

Eğitim Derecesi

İlköğretim Okulu

Lise

Üniversite

Yüksek Lisans

Okul/Program

100. Yıl İ.Ö.O., Ankara

Kanuni Lisesi, Ankara

Ankara Ü. D.T.C.F.

Gazi Ü. Tarih A.D.

Mezuniyet yılı

1995

1999

2006

2014

İş Deneyimi, Yıl

Öğretmenlik, 2008-2012

Çalıştığı Yer

Özel Yüce Koleji

Görev

Tarih Öğretmeni

Yabancı Dil

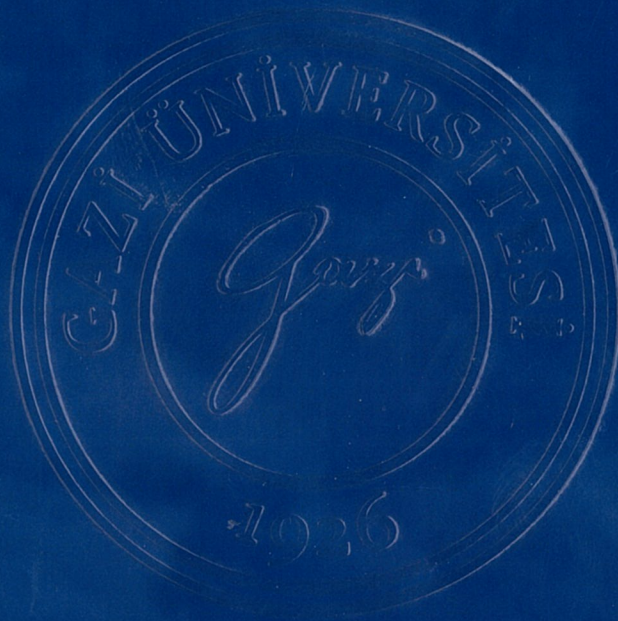
İngilizce, Almanca

Hobiler

Müzik, Spor

GAZİ GELECEKTİR...

Gazi gelecektir...

